

Dvajset let mineva od tistega zgodovinskega prelomnega dogodka, ko so bili položeni temelji nove, pravičnejše družbe. Že neštetokrat in ponovno smo podoživljali zgodovinske sklepe II. zasedanja AVNOJ. Narodi in ljudstva se vedno rada spominjajo dogodkov, ki so bili mejniki, ko se je moralo umikati staro in ko je zmagovalo novo, mlado. Pogled na take dogodke je koristen, ker spodbuja naprej, k novim, še drznejšim in naprednejšim ciljem. Še zlasti mladim rodovom ne škodi tak pogled na prehojeno pot. Že Goethe je zapisal: »Domišlja si mladi rod in je mnenja, da svet se z njegovim rojstvom začena. Naj vendar tudi pomisli malo, kaj se mu na pot je za križemnik dalo.«

Tokrat ne bo govora o zgodovinskih sklepih II. zasedanja AVNOJ, marveč o tem, kar je iz njih vzkliko. Naj nam bo dovoljeno, da bežno preletimo pot, janj našega najvišjega predstavniškega organa. Poznati razvojno pot naše skupščine se pravi gledati v zrcalo, v katerem se odsvita naša skupna rast, vse Jugoslavija. Pela so srca milijonov, za katere je razglasitev republike pomenila začetek novega življenja. Za mnoge se je z rojstvom nove Jugoslavije resnično

DVAJSET LET SKUPNE RASTI

po kateri je šel razvoj naše zvezne skupščine. Naj bo praznik, ki ga slavimo, hkrati tudi spomin vseh velikih de-

bujno življenje naše družbe — od prvih temeljnih kamnov do današnje veličastne zgradbe.

šele začel svet — nov, lepši svet.

Pred razglasitvijo FLRJ so poslanci drug za drugim prihajali iz klopi in glasovali. Vsak je rekel »za« in se podpisal. To je storil tudi tovariš Tito. To so storili tudi drugi. A za nekatere je bil ta postopek preveč prozaičen. Kljub parlamentarnemu običaju, da se glasovanje opravi brez posameznih komentarjev, se nekateri poslanci niso mogli premagati, da ne bi glasno izrazili svojih čustev ob tako velikem trenutku. »Za republiko,« je vzkliknil poslanec, »jer je republika svemu dika...« Nekdo drug je rekel: »Za republiko, za Tita, za narod!« In spet tretji je komentiral svoj »za« takole: »Za republiko mira i rada, da narod sam sobom vlada.«

Zvezna ljudska skupščina je s proglasitvijo republike opravila zgodovinsko dejanje. Toda to ni bil vrh vsega, kar je bilo treba storiti. To je bil šele začetek. Dobro leto kasneje je skupščina izglasovala zakon o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij. S tem je izpodrezala ekonomske

Ob letošnjem državnem prazniku se med drugim z iskreno hvaležnostjo spominjamo tudi štiridesetdnevnega potovanja predsednika Tita v Latinsko Ameriko in Združene države Amerike. Pogovori z državniki v Latinski Ameriki in v Washingtonu so bili močna podpora tistemu prepričanju v možnost in nujnost uresničitve boljših, humanejših in enakopravnih odnošajev med državami in narodi, o katerih je tako jasno govoril tovariš Tito 22. oktobra 1963 delegatom Združenih narodov. Pot miru našega predsednika je ponovno uveljavila vsa prizadevanja in hotenja socialistične Jugoslavije. Kakor vedno, je bil tovariš Tito tudi tokrat naš najboljši in najuspešnejši poslanec in veliki borec za mir. Delegatom skoraj vseh držav sveta je 22. oktobra povedal med drugim tudi tole:

»... Želimo, da bi Združeni narodi čedalje bolj delovali v smeri zblizevanja med narodi, da bi zmerom bolj bili instrument njihovega sodelovanja in njihovih naporov za utrditev miru na svetu. Da bi naša organizacija mogla biti kos tej povečani odgovornosti in da bi v novih pogojih uspešno uresničila svoje zgodovinsko poslanstvo, je nujno, da doseže popolno univerzalnost in da se njena struktura prilagodi nastalim spremembam v svetu. Za nadaljnji napredek mednarodnih odnosov in za krepitev miru na svetu bi bilo posebno pomembno, če bi Združeni narodi kot najbolj reprezentativno združenje enakopravnih suverenih dežel in narodov in kot najvažnejši forum, ki izraža javno mnenje vsega sveta, nadalje obdelali in kodificirali načela miroljubne koeksistence.

Ceprav so osnovne ideje tega že zajete v ustanovni listini OZN in čeprav o tem razpravlja tudi pravni odbor OZN, ocenjujem to kot temeljno politično vprašanje. Zato sodim, da bi morali združeni narodi posvetiti posebno pozornost proučevanju in reševanju tega vprašanja na visoki ravni in na način, ki bi najbolj ustrezal pomenu tega vprašanja. S tem bi še bolj prišli do veljave veliki ideali in smotri današnjega obdobja: politika miru in obsodba uporabe sile, načelo nevmešavanja, pravice narodov do samoodločbe in samostojne razvojne poti, mednarodna odgovornost za hiter gospodarski razvoj nerazvitih dežel v razvoju in drugi. Zavzemamo se za uveljavitev politike miroljubne in aktivne koeksistence, ki ne bo pomenila samo odstranitve vojnih nevarnosti in vojne, temveč tudi konec odnosov, ki bi temeljili na pravici močnejšega, in to kjerkoli, na političnem, gospodarskem ali kakem drugem področju človeškega življenja...«

temelje razredu kapitalistov, ki je po logiki družbenega razvoja moral — čeprav tega ni storil rad — zapustiti zgodovinski oder. Pokojni Boris Kidrič, tedanji predsednik gospodarskega sveta, je ob sprejemu tega važnega zakona med drugim dejal: »Nikoli več ne bo naša država objekt tujega izkoriščanja, nikoli več ne bomo dopustili, da bi jo tuji finančni magnati izrabljali...«

Začeti je bilo treba, kot pravimo, tako rekoč iz nič. Tisto malo industrije, ki jo je premogla stara Jugoslavija (Nadaljevanje na 2. str.)

ZA 29. NOVEMBER — DRŽAVNI PRAZNIK NOVE JUGOSLAVIJE, POŠILJAMO ISKRENE ČESTITKE VSEM NAROČNIKOM, BRALCEM, SODELAVCEM IN PRIJATELJEM NAŠEGA LISTA, MEDOBCINSKEGA GLASNIKA SZDL.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
DOLENJSKEGA LISTA

DVAJSET LET SKUPNE RASTI

(Nadaljevanje s 1. str.)

ja, je vojna vihra spremenila v ruševine. To so bili temelji, na katerih se je začelo razvijati jugoslovansko gospodarstvo. V zadnjih dneh aprila 1947 je sprejela skupščina

prvi petletni plan, v katerem je bilo težišče na elektrifikaciji in zgraditvi težke industrije. Tovariš Tito je ob sprejemu petletnega plana dejal:

»Zavedamo se vseh težav, ki stojijo pred nami, obenem pa smo

trdno prepričani, da bomo s pomočjo vseh ljudskih sil ustvarili to, kar nas vodi v boljšo in srečnejšo prihodnost...«

Trenutki usodne preizkušnje

Ko je govoril tovariš Tito ob sprejemanju petletnega plana, ni mislil, da bodo prišle težave od tam, od koder je pričakoval pomoč. Še preden so se pokazali prvi večji uspehi naporov jugoslovanskih narodov pri uresničevanju petletnega plana, se je usul plaz klevetniških napadov na našo državo, ko se stalinske metode niso utrudile niti pri izbiri najnižkotnejših sredstev. Vzhodne sosedice so namerile glavni udarec izvajanju petletnega plana s tem, ko so izvajale ekonomsko blokado, kršile vse prej sklenjene trgovinske dogovore in nas z vojaškimi grožnjami prisiljevale, da smo dali sredstva za lastno oborožitev čez normalne možnosti. To so bili za nas hudi časi. Toda premagali smo vse težave, in to prav po zaslugi vseh ljudskih sil, v katere je tovariš Tito lahko neomajno zaupal.

Na 30. zasedanju zvezne ljudske skupščine 1948. leta je bila sprejeta resolucija, ki je ob podpori velike večine delovnih ljudi nastopila v obrambo našega državnega in partijskega vodstva pred nezasluzenimi klevetami.

Tovarne delavcem!

Ko je 28. maja 1949 sprejela skupščina zakon o ljudskih odborih, je Edvard Kardelj, tedanji podpredsednik vlade, izjavil, da smo lahko »ponosni, kajti takšnih demokratičnih zakonov danes ni mnogo na svetu.« Imel je prav. Mislim je namreč tudi na vse tisto, kar je zakonu šele sledilo. Zakon o ljudskih odborih iz leta 1949 je namreč pomenil težnjo po tem, da bi se čim močneje odrazila globoka demokratična težnja ljudskih množic po sodelovanju v upravljanju države, ki je bila vedno značilna za vsa resnično ljudska gibanja v svetu. Zakon o ljudskih odborih je bil predvečer dejanju, ki ga je storila skupščina na svojem zgodovinskem zasedanju 26. junija 1950, ko je stoletno geslo »Tovarne delavcem!« začelo

»Celotno delovno ljudstvo in vsi narodi Jugoslavije,« je bilo rečeno med drugim v resoluciji, »stojijo danes prav tako neomajljivo

Globoko smo prepričani, da je v našem času uporaba načel kolektivnosti uresničljiva in realistična. V tem ne vidimo samo najboljše oblike za ureditev odnosov med državami in narodi, temveč sodimo, da naj s praktično uresničitvijo teh načel pridejo popolneje do veljave najplemenitejši in najbolj humani ideali človeštva ter najbolj častne pridobitve človeškega razvoja. Prepričani smo, da se bodo v takih pogojih življenja mednarodne skupnosti lahko popolneje manifestirale vse vrline človeka in da bo svobodnejše prišla do izraza njegova osebnost.

TITO

za tovarišem Titom in svojim državnim in partijskim vodstvom, kot so stali za tem vodstvom v letih narodno-osvobodilne vojne...«

Zvezna ljudska skupščina je tudi tokrat — kot zmeraj — verno izražala težnjo in razporeženje jugoslovanskega delovnega ljudstva. Nikdar ni izdala koristi in ciljev tistih, katerih voljo je predstavljala in izražala.

doživljati svojo praktično uresničitve.

Titov govor na zasedanju skupščine je bil eden tistih, ki je preletel misel milijonov po vsem svetu. Tito je dejal med drugim tudi tole:

»S prevzemom sredstev za proizvodnjo v državne roke še ni bilo uresničeno geslo delavskega gibanja »Tovarne delavcem!« kajti to geslo in geslo »Zemljo kmetom!« ni abstraktna propagandistična parola, temveč parola, ki ima v sebi globok vsebinski smisel. To geslo vsebuje celoten program socialističnih odnosov v proizvodnji, glede družbene lastnine, pravic in dolžnosti delavcev — ter ga zato moremo in moramo uresničevati v praksi, če zares mislimo zgraditi socializem...«

Uvedba delavskega samoupravljanja je ter-

jala večjo samostojnost planov gospodarskih organizacij. Treba je bilo spremeniti planiranje. Z zakonom o planskem upravljanju gospodarstva, ki ga je sprejela skupščina konec 1951, smo našli, kot je dejal pokojni Boris Kidrič, »izvirno povezovanje maksimalne pobude neposrednih proizvajalcev s plansko ureditvijo proizvodnje in razdelitve, kakor tudi z razvojem materialnih proizvodnih sil.«

Uspešen razvoj delavskega samoupravljanja je imel za posledico tudi spremembo na drugih področjih druž-

benega življenja in seveda tudi v ustavni ureditvi. Konec 1952 je razpravljala skupščina o predlogu ustavnega zakona. Razglasitev novega zakona je opravila skupščina na svojem zasedanju 13. januarja 1953. Ob tej priložnosti je govoril tudi tovariš Edvard Kardelj, ki je med drugim dejal, da družbeno skupnost lahko predstavljajo samo takšni družbeni in državni organi, ki izvirajo iz temeljnih organov družbene samouprave in na temelju demokratičnih pravic delovnih ljudi sploti.

Tovariš Tito — prvi predsednik republike

Bil je to eden tistih veličastnih, ganljivih trenutkov, ki se jih zmeraj radi spominjamo. Pisali smo 28. januar 1954. Pogledi poslancev so bili uprti v Djura Pucarja-Starega, ki je stopil na govorniški oder, da bi obrazložil kandidaturu Josipa Broza Tita za prvega predsednika FLRJ. Kakor bi nam jemal besede iz src, je spregovoril:

»Tito je zdaj osebnost, ki bo najbolj var-

ko je prisegel, je imel tudi slovesen govor, v katerem je med drugim dejal:

»Vedno sem se smatral in vedno se bom smatral samo za zvestega služabnika svojega naroda.«

Tega dne je prišel zadnjič v skupščino Boris Kidrič, tedaj že na smrt bolan. Prišel je, da bi glasoval za tovariša Tita. Prišel je proti volji zdravnikov. Vseskozi je bil zvest Titov sodelavec, in tudi v trenutku, ko je prevzema Tito krmilo republike, je hotel biti zraven. Svojo ljubezen do Tita je izrazil Kidrič tik pred smrtjo s temi besedami: »Stari, kako te imam rad!«

Spominjamo se Titovega govora aprila leta 1952 na zasedanju skupščine. To je bil govor, ki je razvnel vso Jugoslavijo. Vsa Jugoslavija se je spremenila v eno samo zborovanje, eno samo odločno voljo, da ne damo, kar je naše.

Zaradi miroljubne jugoslovanske politike se spor okrog Trsta ni mogel spremeniti v baklo svetovnega požara. Dva različna družbeno sistema sta našla mirno pot reševanja spora. S tem sta pokazala pot, po kateri mora iti ves blokovski razcepljeni svet, če se noče spremeniti v mrliško puščavo.

Tedanji predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je na zasedanju 25. oktobra 1954 sporočil poslancem: »Davi ob petih so naše obmejne enote in obmejne pomorske enote zasedle novo obmejno črto na Miljskem polotoku.«

(Nadaljevanje na 3. str.)

VLADO LAMUT: JAJCE (1946)

Osebna izkaznica rojstnega mesta republike

Jajce, starinsko mesto zahodne Bosne, se je vgnedilo na obale Vrbasa in reke Plive, ki v svojem ustju tvori malone dvajset metrov visok slap. Leži okrog 70 kilometrov južno od Banjaluke, ime pa je dobilo po utrdbi na vrhu griča, ki se dviga nad kotlino jajčaste oblike.

Trdnjava je zelo stara. Že v 13. stoletju jo omenja pop Dukljanin v svojem »Letopisu«. Jajce je bilo važna utrdba proti prodiranju Turkov vse do leta 1463, ko so ga Turki osvojili, s prevaro ujeli zadnjega bosenskega kralja Stjepana Tomaševića in ga ubili blizu mesta. To je bil obenem konec naše zadnje srednjeveške države.

Kronika Jajca je zatem vpisala prihod Madžarov, po bitki na Mohačkem polju pa so ga znova osvojili Turki in ostali v njem vse do leta 1878, ko je Bosno zasedla Avstrija.

Od 17. avgusta 1943 do 8. januarja 1944 je bilo Jajce tedaj v teku vojne tretjič osvobodeno, sedež tovariša Tita ter Vrhovnega štaba NOV in POJ, centralnega komiteja KPJ, CK SKOJ, USAOJ in centralnega odbora AFŽ. V Jajcu je delovala tudi tiskarna Vrhovnega štaba, Moša Pijade pa je tukaj ustanovil našo agencijo TANJUG, katere prvi direktor je bil Vladislav Ribnikar.

V Jajcu sta naša umetnika Antun Augustinčić in Djordje Andrejević-Kun imela svoja prva improvizirana ateljeja. Augustinčić je naredil prvi Titov doprni kip, Kun pa načrt za naš grb ter mnoga odlikovanja in medalje. Slikar Božidar Jakac je nekako v istem času portretiral Tita, Kardelja in Kidriča. Njegove skice z zasedanja AVNOJ bodo ostale trajen dokument tedanjega časa.

V istem razdobju je razen zgodovinskega drugega zasedanja imelo Jajce še velik kulturni dogodek. V prenovljenem Domu kulture je Gledališče narodne osvoboditve igralo »Revizorja« in »Narodnega poslanca«. Pri predstavi so poleg zavezniških vojaških misij bili navzoči tudi Tito in člani Vrhovnega štaba.

Oficirska šola pri Vrhovnem štabu NOV in POJ je pripravila dva tečaja, enako tudi politična šola CK KPJ.

Mesto je bilo sedež štaba prvega korpusa, 10. divizije in še mnogih drugih ustanov.

Danes je Jajce gospodarsko in turistično središče komune, ki šteje 30.000 prebivalcev, v Jajcu samem pa živi 8000 ljudi. Vse bolj postaja turistično in športno središče, ima pa precej razvito tudi bazično industrijo, zlasti elektrokemično in lesno, ter dve novi elektrarni »Jajce I« in »Jajce II« na Vrbasu. S svojim položajem in naravnimi lepotami ima Jajce vse pogoje, da bo kmalu postalo zelo znano turistično središče tega dela Bosne.

Med vojno je bilo hudo bombardirano. Danes je povsem obnovljeno, vendar so mu tudi z obnovo ohranili staro podobo.

IVAN CEHIĆ

(Nadaljevanje z 2. str.)

»Primorska je prišla v bratski objem jugoslovanskih narodov.

Sredi junija 1955 je sprejela skupščina zakon o ureditvi občin in okrajev. Ustanovili smo komuno, ki je, kot je dejal tovariš Kardelj v svoji obrazložitvi zakona, najprimernejša politična oblika za pritegovanje najširšega kroga delovnih ljudi, ki neposredno sodelujejo v družbenem upravljanju...

Moša Pijade, star revolucionar in preizkušen skupščinski delavec, ki ima nedvomno

največje zasluge za graditev učinkovitega, našim pogojem ustreznega parlamentarnega mehanizma, ni dočakal konca mandatne dobe skupščine tretjega sklica, katere predsednik je bil. Prezgodnja smrt je ugasnila njegovo življenje, ki je bilo vse — do zadnjih, skrajnih sil, ki jih sploh še premore človek — posvečeno revoluciji, sreči delovnega ljudstva. Na zasedanju skupščine proti koncu marca 1957 je bil izvoljen za novega predsednika skupščine Petar Stambolić.

stvu, s težnjo, dati ji čim večjo svobodo pri gospodarjenju in upravljanju družbenih poslov.

Nova skupščina četrtega sklica je po svojem sestavu že odsevala razmah samoupravljanja na vseh področjih družbenega življenja. Med poslanci je bilo 40,2 odstotka takih, ki so prvič sedli v poslanske klopi. Pred njimi so bile važne naloge: treba je bilo sprejeti številne zakonske predpise, s katerimi je bilo mogoče nadalje utrjevati in poglobljati samoupravljanje. V začetku decembra leta 1960 je bila imenovana komisija za izdelavo nove ustave. Tri tedne kasneje je bil izglasovan petletni plan. Nadaljnji novi predpisi so omogočili, da se je razširilo samoupravljanje še na zadnja področja našega družbenega življenja. Na zasedanju skupščine 28. februarja 1961 so bili sprejeti novi gospodarski pred-

pis, ki niso pomenili le koraka naprej, ampak več — začetek novega obdobja naše socialistične skupnosti. Gospodarskim organizacijam so bile odprte možnosti za izpopolnjevanje delitve dohodka in poglobljanje samoupravljanja.

Preden se je razšla skupščina četrtega sklica, je storila še eno pomembno dejanje: sprejeta je bila nova ustava, ogledalo naše stvarnosti in izraz težnj naprednih, socialističnih sil naše družbe, da bi še bolj pospeševali napredek naše družbe na vseh področjih njene življenja, upoštevajoč objektivne pogoje stvarnosti, v katerih živimo.

Kako pomemben akt je pomenil sprejem ustave, pričajo besede Petra Stambolića, ki jih je izgovoril na zasedanju 7. aprila 1963:

»Če bi zvezna ljudska skupščina tega sklica storila samo to, da je pripravila in spreje-

la ustavo, bi upravlčila sebe in svoje delo pred našimi narodi.

Na kratko smo orisali pot, ki jo je prehodila zvezna skupščina od AVNOJ do danes, ko zaseda skupščina petega sklica, pomlajena in osvežena z novimi ka-

- kakor morajo državljeni te zakone v interesu skupnosti
- spoštovati, prav tako jih morajo spoštovati tudi organi, ki jih je ljudstvo izvolilo, da ga vodijo.

To misel je ponovil, ko je bil 30. junija 1963

»Razglašajo se ustava Socialistične federativne republike Jugoslavije...«

Zvezna ljudska skupščina tretjega sklica je opravila velikansko in pomembno delo. S sprejemanjem važnih zakonov s področja go-

spodarstva je prispevala h graditvi novega gospodarskega sistema. Njeno zakonodajno delo je bilo usmerjeno h komuni in gospodar-

Republika, beseda naša vsakdanja

Devetindvajseti november 1943...

Podivjana fašistična zver je pretila, da zatemni vsa človeška obzorja, ko se je v Jajcu, starem bosenskem mestecu na obalah Plive in Vrbasa, začela svitati nova država. Zarja običajnega dneva je prinašala na svojih skratnih perutih novo poglavje naše zgodovine. To se je zgodilo v času, ko je bilo dvajset fašističnih divizij priklopanih na partizanska bojišča, ko je tristo tisoč naših borcev, razporejenih v devet korpusov, stalo na straži od dalmatinskih obal do Save in od Sandžaka do Učke in Bohorja; v času deželnih protifašističnih svetov in narodnoosvobodilnih odborov.

V takem edinstvenem času se je porajala — Republika.

Porajala se je v najčudovitejšem parlamentu, kakršnega še nikoli nihče ni imel. Po zatemnjenih ulicah mesta-gostitelja so hitele molčeče skupine ljudi, fantov in deklet, v čudnih uniformah, da ta zgodovinski večer pri vzhodu in slavnostno dvorano zasedanja pokažejo svoje poverilnice. Velikokrat lačni, premraženi, z dremoto v utrujenih očeh, vseh letnikov in poklicev, raznih starosti in nacionalnosti, so bili to edinstveni predstavniki upora ljudstva in njegove vere v zmago. V borbah so mislili na tisto, kar bo jutri. Na potu je nanje prežala smrt, oni pa so mislili na življenje.

Bilo je devetindvajsetega novembra tisoč devetsto tridesetega leta...

Leto prej je v Bihaću rekel tovariš Tito:

»Na naš Narodni svet pada težko breme, pada velika odgovornost. Mi nimamo pravzaprav ničesar. Imamo le orožje, ki smo si ga priborili s krvjo naših najboljših borcev. Naša dežela je porušena, naše ljudstvo prenaša strahovito trpljenje in muke, je lačno, golo in boso, izpostavljeno zverinskemu terorju četnikov, ustašev, okupatorjev. Organ, ki ga tukaj ustvarjamo, prevzema velikansko odgovornost in težko nalogo. Naša vojska potrebuje obleko — mi nimamo tovarn oblek. Naša vojska potrebuje čevlje — mi nimamo tovarn čevljev. Naša vojska potrebuje orožje — mi nimamo tovarn orožja. Naša vojska potrebuje hrane. Vse to pada na rame tega visokega foruma, ki ga vzpostavlja naše ljudstvo kot zametek svoje oblasti.«

Tudi ta večer je v bleščeče osvetljeni dvorani zagrmel aplavz: tovariš Tito med nami! Bučanje razpenjene Plive, skandiranje, vzkliki, smeh in vse, kar je radost — vse to je bilo eno. Delegati so povzeli pesem zbora na odru. Stojé, plamenečih oči in čvrsto stisnjenih pesti so peli »Hej, Slovani!«

Točno ob devetnajsti uri je na tribuno stopil predsednik izvršnega odbora tovariš Ivan Ribar. Oče, ki je pred dvema dnevi zvedel za smrt svojih sinov, Jurice in Lole. Lole — mladinskega tribuna, revolucionarja in borca, ki mu je na Glamoču pretrgala nit življenja sovražnikova bomba... In ko je mladina svojega ljubljenelega tovariša namesto s častno salvo pospremila v grob še s hujšim jurišem in novimi spopadi, je oče nagovoril zbrane delegate:

»Tovariši svetovalci, otvarjam drugo zasedanje antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije...«

Vrstili so se govorniki, brali pozdravne brzojavke. Izvolili so delovno predsedstvo in potem... potem je spregovoril tovariš Tito! Govoril je iskreno, prepro-

sto, od srca. Govoril o stvareh, ki so jih vsi tako dobro poznali, o nečem, česar neločljivi del so bili ti ljudje, navzoči v dvorani. Zato je dvorana poslušala, pričakovala.

»Danes je potrebno, da postane AVNOJ res najvišje zakonodajno in izvršno telo narodov Jugoslavije. Prišel je čas, da formiramo izvršni organ v oblikičasne vlade, ki bo sposoben voditi vse posle, ki jih mora opravljati ljudska vlada.«

Minila je polnoč. Rodil se je novi dan. AVNOJ je izdal in izglasoval svojo prvo voljo, ljudsko voljo:

— odzemajo se pravice begunski vladi v Londonu;

— prepovedana je vrnitev kralju Petru;

— odločeno je, da bo Jugoslavija država, ki bo temeljila na načelih federacije, bratska skupnost narodov;

— potrjuje se odlok ZAVNOH o priključitvi Istre in Slovenskega primorja matični državi... V dvorani je zabučala partizanska pesem. Brez običajnega poziva »kdo je za, naj dvigne roko« je bil tovarišu Titu z aklamacijo dodeljen naziv maršala. Čestitke in solze veselja, radostno vznemirjenje in spontano, iz stotine gri: »Druže Tito, mi ti se kurnemo...«

V oddihih med juriši zasnovani, v trohnboli in z bodečo žico opletenih prostorih sanjani in že dolgo pričakovani cilj se je začel spreminjati v stvarnost. Pod prettno sovražnikovih vpadov, na dosegu njegovih pušk, ko so v Travniku bili Nemci, v Banjaluki ustaši, ko so v Sarajevu sedeli lopovi in se je v Zagrebu pripravljala potuhnjena desantna akcija.

Kako čudovito so tedaj zvenele Titove besede:

»Zatrujem vam, tovariši, da bomo storili vse, da bo naš narod čimprej osvobojen, da bomo kmalu v našem Beogradu imeli še veličastnejši zbor, kakor je tale današnji!«

In od sreče drhteč glas je odjeknil ob svitu novega dne: Tovariši, imamo parlament, imamo svojo vladu! Danes je rojena Republika!

Bila je enaka zlata jesen, celo datum je bil isti, dve leti kasneje... V glavnem mestu pravkar osvobojene dežele ponovno srečanje. Pred skupščino je vihrala zastava s petokrako. Do prepolnih lož, velike dvorane in širokega belega stopnišča je odmevalo grmenje topovskih salv in hrum tisočev in tisočev Beograjčanov. Brez pompa, toda s polno toplote, radosti in srečnega vznemirjenja so bile potrjene Titove besede.

»SPOROČAM, DA JE USTAVODAJNA SKUPŠČINA ENOGLASNO SPREJELA DEKLARACIJO O RAZGLASITVI FEDERATIVNE LJUDSKE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE!«

Zadnje predsednikove besede je preglasil hrup ovacij, aplavzov in vzklikanja Republiki.

Pa je bilo minilo komaj štiri leta od ustanovitve prvega narodnoosvobodilnega odbora in prve sovražnikove ofenzive, tri leta po prvem zasedanju AVNOJ v Bihaću in dve leti po zasedanju v Jajcu. Komaj leto dni po osvoboditvi Beograda in šest mesecev po popolni vdaji fašističnega osvajačala!

OBICAJEN IN VELIK JE BIL TISTI ČAS, OBICAJNA IN VELIKA JE TA NAŠA DOBA, OBICAJNI IN VELIKI SO TVOJI ROJSTNI DNEVI REPUBLIKA.

ZGODOVINSKA PRELOMNICA

Na zgodovinski prelomnici smo. Na tem smo, da ustvarimo nove, konstruktivnejše in humanejše mednarodne odnose, ki naj omogočijo človeštvu življenje brez strahu za usodo, ki naj omogočijo, da se razvijajo in v miroljubne namene izkoriščajo vsi dosežki, ki jih je do danes uresničil človeški razum. Atomaska bomba zahteva temeljite spremembe v naših pogledih na mednarodne odnose in na reševanje problemov sodobnega sveta.

Se vedno je slišati glasove, češ da so taka pričakovanja naivna. To so glasovi tistih, ki jim hladna vojna ustreza, pa tudi drugih, ki še niso dosegli, da je nezaupljivost in malodušnost samo v korist tistim, ki menijo, da je sila nad vsem. Jaz se s tem ne morem strinjati, in sicer iz naslednjih preprostih, a resničnih razlogov. Človeštvo je napredovalo, ker so pogledi množic in posameznikov bili usmerjeni naprej; ker se niso hoteli sprijazniti s svojimi tegobami in nesrečami. Tako smo tudi v Jugoslaviji leta 1941 nemara bili za marsikoga naivni, ker smo se spopadli s strahovitim hitlerjevskim strojem, ko je bil na vrhuncu svoje moči. Toda poznejši potek dogodkov je pokazal, da so bili »naivni« tisti, ki niso verjeli v možnost uspešnega odpora. Lahko bi naštel še vrsto drugih primerov iz naših skupnih izkušenj nedavne preteklosti. Omenil bi tu samo letošnji sporazum o jedrskih poskusih, za katerega so bili še pred nekaj leti ali meseci mnogi mnenja, da ga ne bo mogoče doseči. Ni torej pravilno istovetiti — kar se preveč pogosto dogaja — politični realizem s sposobnostjo upoštevati samo tisto, kar je statično, inertno, negativno in v bistvu prehodno. Nasprotno, realizem zahteva kompleksno upoštevanje in razumevanje pojavov in procesov, torej tudi tistih činitelev, ki otežujejo gibanje naprej, še bolj pa tistih, ki so temu gibanju vzrok in ga pospešujejo.

(Predsednik Tito 22. okt. 1963 v OZN)

dri, obogatena z novimi, še učinkovitejšimi in še bolj demokratičnimi oblikami in metodami dela. Bežen prelet te poti pa ne bi bil popoln, če ne bi poudarili še skrbi tovariša Tita za to, da vsi organi — od najnižjega do najvišjega — spoštujejo zakonitost in človekove pravice. Naj omenimo njegove besede ob izvolitvi za prvega predsednika republike 30. januarja 1954, ko je dejal med drugim tudi tole:

- »Naše zakone smo uveljavili prav z našim menom, da so vsi naši državljani pred zakonom enaki. In

vnovič izvoljen za predsednika republike. Tedaj je dejal med drugim tudi tole:

- »Odgovornost članev tega visokega doma je velika, kajti ustava daje naši novi skupščini velike pravice, in to ne le zakonodajne... To zaupanje pa bomo opravičili samo tedaj, če bomo poslanci delali strogo v duhu ustave, v interesu ljudstva, če bomo varovali interese in pravice, ki jih ljudstvu in posameznikom zagotavlja naša nova ustava.«

France Mihalovčan

Novo Senovo: male in stare stavbe se umikajo velikim, sodobnim zgradbam. Namesto jam na sredi ceste je tu zdaj gladek asfalt. Lepo zunanjo podobo pa dajejo temu rudarskemu kraju v Spodnjem Posavju številne cvetice, ki jih je na oknih in balkonih v novih stavbah vse polno. Brez kočerskega Zbora bi tudi ne bilo današnje podobe novega senovskega revirja, kot tudi ne vsega tega, kar smo med revolucijo in po njej zgradili z uspešnim trudom ustvarjalnih rok vseh jugoslovanskih narodov.

OD KORDILJER DO MANHATTANA

(Titova pot po deželah Latinske Amerike in ZDA)

Letalo, s katerim smo se peljali v Latinsko Ameriko, teden dni pred Titovim prihodom v Brazilijo, se je nekega deževnega septembrskega jutra dvignilo z letališča v Batajnici in se usmerilo proti Dubrovniku. Bilo je štirimotorno letalo DC-6B, ki doseže do petsto kilometrov na uro. Ko smo preleteli Dubrovnik, smo nadaljevali pot čez Jadransko morje, Neapelj, Palermo in prvič pristali v Tripolisu. Proti večeru smo nadaljevali pot čez Saharo in prispeli čez devet ur na letališče Robert's Field blizu Monrovijske v Liberiji. Po 24-urnem postanku smo odleteli proti Rio de Janeiru, kamor smo prispeli čez deset ur. In tako se je začela naša pot po zahodni polobli.

Poročanje z državnškega obiska je za novinarja, fotoreporterja, filmskega snemalca zanimiva in hvaležna, a zelo naporna naloga. Dogodki se vrstijo tako naglo, da je včasih stiska za čas. Dostikrat se je dogajalo, da smo v avtomobilu ali letalu držali prenosne pisalne stroje na kolenih in pisali poročila. Ko so bila poročila napisana, jih je bilo treba oddati. Včasih je šlo to gladko, včasih z zamudo. Toda najbolj nam je nagajalo neugodno časovno razmerje. Ko smo potovali po deželah Latinske Amerike, smo bili »v zamudi« pet do sedem ur. To pomeni, da je bilo »pri nas« v Ameriki poldne, ko je bilo »pri nas« v Jugo-

dio je bil v tem pogledu dosti na boljšem. Naglica je potemtakem najbolj značilen element pri državnškem obisku. Program je po navadi tako bogat ali natrpan — kakor hočete — da ni nikjer daljšega postanka. Novinar bi želel ostati vsaj nekaj ur na nekem mestu, da bi se temeljiteje pogovoril z ljudmi in izvedel več podrobnosti, a ne more, ker gre kolona naprej in ne čaka na poročevalca.

Ne samo poročevalec

Toda novinar ni samo navaden poročevalec. Ko spremlja predsednika svoje države, čuti z njegovo

Vendar ima državnški obisk mnogo prednosti. Predvsem so novinarjem »odprta vsa vrata«. Po navadi — če je na uradnem seznamu oseb, ki spremljajo gosta — mu ni treba skrbeti ne za rezervacijo po hotelih ne za prevoz. Vse je urejeno. In kar je največ vredno, program je tako bogat, da v kratkem času nekaj dni vidi toliko, kolikor bi sicer videl v nekaj tednih, če bi potoval sam kot novinar ali turist.

zal v poročilo, vendar mora hkrati natanko opazovati, odkrivati zanimiva dejstva in skušati poustvariti vzdušje, v katerem se vrstijo dogodki. To pa ni zmeraj lahka naloga.

Med pomembna, velika doživetja z naše poti po Latinski Ameriki in ZDA lahko prištejemo Titov govor v brazilskem parlamentu v mestu Brasili, srečanje z izseljenci v Santiagu de Chile, sprejem bolivijskih rudarjev v Cochabambi, navdušenje v Ciudad Mexico, sprejem pred Belo hišo v Washingtonu in predsednikov govor v dvorani Generalne skupščine OZN v New Yorku, v katerem je predlagal mednarodno kodifikacijo načela miroljubne in aktivne koeksistence med narodi.

Toda bilo je še mnogo drugih, manjših, a nič manj pomembnih doživetij, ki so novinarju potrebni ko vsakdanji kruh, zakaj brez njih je vsako poročanje suho in brez duha. To so pogovori z ljudmi, bežna srečanja in utrinki na ulici, »nabiranje vtisov« po mestih in vaseh, iskanje tistega skupnega

Legenda o človeku in deželi

Trditev, da uživa Tito marsikje v Latinski Ameriki legendarni sloves, ni pretirana. Ljudje resnično občudujejo boj jugoslovanskih narodov proti okupatorju, njeno neodvisno politiko po vojni in Titove zasluge za uspeh jugoslovanske politike. Narod, ki so doživljali podobno usodo kot Jugoslavi, čutijo solidarnost in prijateljstvo do dežele, ki je sicer na drugem koncu sveta, a vendar blizu po ciljnih in prizadevanjih.

Zato ni nič čudnega, če je bil naš predsednik deležen splošne pozornosti in so ga ljudje navdušeno pozdravljali. Po navadi so stali ljudje v vrsti na obeh straneh ceste od letališča, na katerem je bilo pristalo Titovo letalo, do mesta obiska. Večkrat so stali po več ur pred poslopjem, kjer so bili razgovori ali sprejem, da bi vsaj za hip videli Tita. V Santiagu de Chile je deževalo skoraj ves čas obiska, toda ljudje so tudi po več ur vztrajali na

imenovalca, ki bo dajal njegovemu poročanju smisel, smotnost in prepričljivost.

»Sramota, kaj si vse ta Lacerda upa,« mi je govoril v Rio prodajalec, s katerim sem se bil zapletel v pogovor. »Brazilci smo tako ponosni na svojo gostoljubnost, ta človek pa pravi, da ne bo sprejel Tita v Rio. Da ne more jamčiti za njegovo varnost. Sicer pa ne bi bil nikoli izvoljen za guvernerja Guanabare, ko ne bi bila levica postavila na volitvah dva kandidata. Drug drugemu sta kradla glasove, smejal pa se je tretji. Da, sami smo krivi.«

»Vsa ta gonja proti Titu, ki jo uprizarja skrajna desnica,« mi je dejal brazilski novinar, »ne izvira toliko iz odpora proti Titu, kolikor iz strahu pred tistim, kar Titov obisk pomeni. Ne smete pozabiti, da je Tito prvi predsednik socialistične države, ki je uradno obiskal Latinsko Ameriko. In v silnem dvoboju, ki se zdaj bije med naprednimi in reakcionarnimi silami ne samo v Braziliji, ampak tudi po vsej

Predsednik Tito in predsednik Kennedy ob sprejemu v Beli hiši

časniki pa so uvodne članke z dobrodošlico natisnili v srbskohrvatskem jeziku. To prijateljsko vzdušje je stopnjeval še izredno prisrčen sprejem, ki so ga Titu

enssoro visoko ceni našega predsednika in dobro pozna jugoslovansko politiko in naš gospodarski sistem. Soproga bolivijskega predsednika mi je v razgovoru

Tov. Jovanka Broz si ogleduje palačo Organizacije združenih narodov v New Yorku

slaviji že pet popoldne ali sedma ura večer, ko se zaključuje redakcija prve izdaje. Tako so zaradi tega neugodnega časovnega razmerja poročila o dogodkih, ki so se »pri nas« v Ameriki zgodili pozno popoldne ali večer, pojavili v našem časopisju dan kasneje. Toda, žal, drugače ni šlo. Ra-

mislijo in prizadevanji za zblizanje med narodi. Ko gleda častni bataljon na letališču, ko sliši grmenje topov in igranje himen, poslušna pozdravne govore in vidi najrazličnejši ceremonial in uniforme, čuti prijetno vznemirjenost in napetost. V duhu zbira besede in misli, da bi jih nan-

Na večerji pri mehiškem predsedniku

Latinski Ameriki, pomeni objektivno Titov obisk podporo in spodbudo naprednim silam. In kjer so reakcionarji najbolj ogroženi, tam najbolj kričijo.«

pridreli jugoslovanski izseljenci v Čilu.

Iz dežele v deželo se je — dejal bi — navdušenje stopnjevalo. Bolivija je revna dežela z manj kot štirimi milijoni prebivalcev, a vendar dežela, ki je leta 1952 izvedla svojo revolucijo, po kateri je prišlo do razlastitve veleposestev in nacionalizacije rudnikov cinka in srebra. Arhitekt te revolucije, predsednik Paz Est-

dejala: »Bolivija je revna dežela in morda ni mogla sprejeti vašega predsednika in njegovo soprogo s tolikšnim sijajem kot kaka druga dežela, toda verjemite mi, da smo ju tukaj sprejeli z vsem srcem in vso iskrenostjo.«

In to je bilo res čutili na vsakem koraku. Iz raznih podrobnosti, ki so tako pomembne in človeku ne uidejo. Soproga bolivijskega predsednika je na primer sama do zadnje malenkosti vse uredila v rezidenci, v kateri je stanoval naš predsednik med bivanjem v bolivijskem mestu Cochabambi. Poskrbela je za ureditev vseh sob in razporeditev pohištva in celo na orhideje ni pozabila. Naročila jih je iz Santa Cruz, kjer rastejo najlepše rože Bolivije. Mišljena so tudi dekleta, zakaj mesto slovi po svojih lepoticah. Gospa Paz Estenssoro se je pred obiskom celo učila srbohrvatsko, da bi lahko pozdravila svoje goste z nekaj stavki v njihovem jeziku. To so sicer podrobnosti, ki pa zgovorno pričajo, s kolikšno ljubeznijo in skrbjo so v Boliviji sprejeli Tita in njegovo soprogo.

Naslednja postaja na Titovi poti je bila Mehika, toda še preden je naš

Trg v Guadalajari (Mehika)

predsednik prišel tja, je prišlo zanimivo povabilo perujskega predsednika Fernanda Belaúnda Terryja. Perujski veleposlanik je na sprejemu v Cochabambi izročil Titu njegovo osebno poslanico, ki je vzbudila živo pozornost in precejšnje presenečenje. Vedeti moramo, da so bili režimi v Peruju največkrat desno usmerjeni in da so v deželi večkrat prihajale na oblast vojaške junte. Tako je že pred leti Peru prekinil diplomatske odnose z Jugoslavijo, ZSSR in drugimi vzhodnoevropskimi državami. Šele letos junija se je položaj nekoliko stabiliziral, ko je bil za predsednika republike izvoljen Belaúnda Terry, zastopnik srednjih slo-

jev, nacionalne industrijske buržoazije in meščanstva. Začel je izvajati številne reforme, ki jih je bil napovedal pred izvolitvijo, kljub odporu desnice in fevdalcev.

Perujski predsednik je v svoji poslanici predlagal Titu kratek sestanek na letališču v Limi in mu sporočil, da ga bo z veseljem sprejel z vsemi vojaškimi in civilnimi častmi. Tito je ponudbo sprejel, čeprav je prvotni program določal samo pristanek letala na letališču in nadaljevanje poti v Mehiko. Ta dogodek, ki sam ob sebi morda ni videti tako pomemben, je perujski in tuji tisk opisal kot zelo značilen za veter sprememb, ki je začel pihati v Peruju.

»Mehika je samo ena!«

Dosti je bilo napisanega o sprejemu, ki ga je doživel Tito v Mehiki, toda vsak opis, najsi je še tako dober, ne more bralcu pričarati tistih čustev, ki so jih imeli očividci. Morda je bil sprejem v Mehiki najlepši sprejem, kar jih je kdaj doživel naš predsednik v tujini, toda naj bo tako ali drugače, Mehikanci s ponosom govorijo tujcu: »Mehika je samo ena!«

In resnično je Mehika edinstveno sprejela Tita. Ne samo vnanji sijaj prireditev, ogromne množice ljudi, konfeti, sprejemi. To je vse mogoče organizirati, ni pa mogoče organizirati čustev ljudi. Ta čustva pa so bila ko na dlani: odsevala so vzklikajočim ljudem z obraza, čutili jih je bilo v prisrčnem in prijateljskem vzdušju in v razgovorih z ljudmi: od najvišjih osebnosti do dečkov, ki čistijo čevlje.

Po triumfalnem sprejemu v glavnem mestu je Tito po prihodu v zasebno rezidenco Lopeza Mateosa (naš predsednik je bil prvi tuji državnik, ki je stanoval v zasebni rezidenci predsednika Združenih držav Mehike) z ganjenim glasom dejal novinarjem: »Vedeli smo za simpatije,

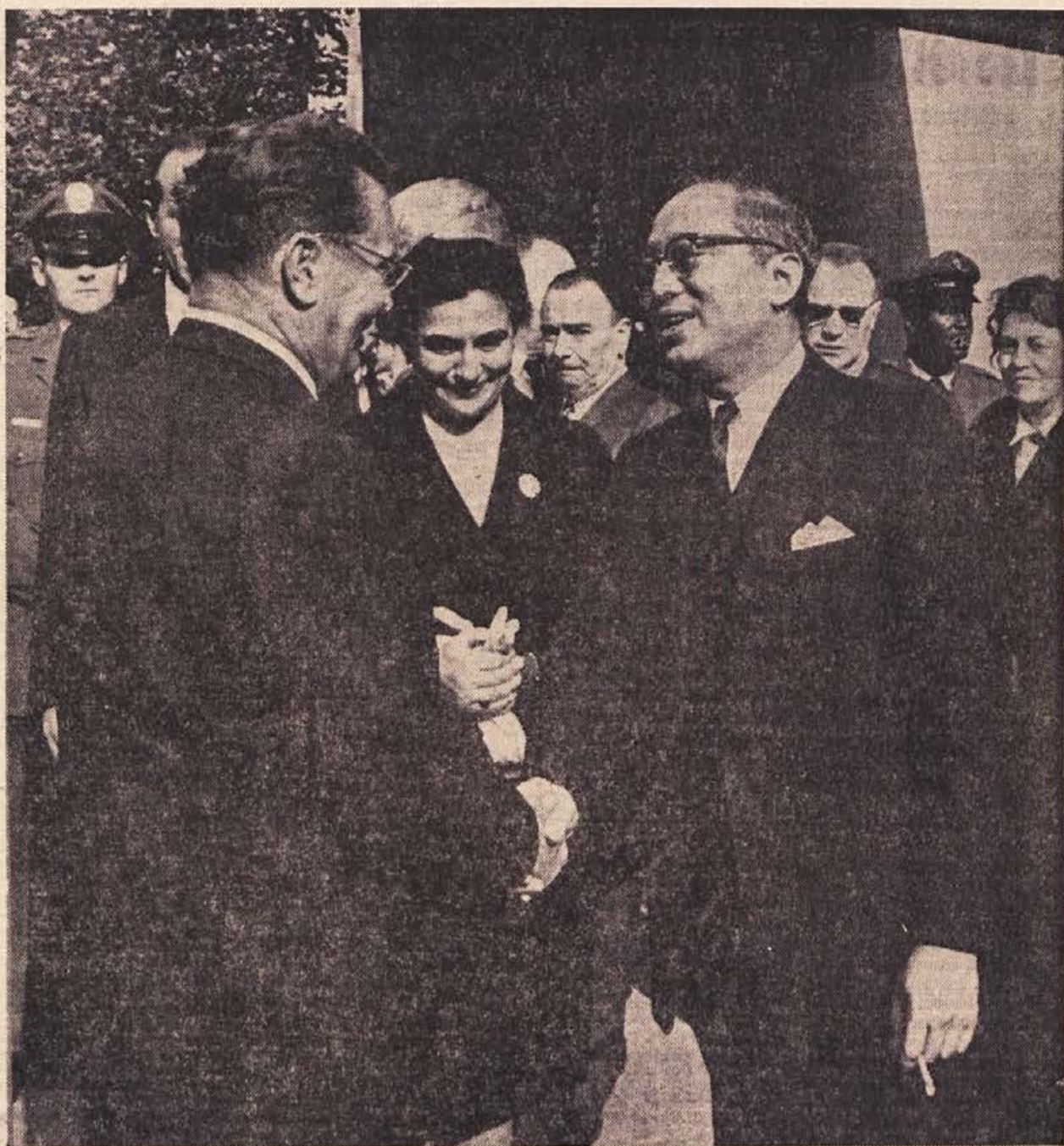
»Zakaj?« so ga vprašali poročevalci.

»Da bi našel primerne besede.«

★

Tudi razgovori v Beli hiši med predsednikom Titom in Kennedyjem so bili zelo plodni in koristni. Ameriški predsednik se je potrudil, da bi bilo Titovo bivanje v ZDA čim bolj prijetno. Sprejel ga je z vsemi častmi na travniku pred Belo hišo in potem vodil z njim dopoldne in popoldne razgovore v Beli hiši.

Ti razgovori so pokazali, da si ameriška vlada želi čim bolj normalizirati odnose z Jugoslavijo. Trudila se je, da je ameriški senat spet uveljavil klavzulo največjih ugodnosti v trgovini med ZDA in Jugoslavijo. Tudi kar zadeva mednarodne odnose in svetovni položaj, je bil sestanek obeh predsednikov zelo koristen. Tito je po vrnitvi v Beograd de-

Pred vhodom v palačo Organizacije združenih narodov: generalni sekretar U Tant pozdravlja predsednika SFRJ maršala Josipa Broza-Tita, njegovo soprogo Jovanko in spremstvo

opravil s svojim obiskom v ZDA tudi izredno koristno nalogo v prid mednarodnemu sporazumevanju in svetovnemu miru. Nekaterim krogom v ZDA Titov obisk ni bil

všeč in ker niso mogli skaliti ugodnega vzdušja v Washingtonu, so skušali v New Yorku storiti vse, da bi ustvarili vtis odpora proti obisku našega predsednika. Najeli so kakih dvajset mladih razgrajčev, ki so vzklikali sovražna gesla okoli hotela Waldorf Astoria in se celo lotevali posameznih članov Titovega spremstva. Nihče ni precejval pomena teh demonstracij, ker je bilo vsem očitno, da so ti mladi ljudje najeti. Vsi pa so vedeli, kdo stoji za njimi.

Vsi ti poskusi pa niso mogli niti za hip zatemniti zadnjega Titovega triumfa na tej poti: njegovega nastopa v dvorani Generalne skupčine OZN. Tam je naš predsednik pred prepolno dvorano delegatov in gledalcev na galeriji v središču svetovne pozornosti kot velik in zrel državnik predlagal mednarodno zakonitev načela aktivne in miroljubne koeksistence. In vsi, ki smo ga poslušali v dvorani, in vsi, ki smo ga poslušali po radiu v domovini, smo bili ponosni nanj in na vse tisto, za kar se bori in za kar žrtvuje vse svoje sile in sposobnosti.

BOŽIDAR PAHOR

Kažipot v novi svet miru in razcveta

»... Jugoslaviji je uspelo doseči silen razcvet, ki je lahko vsakdo ponosen nanj, ker vsak Jugoslovan čuti in se zaveda, da ima svoj delež pri graditvi gospodarstva in družbenega življenja svoje dežele. S ponosom opravlja trdo delo, ki je njegov prispevek, zadovoljen je, ker prejema pravično nagrado za to. Njegovemu navdušenju in vdani zavzetosti smo dolžni izraziti svoje spoštovanje. Vsi tuji dopisniki so bili enakega mnenja kot jaz, namreč da je v interesu demokratičnega sveta, olajšati Jugoslovanom nadaljnji napredek na poti, ki so si jo izbrali. Njihovo vodstvo, zlasti predsednik Tito, zasluži ne le pohvalo, marveč spoštljivo hvaležnost narodov, ki se zavzemajo za mir in vsestranski napredek. Njihovo načelo neangažiranosti ni niti opravičevanje niti približevanje temu ali onemu. To je ideal, za katerega so morali plačati in ki jim je dal bogate dividende. Zasnovan je na zaupanju vase, na zavzetosti za ohranitev neodvisnosti in na dejstvu, da nočejo biti prištaši ne tega ne onega bloka.

V sedanjem svetu napetosti in strahu pred uničenjem v jedrski vojni prispevajo vsi tisti, ki zagotavljajo mesto in možnosti za srečanja obeh taborov, k popuščanju mednarodne napetosti in krepijo duha koeksistence. »Živi in pusti živeti« je geslo predsednika Tita in njegovih ljudi. Njihova prijazna vljudnost, prikupni obrabi in trdo delo so kažipot v novi svet miru in razcveta.«

Sri K. K. Sah, generalni sekretar Vseindijskega kongresnega komiteja, v članku »Moji vtisi iz Jugoslavije (1963)«

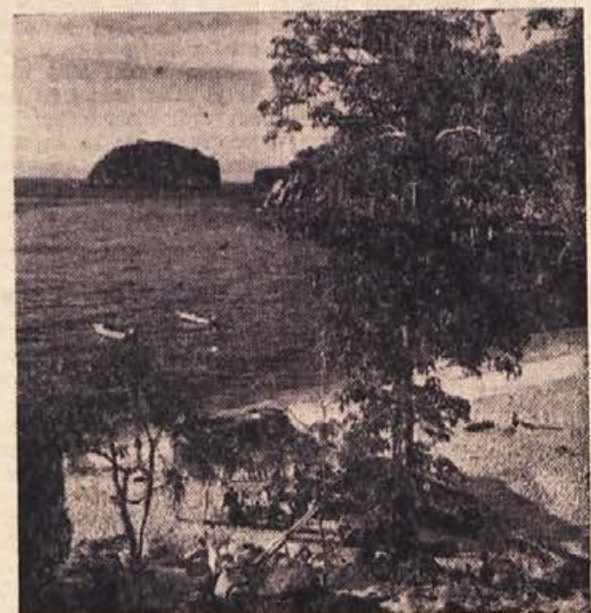

Tov. Jovanka Broz na obisku pri soprogi mehiškega predsednika Lopeza Mateosa

ki jih mehiško ljudstvo goji do jugoslovanskih narodov, toda to, kar smo danes tukaj doživeli, presega vsa naša pričakovanja. Sporočite, prosim, mojo globoko hvaležnost mehiškemu ljudstvu.«

Tudi Titovi sodelavci so bili globoko ganjeni. Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je bil brez besed, medtem ko je general Rukavina na vprašanje mehiških novinarjev odgovoril: »Dajte mi tri dni časa.«

jal, da so bili razgovori odkriti in iskreni, iz časopisja in razgovorov pa je bilo posneti, da se predsednik Kennedy izredno zanima za politiko in ideje premiera Hruščova. Ne da bi mogli govoriti o kakršnem koli neposrednem posredništvu našega predsednika, pa vendar ne moremo mimo ugotovitve, da je

Motiv z mehiške pacifiške obale

Dolenjska kopriva ne pozebe hitro...

»Mrtvec« na mitingu v Pilatovcih

Stala sva na pobočju Gorjancev in moj popotni tovariš je stegnil roko ter pokazal proti severovzhodni strani:

»Tamle je Zumberak in dve mišni vasi: Pilatovci in Dučiči, ki mi bosta za zmeraj v prijaznem spominu na moja partizanska leta.«

To mi je nekoč že pripovedoval France Gorenc — s partizanskim imenom Planinski — je proti koncu poletja leta 1944 zbolel in so ga poslali v partizansko bolnišnico na Gorjance. V Zumberku, tistem predelu Gorjancev, ki leže že na ozemlju sosednje

so vdrlji z Rakeka Nemci in belčki. Ostro smo se spoprijeli in prišlo je do vročih borb. Poleg mene je bil krepak dolenjski fant Tone Dolinšek. Močan je bil kakor medved in neustrašen tako, da se ni zbal nikogar.

Tedaj smo spet na novo navali na sovražnika. Tone je bil ves čas poleg mene. Protinam je svigala toča nemških krogel. Sredi bojnega meteža sem zapazil, da je Tone nenadoma omahnil. Po čelu mu je pricurijala kri... Začel je omahovati in se opotekati. Padel je na obraz in obležal.

njegove oči in obraz in skoraj prestrašeno ugotovil:

»Glej, tudi ta ima na čelu brazgotino, kakor bi jo dobil od strela v glavo. Tak strel je dobil tudi pokojni Dolinšek.«

Plesa ni hotelo biti konec. Plesalec z brazgotino na čelu me je čedalje bolj zanimal. Prav tedaj je spet priplesal mimo mene in mi vrgel iz gneče pozdrav:

»Zdravo, Gorenc! Nisem zdržal. Planil sem v sredino plesalcev in prijel možaka za roko.«

»Pozdravljen! Kdo si?«

»Kaj me ne poznaš,« se je zahajljal, mož z brazgotino.

»Ne vem, če poznam tebe, ampak tebi podobnega sem poznal, pa je padel v borbah na Notranjskem. Bilo je letoš poletje pri Martinjaku,« sem še dodal. »To je bil pokojni — Tone Dolinšek.«

»Saj to sem menda jaz,« je odvrnil smeje. Popustil plesalko in se mi celo predstavil, ko mi je segal v roke in dejal s poudarkom:

»Tone Dolinšek!«

»Tone!?!« sem vzkliknil presenečeno. »Saj si padel v borbi poleg mene — mrtvec... Sam sem te videl, na lastne oči, da si bil smrtno zadet in si se zgrudil mrtve po tleh.«

Dolinšek pa je v smehu povedal, kakor bi se oglasil iz onostranstva: »Res sem jo tedaj pošteno izkupil. Dolenjska kopriva pa ne pozebe kmalu in dolenjske buče so trde.« Pokazal mi je sledove ran na čelu in zatilniku in povedal: »Pozneje so me našli bolničarji, in ker so presodili, da še nisem čisto mrtve, so me prenesli v zasilno bolnišnico pod Snežnikom. Res nisem bil mrtve in sem se izmazal. — Čim pa sem okreval, so me poslali na Gorjance v bolnišnico in zdaj sem tu komandir bolniških zaščitnic.«

Segla sva si ponovno v roke in obudila se ta in oni spominek z Notranjskega. Potem je spet harmonikaš raz-

tegnil svoj meh in Tone se je poslovil:

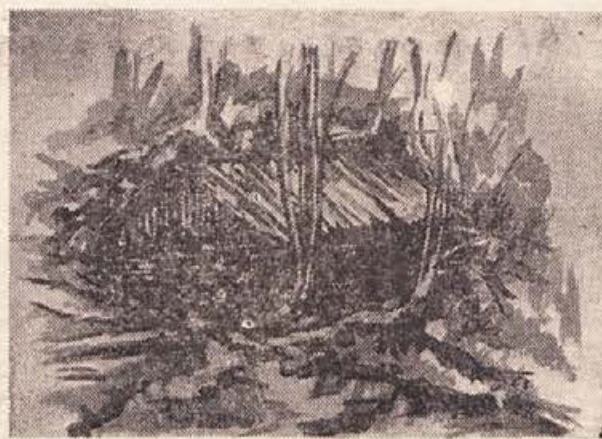
»Zdaj grem plesat, pa bom prišel pozneje spet k tebi.«

V gneči sem ga spremljal z očmi in momljaj začuden:

»Pa res vidim plesati — mrtvaka! Kako nenavadne stvari se včasih zgodijo...«

Tone je vrtil svojo spremljevalko, da so se mu dvigala in padala ramena. Bil je res nenavaden človek, ki ga tudi strel skozi glavo ni — podrl.«

Jože Zupančič

Tone Valentinčič: partizanska bolnišnica Kira (1943-1944) — po originalnih skicah in fotografiji

OB DNEVU REPUBLIKE

Pred letošnjim 29. novembrom, praznikom Socialistične federativne ljudske republike Jugoslavije, se ob 20. obletnici rojstva naše domovine še s posebno hvaležnostjo spominjamo tudi vseh naših partizanov in partizanek, aktivistov NOB in vseh, ki so gradili temelje naše države. Iz gradiva o dogodkih v letih naše revolucije objavljamo zato danes nekaj spominov naših borcev.

Hrvaške in jim pravijo Uskoke gore, sta tudi dve vasi Pilatovci in Dučiči. Ranjeni in bolni partizani so bili razmeščeni po kmečkih hišah. Partizanski zdravnik je bil dr. Medvešek, po rodu iz Zabje vasi pri Novem mestu. Medveškova družina je znana tu in onkraj Oceana. Stari Ludvik Medvešek, ki je dočkal letos 85-letnico, je preživel mladost v Ameriki in je bil eden vodilnih organizatorjev med izseljenci. Njegova zasluga je, da imajo v Clevelandu v ZDA največji slovenski Narodni dom. Zdravnikov brat Ludvik živi še danes v Ameriki in je tam novinar in je zdaj upravnik najvišjega slovenskega lista Prosvete, ki izhaja v Chicagu.

Dr. Medvešek, ki je imel na Gorjancih partizansko ime Šumski, je bil svojim ranjenecem in bolnikom tovariš, brat in oče. Za vse je lepo skrbel, da so se mnogi brž in dobro pozdravili.

Za glavno medicinsko sestro pa je bila v Pilatovcih na Gorjancih Zlata Ječevškova, pravnučinja našega slavnega pesnika dr. Franceta Prešerna. Danes je zdravnica. Vse te stvari sem poznal že iz prejšnjih pripovedovanj partizana Planinskega.

Po kratkem odmoru se je Planinski nenadoma nečesa domislil in se nasmešnil:

»Tamle v Pilatovcih sem med vojno doživel nenavaden dogodek, videl sem plesati celo — mrtvaka.«

»Tega ne morem verjeti, da bi plesal mrtvec,« sem mu odvrnil resno. Planinski pa mi je dejal hudomušno:

»Tudi jaz bi kaj takega ne verjel, pa sem res sam videl, kako je neki vojni tovariš padel s smrtonosnim strelom v glavo poleg mene, pol leta kasneje pa sem ga dobil v Pilatovcih, ko je bil na mitingu živ in zdrav in je celo — plesal.«

»Tega doživljava mi še nisi pravil,« sem rekel, »in mi ga kar brž povej,« sem ga zaprosil.

Za hip sva se ustavila. Planinski je umolknil, kakor bi hotel poseči v torbo spominov in potegniti iz nje tisto, kar bi spadalo v zgodbo, jaz pa sem pristuhnil ropot nju strojev, ki so prav tedaj hrumeli na novi cesti iz Novega mesta čez Gorjance v Metliko. Prav ta gradnja je bila povod, da sem prišel spet v gorjansko kraje.

Planinski mi je nato pripovedoval takole:

»Vojna 1944 sem partizanil na Notranjskem. Bili smo v okolici Martinjaka. Tedaj

Sklonil sem se nad ranjenca in ugotovil, da mu je krogla izšla na zadnji strani lobanje. Ti nesrečnik! se mi je zasmilil pogumni fant. Skušal sem ga dvigniti in mu pomagati. Pa je bil že onesvečen. Nisem utegnil, da bi se med borbo sam zadrževal pri ranjencu. Pa saj mu tudi ni bilo več pomagati. Smrt je bila tedaj pač naš redni sopotnik. Tone je obležal na tleh, mene pa je val borbe potegnil dalje.

Borci so planili za Švabi in belčki.

O Dolinšku nisem potem nič več slišal. Preganjali smo se po Notranjskem in zatem Dolenjskem. Bil sem pa za trdno prepričan, da je prijazen dolenjski fant Tone že pod — rušo...»

V jeseni 1944 sem prišel bolan v partizansko bolnišnico na Gorjance. Nekega dne mi pove šef bolnišnice doktor Šumski:

Jutri zvečer bo partizanski miting. Pridi zraven, se boš vsaj malce razvedril.

Sel sem in sedel v kot kmečke hiše. Soba je bila nabito polna ljudi, nekateri so stali tudi v veži. Po kulturnem programu se je začel ples. Tedaj sem se stisnil v kot, da bi ne delal nadloge. Za ples mi ni bilo. Opazoval sem plesalce. Mojo pozornost je pritegnil partizan, ki je pri plesu na prav poseben način migetel z rameni. Zdal se je zamajal s hrbtom na levo, potem na desno in pri tem nenavadno dvigal ramena.

Tedaj mi je padlo v glavo: Kako je tale plesalec čudovito podoben pokojnemu Tonetu Dolinšku!

Spremljal sem ga s pogledom s svojega sedeža v kotu in čedalje bolj je vstajala pred menoj podoba v polelju padlega borca. Med plesom se je začel ozirati po navzočih tudi mahedrajoci plesalec. Tedaj sta se najina pogleda ujela. Dozdevalo se mi je, da mi je plesalec pomežiknil. Še bolj sem spremljal

Iz Kraljeva pišejo

Naši fantje, ki služijo vojaški rok v Kraljevu, toplo pozdravljajo vse delovne kolektive na Dolenjskem in jim voščijo za dan republike; domačim, sorodnikom in prijateljem pa pošiljajo lepe pozdrave. Lojze Gazvoda iz Sentjošta, Jože Klemenčič s Pristave, Jože Erjavec iz Suhadola, Stane Senica iz Dol. Toplic, Jože Jarkovič iz Sentjerneja in Alojz Gorenc iz Mirne peči.

Razstava v počastitev dneva republike

Letošnje praznovanje dneva republike bo v videmsko-krški občini še posebno svečano. V počastitev 20-letnice naše revolucije bo organizirana tudi razstava povojne dejavnosti v občini. Pododbor za pripravo razstave vodi EDO KOMOČAR. Tovariš Edo opravlja poleg dolžnosti predsednika občinskega sindikalnega sveta še vrsto dolžnosti v komisijah, organizacijah in društvi. 29-letni Edo je bil še do nedavnega strojni ključavničarski mojster v tovarni celuloze in papirja, dolgoletni predsednik delavskega sveta in upravnega odbora v tem kolektivu. Letos je bil izvoljen še za ljudskega poslanca gospodarskega zbora republiške skupščine. Ljudje mu zaupajo in ga spoštujejo. Ob vsakem trenutku je vsakomur tovariš. Tudi našemu vabilu se je ljubeznivo odzval in nam odgovoril na nekaj vprašanj.

Letos bo v Vidmu-Krškem prvič razstava povojne dejavnosti v občini. Zanima nas, zakaj ste se odločili za tovrstno razstavo?

— Ker letos praznujemo 20-letnico naše republike, je pododbor za praznovanje dneva republike menil, da bi bilo koristno in umestno prikazati v obliki razstave povojne uspehe. Zelim, da bi si razstavo ogledalo čim več občanov in vsa šolska mladina. Škualli bomo storili vse, da bo razstava stvaren prikaz gospodarskih, političnih in kulturnih dosežkov od osvoboditve do danes.

Kdo vse bo sodeloval pri pripravah za to razstavo?

— Poudariti moram, da je pri občinski skupščini ustanovljen pripravljalni odbor za proslavo 29. novembra. Za predsednika tega odbora pa je bil izvoljen predsednik občinske skupščine inž. Franc Dragan. Ta odbor je razposlal vsem gospodarskim organizacijam priporočilo za sodelovanje

na razstavi. Tako bodo gospodarske organizacije prikazale z grafikoni, slikami, risbami, pa tudi s proizvodi svoje uspehe od ustanovitve podjetja do danes. Seveda bodo razstavo obogatili s svojimi prispevki tudi družbene organizacije, zavodi, ustanove in drugi. Pričakujemo, da bodo posamezniki med seboj tekmovali, kdo bo najbolj vzorno prikazal svojo dejavnost. Vsekakor je od njih odvisno, kako bo razstava uspešna.

Kje bo razstava?

— Razstava bo v sindikalni dvorani tovarne celuloze in bo trajala od 28. 11. do 5. decembra 1963.

Ali predvidevate svečano otvoritev razstave?

— Vsekakor! V ta namen je že sestavljen osrednji program praz-

»Razstavo o naših uspehih naj bi si ogledalo kar največ ljudi!« nam je med drugim dejal predsednik občinskega sindikalnega sveta Edo Komočar

novanja. 28. novembra ob 8. uri zjutraj bo svečana skupna seja občinske skupščine in občinskega odbora SZDL v domu Svobode. Dve uri kasneje bo otvoritev benčinske črpalke v Krškem. Ob 11. uri pa bo predsednik občinske skupščine inž. Franc Dragan svečano otvoril razstavo. Pričakujemo, da bodo svečani otvoritvi razstave prisostvovali poleg članov občinske skupščine in odborov občinskega odbora SZDL še člani delovnih kolektivov in ostali občani.

V času praznovanja bo več prireditev. Zbor in proslave delovnih kolektivov bodo od 22. do 29. novembra, 28. novembra bodo praznovali v šolah, kjer bo sprejem članov v pionirsko organizacijo. Istega dne bodo krajevne proslave in akademije še v Brestanici, Kostanjevici, Koprivnici, Leskovcu, Podbočju, na Raki, Senovem, Velikem trnu in v Zdolah. Prvega decembra bo na Velikem Trnu otvoritev kulturnega doma.

V videmsko-krški občini bodo 20-letnico revolucije in dan republike praznovali zares svečano.

Naši fantje iz Titograda

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Titogradu, čestitajo vsem fantom in dekletom na Dolenjskem za praznik republike in jih prav lepo pozdravljajo. Isto velja za domače in sorodnike. Tine Pavlin, Stanko Pirnar, Jože Jakša, Slavko Hočevar, Franc Miakar, Jože Gazvoda, Slavko Vidmar, Boris Reljan, Franc Sprajcar, Stefan Horvat, Stefan Bedek, Alojz Hribar, Franc Gašparac, Leopold Jarc, Janez Majcen.

RAZGOVOR S POLKOVNIKOM IVANOM NINIČEM, KOMANDANTOM NOVOMEŠKE GARNIZIJE

Leta 1943 - v krvi in bolečinah svoje domovine

Postaven, temnopolt štiridesetletnik. Cvrst pogled, globoke gube na obrazu. Te gube kakor da pripovedujejo... To je polkovnik IVAN NINIČ, komandant novomeške garnizije. Eden izmed očetov naše sedanjosti. Eden izmed prvih borcev, ki so prešli Sutjesko, Bosno, Hrvatsko, Crno goro. Sedaj razkropljeni po vsej naši domovini še zmeraj neutrudno delajo za uresničitev velikih idej. Za jubilejno proslavo 29. novembra smo ga zaprosili za kratek pogovor. Ustregel je rad, od srca, kakor je zmeraj željan pogovora in srečan.

— Narodnoosvobodilnemu gibanju ste se priključili takoj po kapitulaciji Jugoslavije. V borbah ste prehodili štiri republike. Največ ste se borili v Dalmaciji. Povejte nam svoje spomine na dneve iz leta 1943. Zlasti nas zanima, kje ste bili v tem času, kakšne dolžnosti ste opravljali in v sklopu katerih enot. Kje vas je našla novica o razglasitvi republike. Skratka, povejte vse, česar se spominjate iz tistih dni.

»Najprej moram na kratko omeniti leto 1943 in njegov pomen za osvobodilno gibanje. To leto je pomenilo prelomnico in odločitev: biti ali ne biti! Naša armada je po težkih in krvavih izkušnjah postala že tako močna, da je bil končni uspeh že očiten. To je vedel tudi okupator. Zato so to leto Nemci napeli vse sile, da bi ponovno dobili izgubljene položaje na našem teritoriju. Spomnimo se četrte in pete ofenzive. Skratna barva človeške krvi, ki je leta 1942 pokrila pobočje Kozare, je takrat skalila bistro svetlo zeleno Sutjesko. Bilo je

težko! Sovražnik je imel vse drugačno vojno tehniko, bolj izšolan vodilni kader, bil je številčno močnejši kot mi. Naše starešine in borci so bili rekrutirani iz ljudskih množic, orožje zaplenjeno, izkušenj premalo.

In vendar smo navzlic takim pogojem slavili leta 1943 popoln uspeh. Ne samo s tem, da smo razbili sovražnikove peklenke načrte v četiri in peti ofenzivi, temveč smo uspeli tudi na političnem področju. Ze po prvem zasedanju AVNOJ je med borci zavladalo večje zanimanje. To je bila politična zmaga. Isto leto, 26. in 27. maja, se je v Črni gori pri Negobudju spustila prva zavezniška misija za Vrhovni

štab. Sele sedaj so zavezniki zvedeli, kdo v Jugoslaviji vodi borbo.

Jaz sem bil ob kapitulaciji Jugoslavije v svojem rodnem mestu Šibeniku. Kmalu so naše področje preplavile črne srajce — karakteristični simbol italijanskih fašistov. Zavladal je teror. Ubijanje. Hiše v plamenih. Tedaj sem imel 18 let. Takoj v aprilu 1942 so začeli komunisti in skojevci našega kraja zbirati orožje in ga skrivati v bližnjih hribih. V borbo so odhajali v majhnih skupinah. Z eno sem odšel tudi jaz. V črno zastavo ovitla Dalmacija je preživljala bridke dneve. Najprej sem bil v prvem bataljonu severnodalmatinskega odreda, malo kasneje pa sem postal komandir 1. čete I. bataljona druge dalmatinske brigade.

Kapitulacijo Italije sem dočkal v 3. četi četrtega bataljona VII. krajiške brigade »Iskra«. Bil sem komandir čete v bataljonu legendarnega Solaje, ki je padel na Kupresu. Naša brigada se je vrnila iz Črne gore avgusta 1943 v okolico Jajca, kjer smo razbijali četniške skupline. Okrog 25. avgusta je prišel v Jajce Vrhovni štab, naš bataljon pa nekaj dni za njim. Moja četa je dobila nalogo, da zavaruje smer proti Banjaluki (sredi septembra). Nihče v četi ni vedel, kaj se pripravlja v Jajcu. Vedeli smo le za svojo nalogo in da je v naši bližini, v Jajcu, tovariš Tito z Vrhovnim štabom. Na žalost 29. novembra nisem dočkal tam. Po odredbi Vrhovnega štaba sem še z desetimi Dalmatinci prišel v skupino, ki je kmalu odšla v Dalmacijo. Z nami je bila tudi ena od čet prve prole-

V spremstvu smrti

Caven—Vipavska dolina, Otlica, Trnovski gozd, pa Kozje stene in zopet Caven. Hoditi smo mi, ki nismo mogli hoditi, hodili smo mi bolniki in ranjenci, hodili so hromi, slepi, lačni in izmučeni do smrti, hodila je cela bolnica z zdravnikom Bežkom na čelu, kajti sovražnik je ubijal tudi take, ki so bili že skoraj ubiti.

Ko smo bili v primorskih planinah, kjer je bil sneg, mraz in je pihala burja, smo želeli iti v dolino, kjer je bila lepa in rumeno zapečena polenta in kjer je toplo. A ko smo bili v dolini, smo želeli zopet v planine, kjer ne bo vroče in kjer sta dobri zrak in zlata svoboda. Ko smo trpeli, pa nas je spremljal duh padlih tovarišev.

Morda jutri? Se dva dni? Mogoče še en mesec ali pa do konca, do svobode? Kdo ve? Naš boj pa je neizprosno terjal žrtve in smrt je izblatila vedno le najboljše.

Tisti večer pred božičem, ko je mrak zagrnjal Vipavsko dolino, smo bolniki in ranjenci iz bolnišnice pri Cavnu šli proti Cavnu spat v pečine. Po vsej dolini je bilo polno Svabov, četnikov in drugih hlapcev. Bila je hajka. Kdo od primorskih partizanov se ne spominja božiča 1944. leta? Zadnji sem šel jaz, ker sem zaradi slabih nog vedno zaostajal. Z menoj je šel tovariš Drago Kovič iz Mirna pri Gorici. Dal mi je svoj košček kruha, ki ga je dobil v vasi. Bil je za straharja pri bolnici. Med potjo mi je pravil o materi, ki je sama doma in ga bo jutri prišla obiskat, četudi je že stara in težko hođi. Vrh Cavena je zakrila megla in trudni

Fantje iz Čuprije pozdravljajo

Za 29. november lepo pozdravljajo vse bralce našega lista, domače in mladino, vojak Tone Škedelj, Jože Skolj in Rudi Novak.

smo pogleli pod veliko pečino ter se prepustili njenemu varstvu.

Ta — pum, ta — pum, z-z-z-bum!

Planil sem pokonci! Jutro, jutro smrti!

Ne! Ne! Ne! — Zdravnik Bežek priteče mimo. Ne tja! Za meno! Pribežali smo do konca. Naprej se ne more, pred nami je navpična stena, v katero se zaletavajo krogle, a za nami so Svabi in izdajalci. Ranjenci in utrujene tovarišice so popadali pod steno, zdravnik je zaskrbljeno begal in iskal izhoda. Moj tovariš Drago pa je odločno začel plezati po steni v življenje. Za njim se je pognal sin lekarinarja Šuke iz Ajdovščine. Gledal sem ju in se tresel v pričakovanju. Moj tovariš je zgrabil za grmovje in se potegnil čez rob stene. Preden sem ga izgubil iz vida, me je proseče pogledal, kot bi mi hotel reči: »Pojdi sem.« Za njim se je potegnil čez rob tudi tovariš Šuka.

Ves čas so prasketale krogle v naši bližini in kručile kamenje, da je letelo na nas. Več granat je padlo nekaj metrov od nas, kar nas je prisililo k tlom. Nenadoma sem začutil ljubezen do življenja. Dobro vem, da je moj tovariš Drago želel, naj grem za njim, saj me je tako proseče pogledal. Vzpel sem se na pečino in plezal. Na sredi pečine sem odpovedal, a okrog mene so sikale krogle in obkrušeno kamenje mi je tolklo v obraz. Obvisel sem na skalah, razpet kot tarča Svabom in izdajalcem.

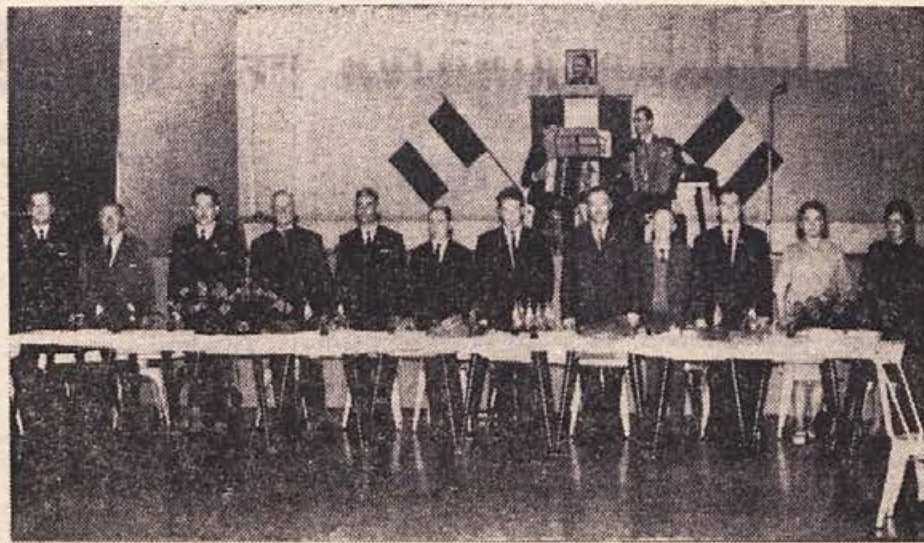
»Hura, naprej desno krilo!« Bil so še nekaj sto metrov od nas. Začutil sem udarce v nadržbnik, ki sem ga imel na hrbtu in ki mi je za zdaj rešil življenje. V mislih sem si govoril: »Ali naj se spustim in padem vznaka, da se spodaj razletim, ali pa naj plezam naprej? Toda kako, ko nimam več nobene moči. Pa saj ne morem več. Konec!« Mrzel pot me je oblił.

In prišla je moja dobra mati, ki je že pred leti umrla. Prišla je majhna in vsa zgubana ter žalostna od trpljenja. Izrekla je samo moje ime, in to tako žalostno, da sem se v hipu spomnil, kako sem jo užalil, ko sem prvič in zadnjič prišel pijan domov in zaklel, ker me je svarila. In zraven je bil moj oče, ki me je gledal in ves odločen rekel: »Peter, slabič si, pa sem mislil, da si junak — partizan.« Potem pa sem zagledal izmučeno ženo, ki je kazala s prstom name in rekla moji materi: »Tvoj sin ni hotel pomagati mojemu bratu v smrtni nevarnosti.«

»Pero! Pero! Na pomoč!!!« Klical me je Drago na vrhu. Zbral sem poslednje sile in se skozi točo krogel potegnil do vrha. Obležal sem poleg Draga, ki je dobil rajal in krvavel iz cele desne strani telesa. Proseče me je pogledal, a iz krvavečih ust se mu je izvila prošnja: »Pero, ubij me, strašno me boli.« Prvič v življenju sem jokal iz dna srca. »Drago, saj ni tako hudo, pojdí, greva za one skale. Zvečer pride mati.« Komaj slišno je ponovil: »Pride mati.« Počasi sem ga vlekel skozi robidovje. Sop krogel je zaprasketal desno od naju, in še in še, in zopet bombe in kriki: »Hitro naprej!« in vmes po slovensko: »Dva na vrhu, hitro na levo, svinje rdeče!« Drago se je zleknil in negiben obležal. Ležal sem levo od njega, ko je izdahnil. Obrnil sem ga, mu zatnil veke in mu sklenil roke ter se ves onemogel odvrlekel med skale, obrašene s prillikavimi bori in robidovino.

Slišal sem strel iz samokresa in vpitje v neposredni bližini. Naprej nisem mogel več, zgrabil sem bombo in se onestvilil. Ko sem se zbudil, je bil mir in je sijalo sonce. Splazil sem se do prijatelja Draga. Bil je prestreljen skozi čelo. Streljajo mrtve, ker se jih boje...

Po spominu tov. Petra — major Miran Beretič

Častni gostje slovenskih rudarjev v severni Franciji med francosko in jugoslovansko himno ob proslavi v Sallauminesu (peti z desne je jugoslovanski veleposlanik v Parizu tov. Mita Milkovič)

Praznik republike v Severni Franciji

Iz Lensa v severni Franciji nam je pred dnevi pisal naš zvesti bralec Jože Martinčič, kako je rudarska kolonija v Sallauminesu (Pas-de-Calais) praznovala 40 let svoje naselbine v tem znanem rudarskem bazenu in 20. obletnico naše SFRJ in rojstvo pobratimstva dveh rudarskih mest — Trbovelj in Sallauminesa.

Pretekli mesec smo imeli tri proslave pod pokroviteljstvom jugoslovanskega veleposlanika v Parizu tovariša Mita Milkoviča in njegove soproge. Rudarje so ta dan obiskali tudi konzul Branko Jankovič, sekretarji veleposlaništva in konzularnega oddelka, novinarji naših časnikov v Parizu, tajnik občinske skupščine Trbovelj Alojz Trpin, več drugih tovarišev iz Trbovelj, župan mesta Sallaumines Jules Tell, njegov sekretar, več občinskih odbornikov in drugi. Med našimi rojaki, ki so te proslave organizirali, je bil ves odbor »Združenja Jugoslovanov v severni Franciji«. Župan mesta Sallauminesa

je priredil na čast našemu veleposlaniku, njegovi soprogi in vsemu spremstvu časten sprejem na občini v slavnostni dvorani, kjer je pozdravil visoke goste. Naš veleposlanik se je zahvalil za sprejem in za tovariško sodelovanje francoskih in jugoslovanskih rudarjev, kot tudi za prijateljsko sodelovanje med Jugoslavijo in republiko Francijo.

Potem sem govoril jaz, kako so naši rudarji pred 40 leti prihajali v te rudnike brez denarja in brez znanja jezika in kako so francoski trgovci odprli svoja srca in nam dali vse na kredit, kar smo potrebovali. Spomnil sem se sodelovanja s francoskimi delavci. Preživeli rudarji so vzdignili kozarce in napili prijateljstvo med francoskim narodom in jugoslovanskimi narodi, 40-letnemu jubileju naše naselbine, 20-letnemu jubileju naše socialistične republike Jugoslavije in rojstvu pobratimstva rudarskih občin Sallaumines in Trbovelj.

Popoldne smo imeli proslavo, na kateri so govorili naš veleposlanik, župan mesta, zastopniki občine Trbovelj, predstavnica slovenske Izseljenske matice in predsednik hrvaške Izseljenske matice, Zadolnela je naša in francoska narodna himna, nato pa je veleposlanik Milkovič sporočil navzočim, da je predsednik SFRJ tovariš Josip Broz-Tito odlikoval 7 članov naše naselbine: Jurija Artiča in mene z redom Jugoslovanske zastave z zlato zvezdo, Franca Kastelca, Justina Čebula, Ivana Demšarja, Ivana Tomca in Blaža Skočirja pa z enakim redom s srebrno zvezdo. Ljudje so odlikovance pozdravili s prisrčnim navdušenjem, nato pa sem razdelil 78 diplom veteranom naše naselbine. Sledila je zabava, na kateri so nam igrali muzikantje in pevci iz Trbovelj. Pozno v noč je donela

naša pesem — 2000 km od rodne grude! Objemali so se znanci, ki se niso videli že dolgo let, oživljali smo spomine za 40 let nazaj, ko smo krvavečih src zapuščali domovino, ki je bila takrat zasužnjena tujemu kapitalu in domačim bircem. Lahko bi se bili izgubili v svetu, kot so se mnogi, vendar tega nismo naredili; iskali smo se, združevali in trdno verjeli v dan, ko bo zadonela internacionala »Vstanite v suženjstvo zakleti...« Zda je domovina svobodna, naši narod pa si gradijo lepši svet v socializmu.

Boj za mir in za ustvarjalno sožitje med vsemi narodi sveta je naše geslo. Zato smo in bomo tudi mi v tujni delali brez oddiha, da bo sosed res mejak, in ne sovrag. Dragim bralcem, bratom in vsem v domovini pošljemo tople pozdrave: družina Franca in Lojzke Kastelic iz Velike Loke, Jože in Ani Martinčič iz Stopič in vsi drugi rojaki iz severne Francije. Čestitamo vam za 29. november, naš veliki narodni praznik.

Fantje v Beogradu

Naši fantje, zdaj Titovi gardisti v Beogradu, čestitajo za dan republike vsem delovnim ljudem, posebno pa mladino. Tone Tomšič, Franc Božič, Slavko Sopčič.

Veliko uspehov

Pri nadaljnjem delu želijo ob obletnici ustanovitve SFRJ vsem kolektivom in delovnim ljudem še mnogo uspehov. Miha Matkovič, Jože Kerin, Jože Avpič, ki so pri vojakih v Zagrebu.

Dolenjski fantje pozdravljajo

Frane Peninar, Franc Kerkolj in Tomo Vavpetič, zdaj vojak v Zaječaru, pošiljajo vsem domačim in znancem lepe pozdrave, delovnemu ljudstvu iz domačih krajev pa prisrčne čestitke za naš veliki praznik.

Vsem delovnim ljudem

Fantje iz VP Sarajevo, doma iz naših krajev, pošiljajo vsem delovnim kolektivom iskrene čestitke z najlepšimi željami in jim žele prijetno praznovanje 29. novembra: Toni Grlič s Senovega, Ivan Muster iz Krškega in Jože Kukman iz Sentjerneja.

Pozdravi iz Knina

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Kninu, čestitajo za praznik republike vsem bralcem našega lista, hkrati pa lepo pozdravljajo domače in prijatelje, Tone Korelo iz Cateža, Alojz Hočevar iz Breznice in Anton Pucelj iz Repelj.

tarske. Na tej poti v Dalmacijo smo bili zaščitnica tovarišu Moši Pijadu, nadalje načelniku I. divizije in predstavnikom zavezniške misije, ki so prav tako šli proti morju. Moša Pijade je imel nalogo, da po kapitulaciji Italije organizira oblast v Dalmaciji, mi pa smo bili določeni za izpopolnitev vodilnega kadra v novo formiranih primorskih enotah. Marširali smo dan in noč v smeri Bugojno—Kupres—Glamacko in Livanjsko polje—Dinara, da bi po dolini Cetine prišli do Splita in Trogira. Toda na planoti Dinare, na »Vrdovu«, je bil načrt spremenjen. Srečali smo I. proletarsko divizijo, ki se je z motorizacijo umikala, ker so Nemci zavzeli Split. Tu smo se srečali z najvidnejšimi dalmatinskimi partizanskimi voditelji: z Vickom Krstulovićem, Vicom Buljamom in drugimi. Moša se je z njimi vrnil na Livanjsko polje, naša skupina pa je prek Svilaje in Moseča prišla v Trogir, ki je bil že svoboden. Takoj smo se priključili novo formiranim enotam. Jaz sem prišel v »Sibeniško-trogirski partizanski odred«. Čez nekaj časa sem bil imenovan za komandanta tega odreda. Na tem sektorju smo imeli hude borbe z Nemci, toda s popolnim uspehom. Dobro se spominjam, ko je prišlo sporočilo iz Jajca. Zavladovalo je tako razpoloženje, da je težko opisati. Bori so bili srečni. Po razglasitvi republike so imeli Nemci v nas še hujše nasprotnike. Želeli smo, da jih čimprej prepodimo.

— Šli ste torej, kot pravi pregovor, »skozi sito in rešet«. Ali bi nam lahko izločili dva posebna momenta iz vseh teh burnih dni? Enega z najtežjim in drugega z najlepšim spominom.

»Hm, na to vprašanje odgovor ni ravno lahak. Bilo je polno pretresljivih trenutkov. Omenil bom slovo od nekega tovariša. Moja četa se

je borila na Barah (Sutjeska) tri dni in tri noči. Borbe so potekale na razdalji dometa ročne bombe. Umikali smo se. Padlo je že pol čete. V četi sta bila tudi dva brata, imen se ne spominjam. Eden je bil hudo ranjen, umiral je. Poleg hudih poškodb je imel še tifus. Tretji dan umika, 9. junija, je bilo njegovo stanje kritično. »Tovariši, ubijte me!« je prosil. Vedel je, da zanj ni rešitve, nositi pa ga ni bilo mogoče. Nemci nas bodo zdaj zdaj dohiteli. Poslovlili smo se od tovariša na robu gozda. Ostal je ob stezi. Kakor da ga še zmeraj vidim. Mahal nam je s poslednjimi močmi. Bil je dober tovariš in še boljši borec. Isti dan smo zvedeli še eno vest, ki je užalostila naše vrste: da je ranjen tovariš Tito. Zaradi izrednih naporov na Sutjeski in ker je odprla prehod čez Drino in Neretvo, je naša brigada dobila pohvalo Vrhovnega štaba.

In najsrečnejši trenutek? To je bil vsak trenutek po dobljeni zmagi. Morda bi posebej poudaril srečanje z materjo po vseh težavah in najlepših, v vojni preživelih letih. Leto 1944 je z dvema bratoma preživela v zatočišču v Italiji. Ko je moj odred, tedaj že v sklopu II. dalmatinske brigade, osvobajal Šibenik, sem mislil nanje. Nisem vedel, če so se vrnili iz Italije, če so še živi in zdravi. Šibenik smo osvobodili 3. novembra, njih pa še ni bilo. Tedaj smo odšli na Knin. Mesec dni kasneje smo po težkih in krvavih borbah, padlih in ujetih je bilo 7000 vojakov, osvobodili to važno sovražnikovo oporišče. Takoj sem z nekimi avtomobilom pohitel v Šibenik. Obiskal sem najprej teto in pri njej našel mater vso objokano. Dobili so sporočilo, da sem padel (zamenjal so me z nekim sorodnikom). Veselja ni bilo konca ne kraja. Po mestu se je bila tudi raznesla vest, da je propadla vsa brigada in zavladovala je žalost. Toda drugi dan

okrog polnoči je brigada vkorakala v mesto. Naslednji dan je bil defile po mestu. Ljudje so jokali od veselja. Teh dni se bom spominjal vse življenja.

— Kot komandant garnizona in družbeno politični delavec Novega mesta ste videli povojni razvoj Dolenjske. Kako gledate na izgradnjo in rast tega dela Slovenije?

»Čeprav v Novem mestu še nisem dolgo, me je vendar zanimal razvoj tega kraja, zlasti zato, ker je Dolenjska doživela v vojni skoraj isto usodo kakor moj rodni kraj. Italijani so požgali in izropali tudi ta živopisni del Slovenije. Toda ljudstvo se je uprlo. Spomnimo se akcije na Bučki, herojske smrti Milana Majena in še polno drugih primerov. Ljudstvo je vedelo, kaj hoče. Vedelo je takrat in ve tudi danes. Dolenjska je dala veliko herojev. Trpla je hudo, saj je siromašna pokrajina morala hraniti dve vojski: sovražnika in domače borce. Ranjena se je borila, zato je po vojni z vso pravico dobila prvenstvo pri obnovi. Dosegla je izredne rezultate, zlasti v industriji, ki je iz dneva v dan močnejša. Vendar Dolenjska še ni dosegla ostalih krajev, ki so v vojni manj trpeli. Toda če bo šlo tako naprej, bodo razlike kmalu izginile.

Dolenjci vedo, na kak način so si priborili svobodo, dosegli zmago. Vedo tudi, koliko jih je to veljalo. Ne samo nje, temveč vseh nas ostalih 19 milijonov Jugoslovanov. Zato Dolenjci tudi danes ob vsaki priložnosti radi sodelujejo s pripadniki našega garnizona. Nobena večja manifestacija ne mine brez skupnih akcij. Zlasti je to očitno in množično na političnem in kulturno-zabavnem področju. Te zelo koristne tradicije je treba gojiti tudi naprej, kajti armada in ljudstvo sta v danem trenutku isto telo.«

Sprejem mladincev, rojenih 29. XI. 1943

Družbene organizacije iz Novega mesta bodo 29. novembra na dan republike priredile slavnostni sprejem vseh mladincev in mladink v občini, ki so bili rojeni 29. novembra 1943, na dan zasedanja AVNOJ. Med vabljenici bodo tudi pripadniki JLA, ki služijo vojaški rok v področnem garnizonu. Sprejem bo prirejen, ker na dan zasedanja AVNOJ rojeni mladinci simbolizirajo novo generacijo, ki je rasla vzporedno z razvojem revolucije in ljudske oblasti ter jugoslovanske državnosti, katere prvi temelji so bili postavljeni 29. novembra 1943.

Družbeno samoupravljanje je treba tudi omogočiti!

Pravica občana do družbenega samoupravljanja je nedotakljiva.

Iz ustave SFRJ

Nova ustava določa, da je pravica občana do družbenega samoupravljanja nedotakljiva. Toda hkrati pravi ustava tudi to, da je zato, da bi mogel uresničevati družbeno samoupravljanje, občanu z jamčena tudi pravica neposredno odločati prek raznih oblik socialistične demokracije, dajati razne pobude, sprožiti razpis referendumov, biti obveščen o delu predstavniških teles in njihovih organov ter organov družbenega samoupravljanja itd.

Ce bi primerjal prakso v nekaterih podjetjih s citiranimi ustavnimi določilom, bi moral ugotoviti med drugim tudi neko zmotno, o kateri nameravam govoriti v pričujočem sestavku. Gre namreč za pojmovanje posameznikov, po katerem je omejeno delavsko samoupravljanje samo na delavski svet in upravni odbor. Pri takem pojmovanju se neredko vda- jajo samovšečnosti, češ saj pri nas je vse v redu. Nikjer nobene samovolje. O birokratizmu ni ne duha ne sluha. O vseh važnejših vprašanjih odloča delavski svet. Seje le-tega so še kar pogostne in tudi dobro pripravljene. Člani delavskega sveta pravočasno dobivajo gradivo za sejo, da se lahko pripravijo. Skratka: vse v najlepšem redu.

Naj pozorneje pogledamo ali vsaj pokukamo v podjetje, kjer je preveč samozadovoljnosti, in videli bomo, da še ni razlogov za tako idealiziranje stanja! Do take ugotovitve bomo prišli prav gotovo, brž ko bomo raztegnili pojem samoupravljanja na ves kolektiv. V razvoju socialistične demokracije smo namreč že tako daleč, da ne smemo ocenjevati kakovosti samoupravljanja zgolj po delu delavskega sveta, čeprav je nedvomno tudi to eno izmed meril. Ni namreč dovolj, da pozna probleme podjetja samo delavski svet; po-

znati jih mora ves kolektiv ali vsaj večina kolektiva. Pred leti je bila aktualna razprava o tem, ali člani delavskega sveta pravočasno dobivajo gradivo za sejo in če je to gradivo dovolj poljudno napisano, da bi ga ljudje lahko razumeli. Danes se ta naloga postavlja že na višji ravni: obveščen mora biti sleherni član kolektiva. Ustava prav posebej določa, da mora biti občan v delovni organizaciji, kjer dela, seznanjen z materialnim in finančnim stanjem, z izpolnjevanjem nalog in s poslovanjem. Le iz kolektiva, razumljenega kot delavsko samoupravljanje, z uresničeniimi ustavnimi pravicami, se pravi s pravicami do pobud in kritike, s pravico biti obveščen in tudi s pravico predlagati odpoklic lahko klijejo dobri in uspešni organi delavskega samoupravljanja. Težko si je zamisliti razgiban, živ kolektiv, ki pridno uresničuje svoje ustavne pravice in obveznosti, z neaktivnimi organi samoupravljanja. Kolikor do tega tudi lahko pride, je vsekakor to le začasno stanje, ki ga ta kolektiv ne trpi preveč dolgo. A če se tudi primeri, da ima sicer mlačen, neaktiven kolektiv dobre organe samoupravljanja, potem le-ti nujno učinkujejo — spodbudno in poživljujejo.

Nedolgo tega sem bil priča pogovoru, ki je izzvenel približno takole: le kako morejo nasesti razburjenosti in nezadovoljnosti kolektiva? Vprašajo naj upravni odbor in delavski svet, ki sta potrdila vsako akcijo direktorja. Ničesar ni storil na svojo roko... V tem pa je ravno bistvo problema. Zgodi se, da se posamezni vodilni ljudje v kakem podjetju s samovoljo skrivajo za organe delavskega samoupravljanja, potem pa se, ogrnjeni s plaščem navidezne demokratičnosti, trkajo po prsni, češ nič se ne zgodi brez blagoslova delavskega sveta. Toda pri tem je le odločilno počutje kolektiva kot celote. Ni vseeno, kako so člani kolektiva sprejeli odločitev delavskega

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Združene države Amerike in ves svet je prejšnji teden pretresla popolnoma nepričakovana in pošastna novica: predsednik John Fitzgerald Kennedy je postal žrtev atentata. V kritičnem stanju leži v bolnišnici Parkland v Dallasu. Čez dvajset minut je prišla druga, še bolj pretresljiva novica: Kennedy je mrtev.

To pišemo v ponedeljek in od petka so minili trije dnevi. Ko to pišemo, se v Washingtonu pripravljajo, da bi predsednika Kennedyja pokopali na vojaškem pokopališču Arlington v Washingtonu ob navzočnosti najvišjih osebnosti z vsega sveta.

Kennedyjeva nenadna smrt je že sama po sebi velika osebna in politična tragedija, ker je bil rajni predsednik i v zasebnem življenju i v politiki ugleden mož, ki si je prizadeval za napredno zakonodajo v ZDA (boj proti rasni segregaciji, socialna zakonodaja) in za boljše odnose med Vzhodom in Zahodom. Toda okoliščine, ki so to smrt spremljale, so ustvarile primes zahrbtnosti, zmedenosti in negotovosti. Posebno ču upoštevamo dogodke, ki so se odigrali v Dallasu neposredno po Kennedyjevi smrti.

Policija je v nenavadnih in ne povsem jasnih okoliščinah prišla 24-letnega Leeja Harveya Oswalda, »ki je bil že v Moskvi, je prokastrovec in komunist«. Ta naj bi iz petega nadstropja iz postelja, ki bi ga bila morala policija popolnoma izprazniti, streljal in ubil Kennedyja v avtu in ranil teksaškega guvernerja Connallyja. Kljub dvodnev- nemu intenzivnemu zaslišanju je

Oswald vztrajno zanikal, da bi bil on ustrelil Kennedyja. Tajal je do konca, to je do tistega trenutka, ko je 50-letni Jack Ruby, lastnik nočnega lokala »Carousel« iz Dallasa, naperil vanj malokalibrsko pištolo in ga zadel z enim strelom v trebuh. Slabo uro pozneje je Lee Oswald umrl na operacijski mizi v isti bolnišnici, v kateri je pred dvema dnevoma izdihnil predsednik Kennedy. Kakor predsednik Kennedy se tudi Oswald ni zavedel.

Streli v Dallasu

Umor domnevnega atentatorja na Kennedyja je še bolj zapletel dovolj nejasni položaj. Krajevna policija v Dallasu, ki je Oswalda zasliševala, je sicer postajala čedalje bolj prepričana, da »ima v rokah pravega človeka« in »močne dokaze«, da je on resnični atentator na Kennedyja, toda teh »močnih dokazov« ni sporočila javnosti. Ko bi jih bila morala sporočiti, se je kot naročen pojavil morilec v osebi lastnika nočnega bara (dober znanec dallaske policije) in ubil edinega obtoženca.

Poleg vseh nejasnosti pa je najbolj nejasno to-le: Kako je mogoče, da je morilec Leeja Oswalda s tako lahkoto prišel do svoje žrtve kljub izredno stroгим varnostnim ukrepom? Izgovorjanje, da je bil dobro znan policiji in

da se zato zanj ni zmenila, je tako jalo- vo, da ga skoraj ni vredno zavračati. Pa vendar: Jack Ruby pri Oswaldu kratko malo ni imel kaj iskati.

Takoj po Oswaldovi smrti se je ameriška in svetovna javnost vprašala: Kaj zdaj? Ali je Oswald res krivec? In če je res krivec, ne bomo nikoli iz njegovih ust izvedeli tega, zakaj obtoženec je še nekaj minut pred smrtjo odločno zatrdel novinarjem, da ni streljal na predsednika Kennedyja.

Sumljiva je naglica, s katero skuša dallasška policija zaključiti zadevo. Takoj po Oswaldovi smrti so sporočili, da je zadeva pravzaprav končana, ker je bil Oswald edini krivec in da potemtakem nima smisla nadaljevati preiskave. Kaj pa »močni dokazi«?

Cetudi bi dallasška policija nedvoumno dokazala, da je Oswald resnični atentator na Kennedyja, bi ostalo še marsikaj nepojasnjenega. Toda dallasška policija niti tega še ni dokazala.

Kaj se pravzaprav dogaja v Dallasu, tem gnezdu reakcije in fašizma? Kaj je pravo ozadje dallaske tragedije? Ali je Oswald res ubil Kennedyja? In če ga ni, kdo so morilci?

Na taka in podobna vprašanja ameriška in svetovna javnost ni dobila odgovora. Morala pa bi nepopustljivo vztrajati, da zve vsa resnica. Umor v Dallasu ni bil navaden umor, ampak atentat na določeno politiko in določena prizadevanja. Zdej, ko se je prah nekoliko polegel, bi morala postati slika nekoliko jasnejša. V resnici pa je postala še nejasnejša. In to ne pomeni nič dobrega.

sveta. Prisluhniiti je treba kritiki kolektiva. Na koncu koncev je kolektiv osnovni nosilec samoupravljanja in delavski svet je le njegov organ, prek katerega — torej posredno — uresničuje svoje ustavne pravice do družbenega samoupravljanja.

V več kot desetletnem razdobju, ko je delavsko samoupravljanje nedvomno doseglo nesluten napredek, so se nekatere stvari bistveno spremenile. Zelo redki so primeri, da bi si kdo v podjetju upal odločati mimo organov delavskega samoupravljanja, kot se je to dogajalo pred leti. Take vrste samovolja je res zelo redka. Pogostejši pa so primeri, da posamezni vodilni ljudje izrabljajo organe delavskega samoupravljanja za to, da speljejo določene svoje samovoljne rešitve. To jim uspe povsod tam, kjer pojmujejo organi samoupravljanja svoje pravice in dolžnosti preveč formalno. Tak formalizem v de-

lu organov samoupravljanja pa je mogoč spet le tam, kjer se kolektiv premalo zaveda, da je osnovni nosilec samoupravljanja on sam. Zato je treba zagotoviti vse potrebno, da bo uresničeval družbeno samoupravljanje — prek raznih oblik, ne le prek delavskega sveta — čim širši krog članov kolektiva. Razviti je treba oblike obveščanja, redno je treba sklicevati zborni volivce, uporabljati ob važnih vprašanjih institucije referendumov, odpoklicati člana delavskega sveta, če je to potrebno, dajati pobude ter kritizirati slabo delo in neustrezne odločitve.

J. B.

Čestitka za IMV

Za praznik republike lepo pozdravljam vse znance, domače in prijatelje, iskrene čestitke pa pošiljam tovarišem v IMV, Novo mesto. Martin Černe iz Gabrja, zdaj pri vojaki v Gospiču.

Zanimiva in koristna razstava pri SGP »Pionir«

V ponedeljek, 25. novembra, je bila dopoldne pri SGP »Pionir« svečano odprta razstava v počastitev 20-letnice ustanovitve Nove Jugoslavije. Gostom in predstavnikom kolektiva je spregovoril tajnik centralnega sindikalnega odbora Janez Hambroš, zatem pa je predsednik občinskega sindikalnega sveta Gustav Avbar odprl razstavo.

V prvem prostoru je na ogled več fotografij, knjig in umetniška reprodukcija Vlada Lamuta, ki prikazujejo težavno pot naših delegatov na II. zasedanje AVNOJ v Jajce.

Drugi del razstave pa s povečanimi fotografijami in grafikoni prikazuje rast podjetja od leta 1946 do danes; razen tega so razstavljene pokali in druge spornostne trofeje, ki so si jih prizade-

ni pionirjevci priborili v zadnjih letih. Številni diaprozivi kažejo člane delovnega kolektiva pri delu in na izletih in na športnih srečanjih. Koristna in zanimiva razstava bo odprta do državne- ga praznika, da si jo bodo lahko ogledali vsi člani kolektiva. Poleg razstave bo kolektiv podjetja priredil v čast 29. novembra tudi centralno proslavo, ki bo danes ob 18. uri v dvorani restavracije.

Posvet komunistov o krajevnih skupnostih

V začetku decembra bo sklican posvet sekretarjev in sekretariatov osnovnih organizacij s področja Novega mesta. Razpravljali bodo o ustanovitvi krajevne skupnosti v Novem mestu. Predlog, naj bi namesto dosedanjih treh stanovanjskih skupnosti, na področju mesta ustanovili eno samo krajevno skupnost, je, kot vse kaže, zelo umesten. Ena krajevna skupnost bi imela večjo materialno osnovo in bi laže reševala težave, s katerimi se srečujejo prebivalci in družine, saj so te težave v vsem mestu enake. Posvet komunistov bo sklican tudi zato, da bi komunisti pripomogli k boljši obveščenosti občanov o tem pomembnem vprašanju.

Dotok proračunskih sredstev zaostaja

Do konca oktobra se je v novomeški občini steklo v proračun 76,6 odst. sredstev, ki so bila planirana. Najlepše so se letos stekala sredstva iz proračunskega prispevka in iz prometnega davka od alkoholnih pijač. Dohodnine iz kmetijstva so v zaostanku, saj je bilo do konca oktobra izterjanih le okoli 68 odst. vseh dohodnin. Računajo, da bo do konca leta realiziranih približno 90 odst. proračunskih dohodkov. Proračunski izdatki so bili konca oktobra uresničeni 73,4 odst.

Na sejmišču vse po starem

Ponedeljkov sejem za praliče v Novem mestu je privabil številne kupce, ki so kupili 1.049 pujskov od 1.306, ki so bili naprodaj. Cene so ostale iste kot zadnjikrat. Pujski so veljali od 6.000 do 9.500 din.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Skupščina pogodocene skupnosti za izdajanje lista »Občana« je pred dnevi razrešila dosedanjega direktorja in glavnega urednika inž. Vilmo Pirkovič, ki je prevzela drugo dolžnost, in namesto nje izvolila na to mesto Bojana Kardelja. Novemu izdajateljskemu svetu, ki ga je izvolila skupščina, predseduje dr. Joža Vilfan.

Na skupščini, ki se resnično spreminja v uspešno tribuno samoupravljanja v občinah, so razpravljali o problemih krajevnih skupnosti. Med drugim so poudarili, da ni tako pomembno, kako velike so krajevne skupnosti, marveč je neprimerno važnejše, kakšni so pogoji za uspešno delo. Eden osnovnih pogojev sta prav gotovo zainteresiranost in pripravljenost občanov, da dejansko sodelujejo pri samoupravljanju v okviru krajevne skupnosti.

Različna so bila tudi mnenja o tem, kdo naj odloča o ustanavljanju krajevnih skupnosti. Prevladovalo je mnenje, da naj bo občina tista, ki določa območja krajevnih skupnosti. Glede na to, da se preko krajevne skupnosti uresničujejo tudi dolžnosti in pravice občine, določanje območij nikakor ne more biti prepuščeno zgolj občanom. Poudarili so, da so krajevne skupnosti lahko zelo različne, pa ne le po velikosti in značaju dela, marveč tudi po obsegu nalog.

Udeleženci skupščine so razpravljali tudi o problemih financiranja in med drugim poudarili, da naj bi občinske skupščine zagotavljale sredstva za osnovno dejavnost krajevnih skupnosti. Pri razdeljevanju sredstev krajevnim skupnostim bi na vsak način morali upoštevati programe le-teh, ker se je v preteklosti dogajalo, da je krajevna

skupnost z velikimi sredstvi žela majhne uspehe in da je pogosto kaka druga krajevna skupnost z majhnimi sredstvi dosegla veliko večje rezultate.

● Zvezni zbor in gospodarski zbor Skupščine SFRJ sta te dni razpravljala o osnutku družbenega plana za leto 1964. O tem sta sprejela sklepe, v katerih med drugim poudarjata, da je treba ukrepe in naloge v pogledu nadaljnega izpopolnjevanja gospodarskega sistema v planu formulirati jasne-

USPEŠNA TRIBUNA SAMOUPRAVLJANJA

je in natančneje. Pri načrtovanju gospodarskega razvoja v prihodnjem letu je treba upoštevati letošnje dosežke, ki naj bodo ka- žipot za naprej. V razpravi o osnutku družbenega plana so poudarili poslanci med drugim tudi to, da morajo biti banke nosilci politike investiranja, da so zmogljivosti trgovine ozko grlo, ki ga uspešen razvoj gospodarstva ne bo mogel več dolgo prenašati, da je treba zagotoviti uspešno stanovanjsko izgradnjo itd.

● Poročali smo še, da so v republiški skupščini obravnavali probleme izvoza. Referat o tem je imel Rudi Čačinovič, ki je posebej poudarjal, da je mogoče doseči uspeh v izvozu le s kvaliteto. Gospodarski zbor je na koncu sprejel priporočilo, v katerem je poudaril, da se je treba aktivneje vključevati v prizadevanja za večji in kvalitetnejši izvoz, kar naj izrazijo tudi plani in dolgo-

Večni potniki pripovedujejo o sebi

Teško naloženi tovornjaki drviijo po cestah. Töne tovorov prevažajo iz kraja v kraj. Po dobrih in slabih cestah, iz mesta v mesto, iz tovarne v tovarno, iz kraja v kraj. Svetleči se, lepo prepletkani avtobusi prevažajo tisoče potnikov in zlahka premagujejo velike razdalje. Ali ste kdaj, ko vas je prehitel na cesti velik tovornjak, ki je hropel težko naložen in vlekel za seboj še prikolico, pomislili, kolikšne važnosti je v življenju promet? Ali ste pomislili na to, ko ste morda zgodaj zjutraj odšli proti avtobusni postaji prepričani, da vas tam čaka avtobus, ki vas bo v dobri uri na primer potegnil v Ljubljano? Najbrž niste razmišljali o tem, kljub temu pa je promet, bodisi tovarni, bodisi avtobusni, pomemben činitelj razvoja. Zmanjšuje razdalje med ljudmi in posreduje hitre zveze, obojega pa potrebujemo vedno več.

Od 1. novembra dalje se kolesa tovornjakov in avtobusov podjetja »Gorjanci« že vrtijo za novi plan. Konec oktobra so dosegli 831 milijonov dinarjev zaračunanega iztržka in s tem izpolnili letni plan. Kot vse kaže, bodo do konca 1963 s prevozi potnikov in tovorov ter z uslugami v mehanični delavnici ustvarili milijardo dinarjev prometa, morda pa celo za kakšen milijon več. Za 200-članski kolektiv, ki ima 25 vajencev, je to precej.

V zadnjih treh letih se kolektiv ni povečal, kljub temu pa je vrednost opravljenih uslug močno porasla. V letu 1960 so ustvarili 650 milijonov dinarjev prometa, letos pa bodo, kot smo že povedali, najbrž dosegli že milijardo. Do konca oktobra so avtobusi podjetja Gorjanci prevažali okrog en milijon kilometrov in pri tem prepegljali 818 tisoč potnikov, tovornjaki pa so prevozili 5 milijonov 65 tisoč kilometrov poti, opravili pri tem 29 milijonov 768 tisoč tonskih kilometrov in prevozili 114 tisoč 850 ton tovorov.

Dvojna amortizacija in pot do obnove voznega parka

Ko so se v kolektivu pred nekaj leti poglabili v številke in se ponudili zlasti ob stroških za vzdrževanje vozil, so ugotovili, da se starih, dotrajanih vozil ne izplača držati. Sredstva, ki so jih ustvarjali sproti, za obnovo niso zadoščala. Kaj storiti? Sklenili so z zakonitimi predpisi določeno stopnjo amortizacije povečati za 100 odstotkov. Sadeži tega ukrepa so v prejšnjih podatkih.

»Gorjanci« razpolagajo zdaj s 23 avtobusi, 45 tovornjaki in 29 prikolicami. V avtobusih je 750 sedežev in 370 stojšč, tovarna vozila pa imajo skupno nosilnost 570 ton. Samo v letu 1963 so kupili 10 tovornjakov, 3 prikolice in 4 avtobuse ter za vse skupaj odšteli 116 milijonov 100 tisoč dinarjev. Pri tovarnih vozilih se poslužujejo kreditnih ugodnosti, ki jih nudijo tovarne avtomobilov.

TA PROSTOR SMO ODSTOPILI KOLEKTIVU PODJETJA »GORJANCI« STRAZA-NOVO MESTO

30 odst. kupnine položijo v gotovini, za preostanek pa jih tovarna kreditira 3 leta. V celoti so letos takoj plačali 3 prikolice in 2 avtobuse, za ostalo pa so uporabili prej omenjene kreditne ugodnosti.

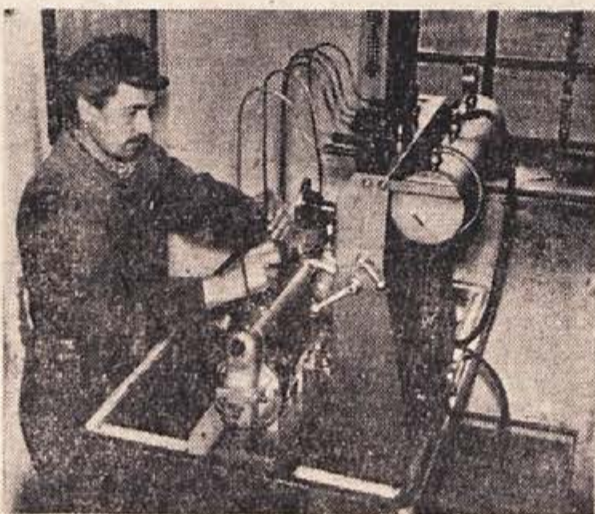
Razumljivo je, da sredstev za tako obsežne nakupe niso mogli ustvariti niti s povečano amortizacijo. Nekaj so primaknili iz čistega dohodka po zaključnem računu, nekaj pa se je nabralo tudi s prodajo vozil, ki so bila za kolektiv nerentabilna. Stroški so se neprimerno zmanjšali. Lani so imeli v tovarnem prometu na tonski kilometer 14,87 dinarjev stroškov, letos so jih znižali na 13,08, v avtobusnem prometu je bilo lani na prevožen kilometer 144,17 dinarjev stroškov, letos pa le 135 dinarjev.

Zaradi obojega je letos doseženi finančni uspeh daleč večji od lanskega. Do konca septembra so ustvarili za 100 odst. več čistega dohodka kot lani. Za lani so plačali 2 milijona 400 tisoč dinarjev »davka na pridnost«, letos pa so ga do konca tretjega tromesečja plačali kar 10 milijonov 400 tisoč dinarjev. Upajo, da bo »sadek na pridnost« kot neprimeren instrument kmalu ukinjen. Prizadeali jih bodo novi predpisi, s katerimi so cestne takse povečane, in če

ugodno rešen. Samo letos so porabili za ureditev avtobusne postaje v Novem mestu 3 milijone

Naloženi tovornjaki hitijo po vsej Jugoslaviji

45 tovornjakov z 29 prikolicami in skupno nosilnostjo

Jože Rajh, avtomehaničar iz mehanične delavnice »GORJANCI« v Straži: ob sodobnem stroju za preizkušanje tlačilk ugotavlja, ali so te še v redu. Tudi tak stroj sodi med sodobno opremo, kakršne ni najti v vsaki delavnici

bodo uresničene govorice o povzrajanju cen za goriva, bo tudi za to treba odšteti marsikak dinar več. Kljub takšnim težavam pa se zaradi dobrega gospodarjenja in bojijo prihodnosti.

Dobre in slabe avtobusne proge

Podjetje »Gorjanci« vzdržuje s lokalnimi vred 24 avtobusnih prog. Med njimi je 17 večjih, najdaljša pa je ona iz Novoga mesta, prek Krškega in Celja v Maribor. Dvoletni problem garaže za avtobuse v Novem mestu so letos rešili. V Bršlino so nasproti gospodarstevskih skladišč postavili garažo, v kateri je dovolj prostora za avtobuse, ki prenočujejo v Novem mestu. Tam je tudi manjša mehanična delavnica za sprotna servisa popravila. Za gradnjo garaže so odšteli 30 milijonov dinarjev.

Razen avtobusnih prog, ki so donosne, vzdržuje kolektiv tudi precej takšnih, ki mu povzročajo izgube. Dobro vedo, da prebivalcem posameznih področij ne morejo odreči pravice do boljših in sodobnejših zvez s kulturnimi, upravnimi in gospodarskimi središči, kamor morajo po opravkih. V končnem obračunu se to le nekako izravna, ugotavljajo. Zato avtobusi »Gorjancev« še vedno vozijo na progah Ostrž-Metlika-Crnomelj, Dobropolje-Novomesto, Novo mesto-Bršlino-Novomesto, Gabrje-Novomesto, Sinj vrh-Vinica in še marsikje drugod, kjer ustvarjeni promet še zdaleč ne pokriva stroškov.

Z olajšanjem ugotavljajo, da se vprašanje avtobusne postaje v Novem mestu le rešuje. Letos so uredili postajne lope, preselili postajni urad k avtobusni postaji, v načrtu pa imajo tudi ureditev čakalnice za potnike. To bodo odprli takoj, ko bo PTT podjetje izpraznilo svoje skladišče. Razgovori o tem se ugodno odvijajo, zato upajo, da bo ob sodelovanju vseh činiteljev problem kmalu

570 ton tovorov razvažajo blago po vsej Jugoslaviji. V upravi podjetja v Straži vedo vsak dan, kje so posamezna vozila, koliko so tega dne prevozili in kakšen tovor so prevažala. Po Jugoslaviji je razmesčenih 8 poslovalnic: v Ljubljani, Mariboru, na Reki, v Zagrebu, Osijeku, Novem Sadu, Beogradu in Sarajevu. Te poslovalnice pripravljajo povratni tovor za vozila, ki pridejo tja. Tak način poslovanja se je tako s finančne kot tudi organizacijske plati doslej najbolj obnesel. Razen tega so »Gorjanci« v pogodbenem sodelovanju z nekaterimi drugimi prevoznimi podjetji: z »Loznica transporta«, z »Dinamo transporta« in nekaterimi drugimi.

V tovarnem prometu so glavni odjemalci »Gorjancev« podjetja Novoles, Belt, Kremen in gozdna proizvodnja, poleg njih pa je še cela vrsta drugih naročnikov.

Tovorni promet bi se odvijal veliko lažje, če bi bila na voljo vozila večje nosilnosti. Najbolje se obnesejo 10-tonski tovornjaki z 18-tonskimi prikolicami. Ker nudi domača industrija le 17-tonska vozila, se poslužujejo teh. Veliko nepotrebnih težav je z nadomestnimi deli za vozove domače proizvodnje. Na tržišču je letos toliko ponudb za prevoze, da jih z razpoložljivimi prevoznimi sredstvi ne morejo opraviti.

Mehaniki skrbijo, da so vozila v redu

Mehanična delavnica v Straži opravlja servisna in generalna popravila za vsa vozila »Gorjancev«, razen tega pa nudi usluge obeh vrst tudi vsem lastnikom motornih vozil, ki se zatečejo vanjo. Prevzeli so servis za TAMOVA in FAPOVA vozila.

Oprema avtomehaničnih delavnic je pri nas v največ primerih dokaj rečna. Predvsem primanjkuje sodobnih pripomočkov za preizkušanje posameznih delov in za ugotavljanje napak. Pri »Gorjancih« so v zadnjih letih svojo opremo precej izboljšali in kupili tudi obe sodobni pripravili, ki ju lahko vidite na slikah.

Pri vzdrževanju tovarnih vozil in avtobusov imajo nemalo težav zaradi pomanjkanja rezervnih delov. Avtomobilske plašče nekaterih dimenzij je težko dobiti, zlasti je letos primanjkovalo tistih v velikosti 12,00 x 20 in še ti, katere so lahko kupili, so bili slabe kvalitete. Nadomestne dele za vozila tuje izdelave je dobiti veliko lažje kot za domače. Najbolj primanjkujejo deli za tamovce, pa tudi z deli za fapovce je večkrat težko.

Zaradi podobnih težav je bilo kar prav, da so se odločili porabiti čim več sredstev za nakup novih vozil. V prihodnosti pa se bodo vsekakor lotili preureditve mehanične delavnice in gradnje novih upravnih prostorov, ker so leti močno potrebni.

Voznikom velja vsa skrb kolektiva

Pri »Gorjancih« so zaposleni največ ljudi je iz Novoga mesta, Straže in bližnje okolice. Prihodnje leto bodo proslavljali 10. obletnico ustanovitve. Iz sorazmerno majhnega podjetja so se v tem času razvili v prevozniki kolektiv, ki šteje med največje v Sloveniji. Zlasti vozniki in delavci iz mehanične delavnice, večji del domačini, so se za razvoj svojega podjetja živo zanimali, prav zato je doseglo takšne uspehe.

Prometne nesreče so vsakdanji pojav, pri tolikem prometu, kot ga opravlja »Gorjanci«, pa je razumljivo, da ne gre brez nesreč. S ponosom povedo, da v zadnjih dveh letih niso imeli nobene smrtno nesreče in da se ni nobena od nesreč, ki so jih doživeli njihovi vozniki, primerila zaradi vinjenosti ali večje malomarnosti.

Preprečevati je mnogo bolje kot po toči zvoniti, pravi stari modrost. Pri nagrajevanju voznikov upoštevajo njihov ekonomski uspeh in njihov odnos do dela in do vozil, zato je nesreč vedno manj. DS je že sprejel sklep o posebnem prizadevanju, ki se bo odsejal podeljevanju voznikom, ki v zadnjih dveh letih niso imeli prometne nesreče in ne tozadnjih obravnav pred sodiščem in DOZ. Preleli bodo zlato značko podjetja in diplomo. V začetku 1964 bodo vsem voznikom, ki so te pogoje izpolnili v letu 1963, podelili srebrne značke z diplomami.

Vozniki so v okviru sindikalne podružnice ustanovili samopomoč. Vsak mesec prispevajo iz osebnih dohodkov določen znesek v poseben sklad. Iz njega prejmejo posebno podporo, kadar so njihovi osebni dohodki precej nižji zaradi posledic nesreče (bolniški stalež, prepoved vožnje, vozilo v popravilu itd.).

Svojevstvene oblike samoupravljanja

Kako uresničuje delavsko samoupravljanje kolektiv, ki

Avtoelektričar mojster Tone Kunc pri sodobnem aparatu za preizkušanje avtoelektričnih naprav, ki ga je podjetje »Gorjanci« kupilo v Italiji

zdržuje precejšen del voznikov-popotnikov in ima svojo poslovalnico v 8 krajih države? Prisiljeni so bili prilagoditi ga svojim pogojem. Za obveščanje članov kolektiva je potrebno več skrbi in mnogo vztrajnega dela. Zapisnike in sklepe sej samoupravnih organov pošiljajo vsem poslovalnicam, tam pa se z njihovo vsebino seznanjajo vozniki, ko se gredečo oglašajo. Vsekakor pomeni njim zapisnik s seje DS mnogo več kot marsikateremu delavcu v tovarni. Za človeka na poti, daleč od doma, je to tudi neke vrste pozdrav iz domačega kraja.

Sklicevanje sej je svojevrstna težava, kljub temu pa le najdejo priložnost za to. DS ima več komisij, med njimi tudi posebno komisijo za avtobusni promet, ki se ukvarja samo s tovrstno problematiko. Na vseh sejah so poleg vodilnih uslužbencev prisotni tudi predstavniki družbenih

organizacij iz kolektiva. Osnovna organizacija Zveze komunistov združuje kar četrtno zaposlenih, med njimi pa je mnogo mladih komunistov. Decentralizacije delavskega samoupravljanja niso mogli speljati s pomočjo sestavljanja številnejših organov, ker bi le-ti bili malokdaj sklepni. Zato so raje zagotovili neposredno udeležbo kolektiva na sejah in zlasti razvili dejavnost komisij pri samoupravnih organih.

Poleg vsega, kar so naštevali, so zaposlenim zagotovili topli obrok, sprejeli sklep o kolektivnem zavarovanju članov in še mnogo drugih reči.

- Ob koncu naj zaželimo
- vsem voznikom podjetja
- »Gorjanci«, vsem njihovim
- spremljevalcem in vsem
- potnikom srčno vožnjo!
- Kilometri, ki jih prevažajo
- njihova vozila, naj minejo
- vajo brez nezgod!

PARTIZAN (N. m.) : RK CERKLJE 13:9

V eni zadnjih športnih prireditvah letošnje sezone v Novem mestu je v nedeljo novomeški Partizan premagal RK Cerklje s 14:9. Igrišče na Loki je bilo zelo težko za igro, žoga pa je bila mokra in spolzka ter je močno ovirala igralce. Cerkljani so enako kot Novomeščani prvaki zasavske lige in bodo v prihodnji sezoni verjetno igrali v drugi republiški ligi. Zato je srečanje obetalo lepo in borbeno igro. To pa se ni zgodilo. Moštvi sta igrala razirgano in nezrelo. Teško igrišče in pozen termin ne moreta biti dobro opravila za to, kar smo v nedeljo gledali na Loki.

Moštvi sta igrali v naslednjih postavah:

RK Cerklje: Zlobko, Stopar, Vidmar, Kuželj I (5), Gramc, Lopatič (1), Horžen, Kodrič (1), Komočar (2), Kuželj II.

Partizan: Perko, Vidmar (1), Bele I (3), Bela II (1), Počnik, Bavdek (5), Stokanovič, Vovk, Blažič (3).

V začetku tekme so se znašli gostje, ki so trikrat vodili z enim golom razlike, a so Novomeščani vsakokrat izravnali rezultat. Pri 3:3 pa so prevzeli igro v svoje roke domačini, povedli z dvema goloma razlike in prednosti niso več izpustili do konca tekme. -al

Revija kegljačev za dan republike

Odbor za kegljanje Dolenjske je tudi letos priredil revijo keglja-

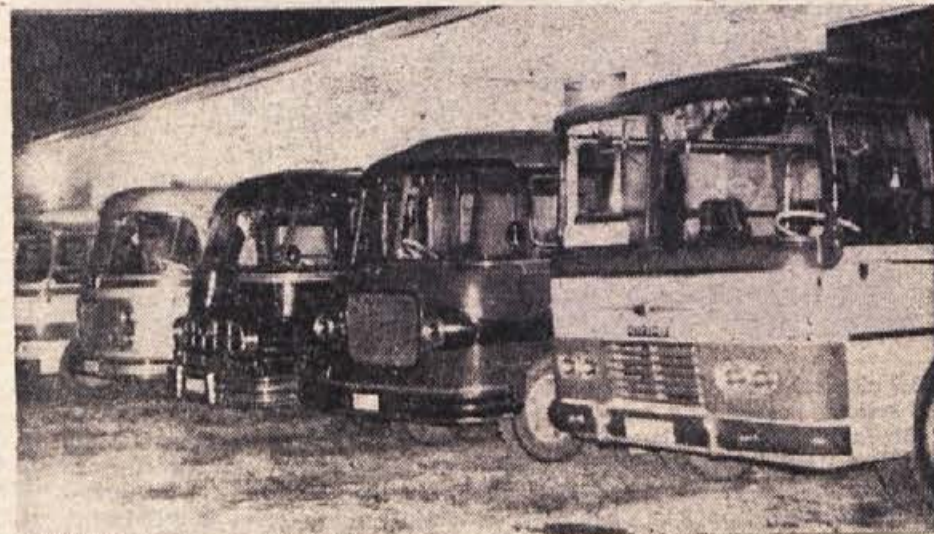
čev na 200 lučajev. Tega turnirja najboljših posameznikov so se udeležili vsi dolenjski kegljači, manjkali so samo tekmovalci iz Kanjižarice. Kot je bilo pričakovati je bila glavna borba med tekmovalci Pionirja, ter rezultatom 800 kegljev, katerega je uspešno preseči samo trem tekmovalcem.

Na reviji je že v začetku povedel Mrziak z odličnim rezultatom 843 kegljev. Najbolj sta se mu približala Hren z 831 in Juntez z 826 keglji. Ostali tekmovalci niso mogli preseči 800 kegljev, med njimi pa sta dosegla ugodni mesti član Novoteksa Klobučar z 648 Vesel s sedmim mestom. In Stane Vesel s sedmim mestom.

Rezultati: Mrziak 843, Hren 831, Juntez 826, Klobučar 795, Vukšinič 790, Krušič 787, Vesel Stane 776, Romih 772, Filipčič 768, Bratož III. 760, Stepec 758, Vesel Božo 748 itd.

Zvesti bralci iz Banjaluke

Domača fanta, ki sta pri vojaki v Banjaluki, prav težko čakata Dolenjskega lista. Prek njega pošiljata lepe pozdrave in čestitke vsem podjetjem in ustanovam v Sloveniji, domače pa pozdravljata Jože Godec iz Kompolja in Janez Kastelic iz Novoga mesta.

Pogled na avtobuse podjetja »GORJANCI«. Takole se zvrstijo vsak večer po deveti uri v letos zgrajeni novi garaži v Bršlinu

AVTOPROMET - TUZEMSKA ŠPEDICIJA

»GORJANCI« Novo mesto - Straža

CESTITAMO VSEM POTNIKOM, SVOJIM STRANKAM IN DELOVNIM LJUDEM ZA DAN REPUBLIKE!

BODOČI DOM MLADIH SEVNIČANOV

Prebivalci Sevnice in njene bližnje okolice se vsak dan z veseljem ozirajo v hitro rastoče zidove nove sevniske osnovne šole. Do zime bo stavba pod streho, prihodnje leto pa bodo dela nadaljevali in če bi bilo vse po željah in sreči, bi v jeseni otroci že sedeli v novi šoli.

Zdaj ima 847 otrok z ožjega področja Sevnice pouk v 27 razredih kar v štirih stavbah, med temi pa je tudi po 2 km razdalje. Dve stavbi sta stari nač 230 let, ena 170 let

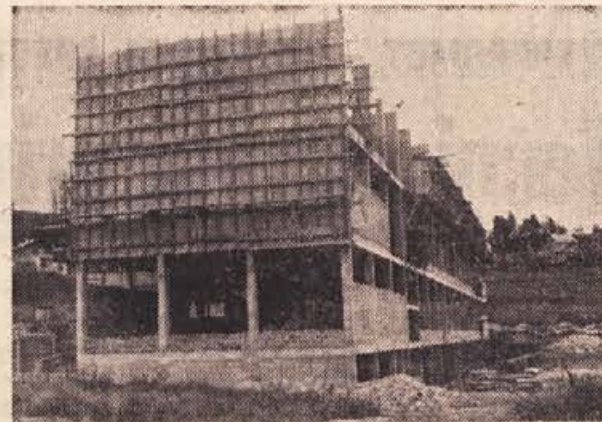
in ena nad 70 let. Pouk ima v dveh izmenah, za šolarji pa pridejo na vrsto še odrasli obiskovalci večernih šol, raznih seminarjev, glasbena šola in vajenska šola s 120 učenci. Potemtakem je razumljivo, zakaj se je Sevnica odločila za gradnjo nove šole, čeprav ima velike potrebe tudi v gospodarstvu, kjer je treba obnavljati podjetja in preusmerjati proizvodnjo. Vse kaže, da bo spričo podružbljanja v kmetijstvu prebivalstvo Sevnice in okolice še

naraščalo. V mestu rjenijo, da bo že v prihodnjih 7 letih tu živelo še 1550 ljudi več, tako da bo imela Sevnica z bližnjo okolico kakih 7500 ljudi. Če po dobrem desetletju bo obiskovalo sevnisko osnovno šolo približno 1400 šoloobveznih otrok. Ko bo nova šola zgrajena, bodo eno njenih sedanjih stavb prepustili vajenski šoli in internatu, eno pa glasbeni šoli. Nova osemletka in en objekt sedanje šole bosta torej zadoštovala v prihodnjih 15 letih za pouk v dveh izmenah.

Nova sevniska šola bo imela 15 navadnih učilnic in tri učilnice za tehnični pouk, risalnice in razred za pouk fizike in kemije; seveda bodo učenci imeli tudi telovadnico, šolsko kuhinjo in jedilnico, upravne prostore in prostore za učila.

Letos bodo potrebovali za gradnjo 92 milijonov dinarjev, od česar je prispeval občinski investicijski sklad 20 milijonov din, prav toliko pa je posodila podružnica KB v Sevnici. Za dobo 4 let je posodil medobčinski sklad za šolstvo v Novem mestu 45 milijonov dinarjev, od česar naj bi prispevali lokalni viri (občinski investicijski sklad in prispevki gospodarskih organizacij) 40 milijonov dinarjev. Da bi novo šolo dogradili in opremili, pa bo treba 150 milijonov dinarjev. Občinska skupščina je prosila sekretariat za šolstvo SRS, da bi ta znesek posodil v obliki kredita, posojilo pa bi občina kasneje seveda vrnila. Po pr-

votnih podatkih naj bi stala nova šola 273 milijonov dinarjev, zaradi povečanih cen pa bo stala približno 300 milijonov dinarjev. Gradnja tako velikega, hkrati pa nujno potrebnega objekta je veliko breme za sevnisko občino; lotila se ga je pa zato, ker je sedanje stanje šol v Sevnici nevarno. Prebivalci Sevnice in člani občinske skupščine upajo, da bo mesto s posojilom skupnosti prihodnje leto lahko dogradilo prepotrebno osnovno šolo.

Prihodnje leto bo sevniska občina napela vse sile, da bo zgradila osemletno šolo v Sevnici. Zdaj je opravljena približno tretjina vseh del pri gradnji

Pletilnici »DOKO« v Dobovi se obetajo boljši časi

Težave, ki so se posebno v zadnjem letu pokazale v kolektivni pletilnici »DOKO« v Dobovi, so sprožile vrsto govoril o ukinitvi podjetja in podobnem. V zadnjem času pa je kolektiv s pomočjo občinske skupščine zastavil vse šile za nadaljnji obstoj podjetja in je v dogovoru za integracijo z metliško trikotarico industrijo »Betia«.

Predvidena združitev naj bi bila izvedena 1. januarja 1964; sedanji izdelki dobovske konfekcije so našli pot na tržišču Gorenjske, Zagreba (vse do Osijeka), brežiški trgovci pa zanje niso kazali posebne zanimanja, razen takrat, ko so jih lahko kupili s 35-odst. popustom. Dolej so izdelovali lepe modrčke iz perlonu in damasta, pižame, predpasnike in pletenine iz 100-odst. volne.

Zadnje tri mesece je 46 zaposlenih v kolektivu delalo samo ob zamrznjenem osebnem dohodku, kljub temu so vztrajali, in vse kaže, da je najhujše za njimi.

Občinska skupščina je pripravljena prispevati 15 milijonov za zgraditev nove proizvodne hale, ki bi omogočila 160 ljudem zaposlitev in udeležev razmer v podjetju. Od združitve z eno naših najboljših tovarn »Betia« v Metliki si lahko obetamo vse najboljše.

Za Mali Podljuden

Lepo pozdravljam vse bralce Dolenjskega lista, vse Novomeščane, posebno pa prebivalce Malega Podljudna, in jim prisrčno voščim za dan republike. Jože Muhač, vojak v Ljubljani.

Vsem Dolenjcem

Vsem ljudem po Dolenjski iskreno čestitava za praznik 29. november, domače pa prisrčno pozdravljam in jim kličeva na skorajšnje svidenje! Vojaka v Skopju: Jože Zupančič, doma z Vrha, in Srečko Križnik iz Mirne.

Skupni plenum SZDL in sindikata

V začetku decembra bo sklican skupni plenum ObO SZDL in ObSS Novo mesto. Na plenumu bodo razpravljali o problematiki finansiranja, notranje delitve in samoupravljanja na področju družbenih služb. Iz takšne razprave bodo skušali izluščiti osnove za izdelavo osnutkov statuta v delovnih organizacijah družbenih služb. Glavni problem, katerega se bo treba lotiti, pa je prav gotovo finansiranje, ker to omejuje dejavnost družbenih služb. Načelne razprave o statutih v družbenih službah niso privedle nikamor, zato je skrajni čas ugotoviti iz kakšnih osnov naj rasto določila statuta.

Zadovoljivi uspehi v krški občini

Zapiski z zadnje seje občinske skupščine Videm-Krško

Občinska skupščina v Vidmu-Krškem je na seji 19. novembra med drugim razpravljala tudi o realizaciji programa gospodarskega razvoja in proračuna v devetih mesecih letošnjega leta. Ugotovljeno je bilo, da so bili v tem obdobju doseženi lepi gospodarski uspehi. To pa je omogočilo povečanje realne potrošnje in dvig življenjske ravni občanov. Hkrati je skupščina ugotovila, da se je potrebno tudi v bodoče prizadevati za vključevanje delovnih kolektivov, njihovih organov samoupravljanja, kakor tudi političnih organizacij in vodstev v nadaljnje izkoriščanje notranjih rezerv, v večje varčevanje. — Izločljati je treba organizacijo dela. Če ugotovljamo gospodarske uspehe po panogah, vidimo, da je industrija dosegla znatno večjo realizacijo kakor v istem razdobju lanskega leta. Tako je bil letos družbeni bruto proizvod za 19,6 odst. večji, narodni dohodek za 20,8 odst., osebni dohodki za 21,2 odst., zaposlenih pa je bilo samo 7,2 odst. več kakor lani. Ko ugotovljamo uspehe v industriji, ne smemo mimo problemov, ki se v tej panogi pojavljajo. Kolektivni rudnika na Senovem je izpolnil 9-mesečne obveznosti, vendar mu je primanjkovalo delovne sile in materiala za investicijska dela. Rudnik »Kremenca« je imel velike težave na tržišču predvsem zaradi pomanjkanja vagonov in neugodnega vremena. Povpraševanje po proizvodnih tovarne čokolade in peciva »Imperial« je bilo v prvem polletju manjše, zato kolektiv ni dosegel planskih obveznosti. Pričakujejo pa, da bodo to nadoknadili v zimskih mesecih. Konfekcija papirja sicer zadovoljivo dosega plan proizvodnje, vendar bi bilo potrebno, da bi podjetje vložilo več truda in skrbi za kvaliteto nekaterih svojih proizvodov. Člane občinske skupščine je nekoliko presenetil podatek, da tovarna celuloze in papirja ni izpolnila 9-mesečnega plana. Dva razloga sta, ki opravičujeta kolektiv celuloze: montaža novega papirnega stroja je bila zakasnjena, razen tega pa se novi stroj po krivdi dobavitelja večkrat pokvari. Ne smemo spregledati tudi dejstva, da je bila v prvih mesecih letos proizvodnja omejena zaradi pomanjkanja celuloznega lesa. V »Kovinarska« gre letos zelo dobro. Tudi investicijska izgradnja poteka v glavnem po načrtu.

Velik napredek je bil dosežen zlasti v kmetijstvu. V primerjavi z lanskim obdobjem (9 mesecev) je bil presežen družbeni bruto proizvod za 54,8 odst., narodni dohodek za 74,9 odst., osebni dohodek za 38,8 odst., zaposlenih pa je bilo samo 13,8 odst. več. Vse to kaže, da se sredstva, ki so bila

vložena v kmetijstvo, že sedaj bogato obrestujejo. Zasluga za to gre verjetno tudi boljši organizaciji dela. Kmetijska zadruga v Vidmu-Krškem je dosegla družbeni bruto proizvod s 110,7 odst., KZ Kostanjevica s 83 odst., KZ Brestanica s 77,7 odst. in kmetijsko podjetje Leskovec s 57,6 odst. Kmetijske organizacije so do konca septembra vključile v družbeni sektor nadaljnjih 264 hektarov obdelovalnih zemljišč. Nekoliko slabše pa so se izkazale kmetijske organizacije v živinorejski proizvodnji. Družbena posestva niso dosegla števila planiranih goved, prav tako pogodbeno sodelovanje z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci ni bilo najbolj uspešno.

Gradbeništvo je doseglo družbeni bruto proizvod 96,2 odst., promet pa z 78 odstotki. Oboje je zelo ugodno. Trgovina je nekoliko odpovedala. Družbeni bruto pro-

izvod je dosegla samo z 71,6 odst. Trgovina je v videmsko-krški občini slabo organizirana. Prav zato ni več kos svojim nalogam. Verjetno bo prišlo konec leta do združitve trgovskih podjetij, kar bi bilo brez dvoma koristno. Takrat bi bilo možno izvesti specializacijo trgovine, zmanjšati upravne stroške, načrtno usmerjati sredstva za izgradnjo in modernizacijo lokalov, povečati kontrolo in podobno. Gostinstvo je doseglo bruto produkt s 86,3 odst. Se vedno pa ni urejeno gostinstvo v občini. Ne zadovoljujeta kvaliteta preskrbe in higiena gostinskih prostorov. Ker je gostinstvo tesno povezano s turizmom, so predvideni določeni ukrepi za znatno izboljšanje. Obrtništvo pa je doseglo družbeni bruto proizvod s 75,2 odst.

Kljub vsem težavam so bili v videmsko-krški občini doseženi zadovoljivi uspehi.

»DANA« kljub težavam nad planom

Destilacija alkoholnih pijač »Dana« na Mirni je ob koncu preteklega meseca preseгла letni proizvodni plan za 1 odstotek, plan dohodkov pa za 5 odstotkov, medtem ko je bil plan stroškov nekoliko manjši in uresničen z 99 odstotki. Uspeh je podjetje doseglo kljub raznim težavam in v zvezi z novimi gospodarskimi predpisi, ki prepovedujejo razpečavanje alkoholnih pijač v lesni embalaži. »Dana« ima trenutno za okrog 20 milijonov dinarjev take embalaže, s katero ne ve kaj početi. To pomeni za podjetje precejšnjo izgubo, ker na drugi strani še ni dovolj pripravljeno za polnjenje steklenic s svojimi izdelki. Precejšnja ovira v proizvodni so tudi neprimerna skladišča, ki so od podjetja oddaljena tudi po 7 km. Kljub tej pomanjkljivosti je bila letošnja realizacija za 167 milijonov dinarjev nad zmogljivi-

vostjo skladišč. Predvidevajo, da bodo primerna skladišča l. iko gradili v prihodnjem letu.

KAPELSKE DROBTINE

● V Kapelah se je pred kratkim 40 ljudi udeležilo predavanja o obrambni sposobnosti države. To kaže, da se prebivalci ne zanimajo samo za ozko področje kmetijstva, s katerim se največ ukvarjajo.

● Iz domače vasi se vsak dan vozi na delo 50 ljudi. V Zagreb jih gre 15, ostali pa v Brežice, Dobovo in na Bizeljsko, kjer več industrijskih in obrtnih podjetij nudi zaslugek tudi Kapelčanom.

● Za domačo godbo, ki ima že stoletno tradicijo, se zanimajo tudi v Zagrebu in Ljubljani. Radi bi godbenike posneli na trak, pa jih kapelnik ne more dobiti vkup na vajo. Zadnjič, ko je bila slovesnost na pokopališču, pa so le zaigrali.

Kri, ki rešuje življenja

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Jože Bratkovič, Anica Janežič, Božidar Ostanek, Vidka Klepec, Otilija Jerman, Jožica Majcen, Olga Janežič, Ivanka Polarič, Anica Barbič, Tone Vesel, Nežica Cigliar, Joža Božjak, Ana Staniša, Marina Plut, Gabrijela Pirc, Magda Kavšek, Mira Tomc, Nežka Nemanič, Angela Rešetič, Anica Burger, Marija Dragan, Martina Banič, Tončka Pate, Terezija Lopatič, Karolina Nose, dijaki ekonomske srednje šole v Novem mestu; Alojzija Miklič, gospodinja z Broda; Franc Koplč, član kolektiva Zavoda za urejevanje gozdov v Novem mestu; Pavla Jordan, član kolektiva postaje LM Novo mesto.

Ali niso prisrčni? V ozadju sedijo malčki, oblečeni v »Cicibane« — trenirke v svileni prevleki, v ospredju slike pa sta dva otročička v kompletih »Medo«, izdelanih iz kosmatene volne in bombaža (blago zanje izdeluje Beti v Metliki). Oba kompleta, »Ciciban« in »Medo« sta primerna za mokro in suho vreme ter za sneg, izdeluje pa ju »KOMET« Metlika. — Osrečite svoje malčke s tem cenenim, praktičnim in lepim oblačilcem!

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA

»DJURO SALAJ« VIDEM-KRŠKO

PROIZVAJA SULFITNO CELULOZO V BELJENI, NEBELJENI IN RAZNI DRUGI SPECIALNI KVALITETI, LESOVINO, CASOPISNI PAPIR TER OSTALE TISKOVNE IN OVOJNE PAPIRJE.

ODJEMALCEM NAŠIH PROIZVODOV SE ZA NADALJNJE POSLOVNO SODELOVANJE TOPLO PRIPOROČAMO.

Nekaj o črtah, svetlobi in senci

Kdo drug kot svetloba in senca in črte, ki se po avijotam, kjer se stikajo ali predirajo prijemljive prostorne (pravimo jim tudi plastične) oblike, nam predstavijo dalmatinsko otroško in našo pišečko podgorsko mamo. Podobno življenje in isti anatomski zakoni so izoblikovali gube. Vendar pa nam dočakaj podobne gube na čelu in okoli obrvi hitro povedo, da se je misel starke z otoka samo bežno zaustavila pri vprašanju: Le zakaj me želi fotografirati? Podgorska mama pa so tuhtali. Smešek, ki ji je pri nudenju kozarčka izvrstnega rizlinga (da bi dozorrel tak ali vsaj podoben tudi v brežškem gradu!) zaigral okoli ust, je zamrl v napetosti trikotnih gub nad obrvmi.

še kaj. Smešna skica št. 2 nam marsikaj pove o črtah. Če si debel, naj bo vzorec tkanine, ki jo izbereš, navpičnih črt; kraj naj poudari navpičnice, ki se izgube na prepolnih oblikah — hlačah. Drobna si, zato ne izberi trikotnega izreza... Na ozki, visoki steni vleci čopič vodoravno; vodoravno naj leži tudi vzorec, če ga že uporabiš. Stena bo učinkovala širše in nižje.

Poglej hramček! Vodoravno leže bruna stena, ki se razcepi v tako imenovanih »skrinjicah«. Širina, optost na tla je s tem poudarjena. Ni občutka, da bo hramček padel kot kaka lopa. In pokončnost desk, s katerimi je zaprt slemenski trikotnik, ki mu pravimo timpanon, dviga

belinju in petelinčih, ki piškajo, če jim pihamo v škofijo.

Prof. Miro Kugler

Slovenski književniki v Brežicah

9. novembra so v brežškem prosvetnem domu opri razstavo mladinskih del. Prirediteljica Mladinska knjiga je pripravila izbor, ki je obsegal okrog 300 knjig. Po otvoritvi razstave je bil v prostorih prosvetnega doma literarni večer, na katerem so brali svoja dela književniki France Bevk, Ivan Mianiti, Ada Škerl in Ferdo Godina.

V Straži spet marksistični krožek

Na mladinskem sestanku v Straži, ki je bil 22. novembra, so se pogovorili o svojem delu in o pripravah na letno konferenco. Predsednik aktiva Branko Senica je ugotovil, da se mladina letos ni posebno izkazala. Franci Zaman se je zavzel za oživitve marksističnega krožka, na katerem bo strahla mladina obravnavala tudi aktualne družbene probleme. Predlog so mladinci z navdušenjem sprejeli, krožek pa bo vodil Zaman. Zabavnega življenja v Straži ni, zato se bodo trudili, da prevzamejo vodstvo v klubski sobi mlajši tovariši. Menili so, da bi namesto slabo obiskanih večernih filmskih predstav ob nedeljah v dvorani priredili ples oziroma prireditve, ki bo imela večji učinek kot film. V kratkem bo tudi strahla mladina praznovala dan republike, na kar so se dobro pripravili. Praznovali bodo s sodelovanjem pripadnikov kulturne skupine iz JLA in učencev osnovne šole iz Vavte vasi.

Dalmatinka z otokov in pišečka mama iz Podgorja (Foto: prof. Mirko Kugler)

Zareča poletna svetloba se zmagovito bori s črno Dalmatinkine rute in medla oktobrska luč komaj zmaguje na živo vzorčasti, svetli podgorski ruti.

Pustimo starki, prav tako lepi, kot so lepe vznemirjajoče črte kake Claudije Cardinale ali pa naše brhke, črnooke in vitkonoge Dolenjke.

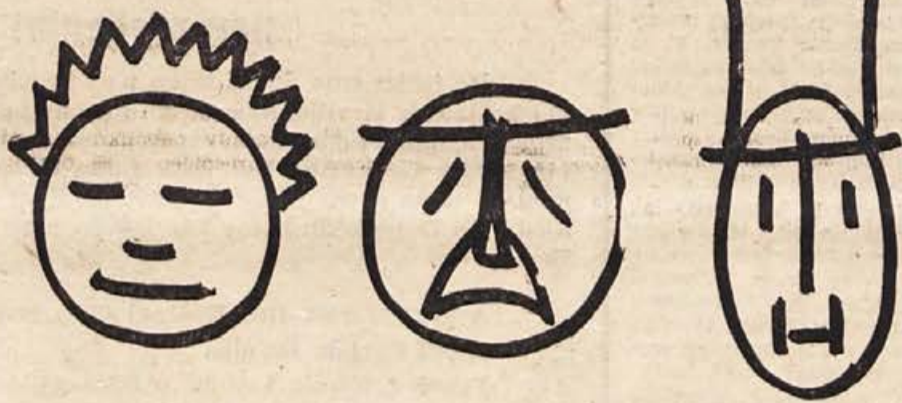
Črte so temelj tiste čarovnije, ki nam pričara podobo. Škica št. 1 pove, da tanke, ostre črte izrazijo daljino, debele, žametno mehke pa bližino.

Dečleta in žene, ki so v srcu še dečletka, so ljubite in se ljubijo bogate čipke, ki se umirijo in izgube na spodnjicah narodnih noš starik... Ostra, nazobčana črta vznemirja, razveseljuje, privlači ali odbija. Z vodoravnico zadolžno označimo širino, zadovoljnost; s poševnico ustvarimo razgibanost, napor, otožnost, navpičnica pa nam poustvari rast, stremljenje in

streho, da ne sili k tlom. Mojsirsko delo!

Zelimo, moramo privabiti tujce v naše prelepe kraje. Razmišljanje o črtah, ki rišejo oblike, nam bo pri tem pomagalo prav toliko kot zdravo prirodno vino in belokranjska ajdova povitica, nadevana z orehi.

Ta razgovor bodo nadaljevali po vmesnem razgovoru o šibju, škopni slami, ličju ali

Od Čateža do Litije

105 let je minilo, odkar je Fran Levstik v »Slovenskem glasniku« objavil Popotovanje od Litije do Čateža. V tem eseju ni toliko opisoval poti, po kateri je hodil s svojim prijateljem Radivojem, pač pa ga je bolj zanimala pot, ki naj bi jo ubrala slovenska vezana beseda. Peklo ga je spoznanje, da stara ljudska pesem in pripovedka vse bolj toneta v pozabo. Starih ljudskih pesnikov v njegovih časih ni bilo več ali pa so bili zelo redki, in le še kaka babica se je tu in tam spomnila odlomka iz lepe pripovedne narodne pesmi. V tem delu je Levstik posvetil pomembno mesto tudi dolenjskemu kmetu, njegovemu življenju in navadam. Dolenjska je bila v tistem času še precej zaostala, za zakotne hribovske vasi se nihče ni brigal, življenje v njih je teklo enolično iz dneva v dan, iz leta v leto, iz desetletja v desetletje enako. Čas je prinašal le malo sprememb. Levstik je grajal to zaostalost in jo prikazal v pravi luči, navduševal pa se je nad vsako iskrico napredka, nad gostoljubnostjo Dolenjcev in nad idilično pokrajino.

All se je od tedaj mnogo spremenilo? Na to vprašanje lahko odgovorimo maturanti novomeške gimnazije, ki smo ob obletnici tega, za slovensko kulturo tako pomembnega dogodka odšli na pot. Profesor zgodovine Tine Robida in slavist prof. Jože Sever sta nam razložila pomen tega popotovanja. Za razliko od Levstika smo šli v nasprotni smeri, se pravi od Čateža do Litije.

Dolenjca, ki nas je še vse zašpane pobral v Novem mestu, smo zapustili na postaji Velika Loka. Objel nas je hladen jesenski zrak in hitro smo se zvrstili po cesti proti Mali Loki. Ko se je izza drevja v sadovnjaku prikazalo poslopje nekdanje gospodarske šole, smo bili že kar razgreti in radovedno smo se ozirali po pokrajini, ki je kulkala iz megle. Pred vrati nekdanjega gradiča v Mali Loki nas je pričakala skupina Makedončkov, ki so po katastrofi v Skopju skupaj z materami dobili zavetje v tej hiši. Pot smo nadaljevali proti Čatežu. Videli smo vinograde in skupino hiš, kjer so bili med zadnjo vojno hudi boji med Nemci in partizani. Nemci so vdrli v vas, jo požgali in postrelili 32 moških. Do Čateža smo, premišljujoč o tem zločinu, kar nekam hitro prišli. Ustavili smo se pred nizko kmečko hišo, na kateri je vzdana spominska plošča. Tu se je rodil narodni heroj Vinko Simončič. S spoštovanjem smo zrl v verze, ki so vklesani v kamen, in opazovali hišo, ki je dala velikega junaka.

Na zaplaškem hribu smo uživali razgled nič manj kot Levstik. Prijetno zaobljeni dolenjski grički z zidanicami, med njimi pa meglice, vse do obzorja. Pred gostilno, kjer je gostilničar Roštan postregel z dobro kapljico Radivoju in Levstiku, smo se tudi mi ustavili. Ogleдали smo si cerkev, župnišče in šolo, ki jih je dal zgraditi tedanj župnik narodopisec Kobe, ki mu je Levstik v Popotovanju postavil trajen spomenik.

Po prijetni hoji po jesenskem gozdu smo prišli do razvalin Turna, kjer je bil Levstik svoje dni učitelj. V Moravčah smo videli rojstno hišo Zidarjeve Tone, ki ji je Levstik posvetil ciklus ljubzenskih pesmi.

Po kratkem postanku smo se začeli vzpenjati v hrib. Ustavili smo se pri Bojčevi zidnici. Tu sta Radivoj in Levstik na Martinovo okušala pristno dolenjsko kapljico. Od zidanic je pot vodila navkreber. Vinograde je zamenjal gozd. Pred nami je bil Goljek. Ko smo s hriba prišli na plano, smo stali na ozemlju, ki je med vojno označevalo mejo med Nemčijo in Italijo. Kmet Triler, ki ima na tem hribu domačijo, nam je povedal nekaj zanimivih zgodb iz vojnih časov.

Sonce se je nagnilo že globoko proti zahodu, ko smo dosegli cesto in se po njej spustili proti Smartnemu. Med potjo smo šli mimo kmetij, kjer so stiskali sadje. Marsikateri kmet nam je ponudil kozarec sladkega mošta. Od Smartnega do Litije ceste ni in ni hotelo biti konec. Ko smo posedli na mehke sedeže v vlaku, smo si pošteno oddahnili. Med razgovorom smo še enkrat obnovili Levstikov potopis in ga primerjali s svojimi d-živetji.

Od takrat do danes se je mnogo spremenilo. Čas je segel tudi v te kraje. Lepe ceste so speljane med hribi in skoro v vsaki hiši imajo radio. Marsikateri moped ali celo avtomobil smo videli stati pred hišami. Nekaj pa je ostalo po starem. Ljudje so še vedno tako prijazni in gostoljubni kot nekoč, pokrajina pa tudi še vedno navdušuje s svojimi lepotami.

ANTON JAKSE —
JOŽE SPLIHAL

Obsežen načrt za izobraževanje

Iz programa novomeške Delavske univerze

Delavska univerza v Novem mestu je nedavno izdala posebno brošuro, v kateri je v celoti zajeta njena dejavnost za sezono 1963-64. V tri razdelke deljene teme zajemajo vrsto poglavij iz družbenega, strokovnega in splošnega izobraževalnih centrov v gospodarski univerzi s pomočjo predavateljev obdelala v sezoni na razne načine in v najrazličnejših oblikah.

Mladinska politična šola že dela. V decembru bodo začele v Novem mestu in večjih krajih novomeške občine delati šole za življenje, hkrati pa bo ciklus predavanj za starše, katerih otroci obiskujejo šolo. 10. decembra bosta odprta dva oddelka šole za člane ZK, ki ju bodo obiskovali predvsem komunisti iz gospodarstva. Hkrati pripravljajo delavska univerza posebne seminarje za mlade in nove člane ZK. V teku so priprave za sindikalno šolo, ki jo bodo obiskovali predstavniki vodstev sindikalnih organizacij, seminar za delavce na področju družbenih služb, seminar o statutih delovnih organizacij, seminar za krajevne skupnosti pa, brž ko bo Socialistična zveza na terenu končala akcijo za krajevne skupnosti. V okviru delavske univerze pripravljajo poseben sestanek vodstev izobraževalnih centrov v gospodarskih organizacijah z namenom, da bi uskladili oblike, delovne metode in potrebe izobraževanja ter analizirali dosedanje delo raznih izobraževalnih centrov. V sodelovanju z organizacijo RK bo higiensko-zdravstveni tečaj, po novem letu pa vrsta seminarjev za šolske odbore itd. Ze precej časa so v raznih krajih občine predavanja o obrambni vzgoji, redna pa so tudi aktualna mesečna predavanja v Novem mestu.

Na vrsto predavanj o ustavi, komunizmu, statutih in teme o izoblikovanju svetovnega nazora mladega človeka. Slušatelji bodo imeli poleg predavanj tudi razpravo, znanje pa bodo dopolnjevali v delu po skupinah, v razgovorih s upravljavci delovnih organizacij in na sejah občinske skupščine ozroma občinskih vodstev političnih organizacij. Redno bodo obiskovali tudi predavanja, ki jih organizira delavska univerza. Poseben oddelk mladih proizvajalcev pri mladinski politični šoli bo odprt kasneje, imel pa bo tudi svoj program in svoj način dela.

Kolektivom za dan republike

Vsem delovnim kolektivom iz domačih krajev želita še mnogo uspehov pri nadaljnjem delu in jim čestitata za praznik republike. Pozdrav vsem v okolici Šmarjete in Ljubljane. Alojz Vovko in Jože Polk, ki sta pri vojakih v Sarajevu.

Zvest bralec

Kot stalni naročnik in zvest bralec Dolenjskega lista pošiljam za dan republike vsem delovnim ljudem, organizacijam in kolektivom prirsčne čestitke. Prav lepo pozdravljam vse domače, prijatelje in dekleta. Franc Avsec, vojak v Sarajevu.

Voščilo za praznik

Prirsčne čestitke z najlepšimi željami pošiljava vsem domačim, šentjernejski mladini in vsem delovnim ljudem. Janez Dragan in Ludvik Balek, vojaka v Sremski Mitrovici.

Gardisti čestitajo

Naši fantje, ki so pri vojakih v Titovi gardi v Han Pijesku, čestitajo za dan republike vsem bralecem Dolenjskega lista, domačim, mladini in vsem znancem pa pošiljajo lepe pozdrave. Anton Kostelc iz Drašičev pri Metliki, Ivan Puc s Podvrha pri Sevnici, Peter Rade iz Ormožja. Čestitkam se pridružujejo tudi: Franc Raspotnik, Ivan Culk, Franc Plevnik, Ivan Koletnik in Srečko Škerjanc.

Nad 30 srednješolcev v MPŠ

14. novembra je začel delati prvi oddelk mladinske politične šole v Novem mestu, ki jo je organizirala delavska univerza. Predavanja in razprave, ki so ob torkih in petkih ob 16. uri, obiskuje nad 30 gimnazijcev, učiteljskihnikov in dijakov srednje ekonomske in srednje kmetijske šole. Šola bo trajala skupaj 90 ur, obsega

Tudi v Otočcu naj bi bilo živahneje

Na občnem zboru aktiva mladine Otočca smo se pomnili predvsem o delu mladih na vasi. Dovolj je bilo mrtvila, saj opazamo, da mladina želi in potrebuje več družabnih prireditev. Zato smo sklenili, da bomo proslavljali vse državne praznike. Prihodnje leto bi radi priredili več iger s sodelovanjem starejših, pred novim letom pa bi pripravili veselil večer. V načrtu je tudi več predavanj: o tem, kako je potoval predsednik republike

tovariš Tito po državah Amerike, predavanje o lepota naše domovine in še kaj. Pomnili smo se predvsem o tem, da bomo sprejete naloge lahko izvršili samo z aktivnim delom vseh članov mladinske organizacije. Posle bomo dali več pobud za razvoj kulturnega in političnega življenja v občini. Precej priprav smo vložili za počastitev dneva republike; proslava bo na večer pred državnim praznikom. Marjan Gregorič

Triintridesetkrat v podzemlje

15. novembra je imel klub novomeških jamarjev letni zbor. Razpravljali so o dosedanjih uspehih in bodočih delavnih članov in organizatorjev jamarjev LOJ-ZETA MEDLETA.

Pot jamarjev, ki se vsak petek sestajajo na pomenke in posvete v prostorih bivše zadrzne zveze, je spodbudna, ker govori o skupini mladih ljudi, ki so na Dolenjskem ponovno oživili raziskovanje podzemlja. S preprostimi sredstvi so raziskali vrsto jam, posejanih po celi Dolenjski, kjer lahko se naletijo na tipična kraška tla. Kot je povedalo petkovo poročilo na obnem zboru, so jih ljudje videli v dolini Mirne, v Zaslavju, Krški dolini, vzhodni Beli krajini in Kostelu na Koroškem. Lani so se 33-krat spuščali v podzemlje in raziskali: štirinajst jam v Kostanjevici, veliko podzemno dvorano v Novih selih pri

Kostelu, Rajlo peč, Ajdovsko jamo, jame v Podbočju, Birni vasi, Dvodelniku, Radohi in na Hmeljniku, Pirčevo jamo, manjšo jamo v Trški gori, Malo in Veliko prepadno v Straškem hribu, jami v Podturnu in Semiču, Šušnjevo, Pavletovo jamo, Vlaševino itd. Razen tega so sodelovali pri odpiranju Vilenice pri Sežani, poslali svojega predstavnika na seminar reševalcev v Pivko in enega svojega člana na mednarodni seminarski simpozij v Rakovem Skočjanu.

Danes delo novomeških jamarjev javnosti ni neznan. Kdor zaide mednje, bo ugotovil, da vedno nekaj pripravljajo, snujejo pohode ali pa ríšejo skice jam, ki jih ob raziskovanju premerijo. Sem in tja so začeli sami izdelovati posebne lestve, ki jih potrebujejo pri spuščanju v neznanje globine dolenjskega kraškega podzemlja in se načrt. noma usposabljuje za pravo globinsko alpinistiko.

Uspehi jamarjev so toliko bolj zavirljivi, ker so jih dosegli predvsem z voljo. Če bi o tem vprašali organizatorja in udeleženca številnih akcij Lojzeta Medleta, Lada Sedeja, ki se je do zdaj udeležil vseh klubskih akcij, ter najmlajšega jamarja Daneta Breščaka, prav gotovo ne bi drugače povedali. Morda pa hočejo prav ti mladi in vztrajni fantje odpreti nova vrata v turizem — v lepote kraških tvorb v dolenskem podzemlju. O tem bi kazalo razmisлити in proučiti možnosti, da bi tudi pokrajine, ki so jih obiskali novomeški jamarji, sčasoma zaslovelo po svojih podzemskih znamenitostih.

Čestitka iz Sarajeva

Vojaki iz Bele krajine, ki služijo vojaški rok v Rajlovcu pri Sarajevu, čestitajo za dan republike vsem svojim znancom, posebno pa domačinom. Martin Simonič, Ivo Bregar, Tone Škof.

Mornarski pozdravi

Preko našega domačega lista, ki ga zelo radi beremo, pošiljamo za naš največji praznik lepe pozdrave in čestitke vsem delovnim kolektivom iz domačih krajev, domačinom pa lep pozdrav! Pavle Steklasa, Pavle Kralj, Rafko Kostanjevec, vojaki na Brionih.

Na jesenski paši...

Varne stavbe starih Inkov

Vse do nedavnega perujska vlada ni podpirala raziskovalnega dela arheologov in je v tem pogledu zelo štedila s krediti. Zalosten položaj perujskih arheologov pa se je pričel v zadnjem času spreminjati: vlada jim je namreč odobrila velike subvencije.

Tega nenadnega preobrata pa ni treba razumeti kot posebno širokogrudnost perujske vlade; sprožilo ga je le upanje, da bi na podlagi naravnih arheoloških raziskovanj odkrili skrivnosti inkovske gradbene tehnike. Dejstvo je namreč, da na tem področju, kjer so potresi zelo pogosti, večina inkovskih stavb še vedno stoji nepoškodovano, medtem ko so bile stavbe, ki so jih zgradili kasneje, v vrsti potresov uničene. Če bi pri restavriranju inkovskega Sonnega tempelja, Sarajenega v okolici mesta Cuzco, so prišli do važnega odkritja: ugotovili so, da so Inki pri gradnji stavb polagali kamne tako, da je bila stavba izredno prožna, zaradi česar je lahko uspešno kljubovala še tako močnim zemeljskim potresom.

OBVESTILO BRALCEM

Sesavek o senovskih cementni in druge članke, ki tokrat zaradi pomanjkanja prostora niso prišli na vrsto, bomo objavili prihodnji teden.

Njihov časopis je prišel — PIONIRSKI LIST! V hipu so tičale vse glavice v njem; tudi pišečki šolarji radi bero!

Vojaki se spominjajo domačih

Iz Benkoveca v Dalmaciji pošiljajo prirske čestitke za praznik republike Stane Ceglar, Bogomir Rožman, Alojz Mandelj, Franc Krivec in Stane Brus.

Čestitkam se pridružujejo tudi naši fantje, vojaki v Petriču: Roman Skube, Jože Selina, Anton Godina, Franc Spilke, Tomaž Smolčič, Vinko Lumpert, Franci Hrbar, Karel Balog in Franci Cvelbar. Iz Dubrovnika čestitajo delovnim kolektivom in domačinom fantje iz mirmoške doline: Janjez Krevs, Stane Srovin in ostali.

Iz Nisa pošiljajo čestitke in pozdrave: Franc Vovk iz Sevnice, Anton Zerjav iz Brežice in Alojz Fuke iz Breganskega sela.

Iz Dugega sela prirske pozdravljajo in čestitajo Jože Setine, Jože Barjot, Adolf Hočevar in Ivan Velikonja.

Pozdrav iz Kruševca

Vse bralce in bralke Dolenjskega lista pozdravljajo in jim čestitajo za dan republike vojaki: Janez Staniša, Alojz Hrastar, Franc Cizelj, Stanko Nemeč iz VP 227042, Kruševac.

Fantje pozdravljajo

Slovenska fanta, zdaj vojaški rok v Novem Sadu, prek domačega lista lepo pozdravljajo sorodnike in prijatelje: Franci Mikar s Telč, Alojz Božič iz Lipoglav in Janez Pavlič iz Sentjerneja. — Vedno radi prebirajo domači tednik in zvedo prek njega vse novice iz naše pokrajine.

Čestitka iz Osijeka

Trebanjski fantje želijo vsem delovnim ljudem mno-

go uspeha pri delu in jim čestitajo za praznik republike, svojem in znancom pa pošiljajo lepe pozdrave: Alojz Marinič, Franc Rataj, Janez Fortuna, Franc Stancar, vojaki iz Osijeka.

Belokrajskim fantom

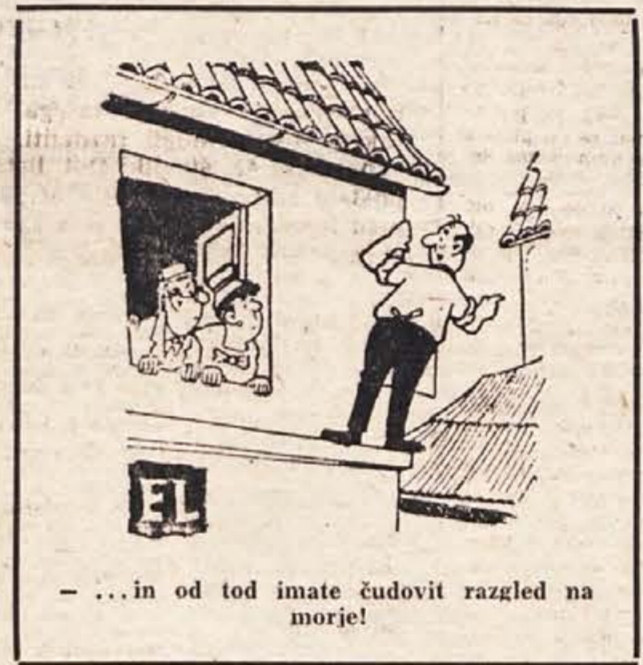
Slovenski fantje, ki služijo vojaški rok v Sisku, čestitamo vsem belokrajskim fantom doma in pri vojakih, prav tako ostali mladini, bralcem našega lista in domačinom: Mirko Sopčič, Franc Barič, Jože Jakša, Alojz Muhič, Franc Vovk, Jože Knez, Feliks Korelec, Vlado Martinkovič, Vinko Turk, Jože Kapele, Jože Balkovec, Anton Kapele, Alojz Miketič.

Iz Novoga Sada pozdravljajo

Naši bralci, ki služijo vojaški rok v Novem Sadu, prek domačega lista lepo pozdravljajo sorodnike in prijatelje: Franci Mikar s Telč, Alojz Božič iz Lipoglav in Janez Pavlič iz Sentjerneja. — Vedno radi prebirajo domači tednik in zvedo prek njega vse novice iz naše pokrajine.

Pozdravi za dan republike

Prek našega lista pošiljajo slovenski fantje, ki so pri vojakih v Paradinu, prirske čestitke vsem bralcem Dolenjskega lista, svojim prijateljem in znancom, posebno pa domačinom. Franc Kozlevčar, Herman Rednak, Maks Senica, Jože Pirč, Stanko Lisec, Franc Zidar, Tone Rešič.

... in od tod imate čudovit razgled na morje!

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

Ta Röhm... To je bilo vse, kar je dejal stari Hindenburg. Von Blomberg je bil bolj jasen. Povedal je, da bo armada prisegla zvestobo samo novemu šefu države, ki ga bo izbrala Nemčija. Blomberg je dodal: »... toda armada je v tem trenutku vzmirje na... V tem trenutku govorijo o nekakšni drugi revoluciji. Armada potrebuje mir, da bi se lahko rekonstruirala. Vaši ekscelenci so znane zahteve nekaterih šefov SA...«

Hitler: »Bodite mirni, general, nacionalsocializem je režim reda. 'Druge revolucije' ne bo. Prav tako ne bo nihče povzročil armadi škodo. Dajem vam častno besedo.«

Alli se je Hitler res odločil? Njegove besede vsaj tako kažejo. Če je tako, tedaj je to pomnilo, da je Röhmova obsodba že padla. Priprave za likvidacijo SA sta vodila Göring in Himmler. Hitler tu ni sodeloval, toda njegov molk je pomenil tihi pristanek. Armada se je tudi pripravljala in zato je načelnik štaba proglasil 25. junija stanje pripravljenosti. Preklicil je vse dopuste in ukazal, naj se vse enote umaknejo v vojašnice... Tri dni kasneje so Röhma izključili iz nemškega oficirskega združenja (bil je znan homoseksualec)... 29. junija je general Blomberg napisal članek, ki ga je objavil »Völkischer Beobachter«:

»Vloga armade je jasno določena: rešiti mora nacionalsocialistično državo, kar bo storila z najgloblji prepričanjem... V najtesnejši povezanosti z vso nacijo... stoji armada zvesta in disciplinirana za voditelja države, za predsednikom feldmaršalom von Hindenburgom... za Führerjem rajha Adolfom Hitlerjem, ki je izšel iz njenih vrst in njen ostal...«

POBIJANJE SE JE ZAČELO

Hitler je 28. junija spet zapustil Berlin; morda ni hotel sodelovati v končnih pripravah, s katerimi se je samo na pol strinjal. Ko je bil že na poti, sta Göring in Himmler 28. junija odredila, da je stopila policija v stanje pripravljenosti.

Voditelji SA so dočakali 30. junij nepripravljeni. Röhm je sklical za 30. junij konferenco voditeljev oddelkov SA v Wies-See, kjer je bil na dopustu. Hitler je obljubil, da bo prišel. 30. junija so se v Münchnu zbrali v ministrstvu za notranje zadeve vsi šefi SA, da bi se svedčano pričakali Hitlerja. Posedli so okrog mize. Razpored je bil tako lepo urejen, da je poleg vsakega šefa SA sedel po en ubijalec. Vino, pivo, govori... Führer je prispel na letališče. Tedaj je dal minister Wagner znamenje: skupina ubijalcev je planila na šefa SA in jih z udarci revolverskih ročajev in pivskih vrčev razorožila. Po tem dogodku je Hitler mrtvaško bled stopil v dvorano, kjer se je odigral pokol. Na tleh je ležalo 9 ljudi z razbitimi glavami in s prebodenimi telesi.

Pri vходу so strumno stali stražarji z zavestjo, da so opravili svojo nalogo. Kot heroji...

V Münchnu so začasno opravili. Kolona avtomobilov in kamionov je nato zdrvela proti Wies-Seeju in obkrožila hišo, v kateri je bil Röhm. Artileristi so Röhma in več njegovih sodelavcev ter jih pripeljali v München, kjer jih je čakal Otto Dietrich z oddelkom SS, Leibstandarte Adolf Hitler. V zaporu »Stadelheim« so začeli streljati najvišje voditelje Hitlerjeve »rjave armade«.

V eni izmed jetniških celic sedi Ernest Röhm. Se pred nekaj urami je bil pomemben človek; načelnik štaba SA in minister Reicha. Sedaj sedi v celici ves pobit in tišči glavo med roke. Vrata se odpro. V celico stopi šef SD »Sicherheitsdienst« — »varnostna služba« za južno Nemčijo dr. Werner Best in položil pred Röhma revolver.

»Vi ste oficir in veste, kaj vam je storiti!«
»Ne, te usluge Adolfa ne bom storil! Če me hoče ubiti, naj sam prevzame odgovornost.«
Röhm so dali deset minut časa za premislek. Minute so pretekle. Esesovci so tedaj odprli vrata in zasuli Röhma s točo krogel.

OBRAČUN V BERLINU

Hkrati sta stopila v Berlinu v akcijo Göring in »zvesti Heinrich« — tako je navadno Hitler imenoval Heinricha Himmlerja. Voditelje SA streljajo v vojaški šoli »Lichterfelde«. Göring in Himmler sta bila v Berlinu bolj »širokopotezna«. Zrtve niso samo SA-jevci, temveč tudi ljudje, ki se jih hočeta po vsi sili znebiti.

Policija in esesovci so začeli iskati in streljati generale, voditelje SA in številne druge ljudi, ki so bili režimu na poti. Berlin je zajela groza. Do popoldne 30. junija so pozapirli že 500 ljudi. Prišli so streljati. Mnogo je bilo ljudi, ki so kot ujetniki stali ob zidu in so bili prepričani, da gre za zaroto in protidržavni udar. Se ko so umirali, so vzklikali: »Heil, Hitler!«

V veži Göringove palače je sedel ves preplašen obergruppenführer SA Kasche. Imel je srečo! Artileristi so ga, odpeljali h Göringu in pozabili nanj. Ušel je streljanju. Zapri so ga. Čez mesec dni se je vrnil v svojo pisarno, kot da se ni nič zgodilo. Vzeli so mu sicer čin, toda sedem let kasneje je postal — nič več in nič manj — diplomatski predstavnik tretjega rajha v Zagrebu, gaulerter »Nezavisne države Hrvaške«.

Z voditelji SA so obračunali tudi v Gleiwitzu, Magdeburgu, Stuttgartu, Dresdenu... Povsod po Nemčiji so v ta poletni dan odmevale smrtonosne salve.

»To je vse?« je povprašala.
»To je vse.«
Čez nekaj minut je spodaj telefonal nekdanjemu hotelirju Cadrana, in ta je bil nad njegovim vprašanjem ves osupel:
»Povejte mi, dragi gospod, ali je Albert igral orglice?«
»Kolikor je meni znano, jih ni. Pel je, ampak nikoli nisem slišal, da bi igral kak instrument.«
Maigret se je spomnil na orglice, ki jih je našel v Ulici du Roi-de-Sicile. Takoj nato je po telefonu poklical gospodarja »Zlatega leva«.
»Ali je Viktor igral na orglice?«
»Seveda. Nanje je igral še celo med hojo po ulici.«
»Jih je igral samo on?«
»Sergij Madok jih je tudi.«
»Sta imela vsaka svoje orglice?«
»Mislim. Sta. To je celo gotovo, ker sta včasih igrala v dvojce.«

V sobi pri »Zlatem levu« pa so bile le ene orglice, ko jo je preiskal Maigret.
Tisto, po kar je ta preprostež Viktor prišel na Charentensko nabrežje, ne da bi njegovi pajdaši za to vedeli, tisto, zaradi česar je navsezadnje umrl, so bile njegove orglice.

OSMO POGAVJE

Kar se je zgodilo to popoldne, je postalo še ena izmed zgodbic, ki jih je gospa Maigret smehljaje se pripovedovala na družinskih sestankih.

Da se je Maigret vrnil ob dveh in šel spat, ne da bi hotel pojedsti kosilo, še ni bilo preveč nenavadno.

Gospa Maigret je spustila žaluzije, se prepričala, da mož nicesar ne potrebuje, in po prstih odšla iz sobe. Se preden je zaprla za seboj vrata, je že globoko spal.

Ko je pomila posodo in pospravila kuhinjo, se je precej časa obotavljala, ali bi se vrnila v spalnico po pletenje, ki ga je tam pozabila. Najprej je posušala, zaslislala enakomerno dihanje, potem pritisnila na kljuko in po prstih vstopila, nič manj po tihem kot dobra bolniška sestra. V tem trenutku je Maigret z nekoliko težkim glasom spregovoril, ne da bi prenehala dihati, kot človek, ki spi:
»Kaj takega! Dva in pol milijona v petih mesecih...«

Oči je imel zatisnjene, polt mu je bila zelo rožnata. Mislija je, da govori v spanju, vseeno pa je ob stalna na mestu, da bi ga ne zbudila.

»Kako bi napravila ti, da bi toliko porabila?«
»Ni se mu upala odgovoriti, bila je prepričana, da se mu sanja; on pa je nepotrpežljivo rekel, še zmerom, ne da bi se mu zganile veke:
»Odgovori, gospa Maigret.«
»Jaz res ne vem,« je zašepetala. »Koliko si rekel?«
»Dva in pol milijona. Najbrž še veliko več. To je najmanj, kolikor so nabrali na kmetijah, in precejšen del v zlatnikih. Očitno je šlo dosti za konje... Kar naprej se vrtimo okoli dirk, razumeš?«

Vedela je, da ne govori njej, ampak sebi. Čakala je, da bo spet zaspal in se bo umaknila iz sobe, kot je prišla, četudi brez pletenja. Precej časa je molčala, in lahko si je mislila, da že spi.

»Poslušaj, gospa Maigret. Pri prič bi moral zvedeti za neko podrobnost. Kje so bile zadnji terek dirke? Na področju Pariza, seveda. Telefoniraj na Mestno zavarovalnico za športne stave. Stevilko boš dobila v imeniku.«

V tem trenutku je imel odprti obe očesi. Torej je bil popolnoma zburjen. Stopila je v sosedno sobo; medtem ko je telefonirala, so vrata ostala odprta. Pogovor je bil zelo kratek. Najbrž je bil uslužbenec, ki ji je odgovoril, takšnih vprašanj navajen in je gotovo položil kolektor dirk na pamet, ker ji je brez odlašanja voljasil, kar je hotela vedeti.

Ko pa se je gospa Maigret vrnila v spalnico, da bi Maigretu ponovila, kar je pravkar zvedela, je ta spal s stisnjenimi pestmi in globoko dihal.

Pomislija se ga je zbuditi, se odločila, da je bolje, če ga pusti počivati. Za vsak primer je vrata pustila priprta in včasih se je za začudenjem ozrla na uro, kajti po kosilu je njen mož redkokdaj dolgo počival.

Ob stihih je stopila v kuhinjo, da bi postavila obara na ogenj. Ob pol petih je pokukala v sobo, a mož je še zmerom spal.

Čez nekaj časa, potem ko se je v jedilnici usedla na svoje mesto poleg okna, je zaslislala glas, ki je netoliko težljivo rekel:
»Mo! Kaj je? Si dobila zvezo?«
»Seveda sem dobila zvezo. Od tega je že skoraj tri ure.«

Himnel je vanjo in ni verjel.
»Kaj praviš? No, koliko je ura?«
»Tri četrt na pet.«
»Ni vedel ni, da je zaspal. Misli je, da je zato, ker ni imel tako, kolikor traja telefonski pogovor.«

»Kje torej?«
»V Vincennesu.«
»Ali nisem rekel?« je zmagovalno vzkljnil.
»V tem ni govora z nikomer, vendar je toliko mislila na to, da je bilo to eno in isto.
»Pokliči mi Ulice des Saussaies... 0090... Zahtevaj Kolombanijevo pisarno...«

»Kaj naj mu rečem?«
»Nič. Jaz bom govoril z njim, če še ni na poti.«
»Colombani je bil še v pisarni. Sicer pa je imel namero, da je na stanke prihajal prepozno. Bil je

zelo prijazen in je privolil, da obišče kolego na domu, namesto da bi se sešla na sodni policiji.

Na njegovo prošnjo mu je gospa Maigret pripravila skodelico močne kave, ampak ni zadostovala, da bi ga povsem budila. Tako zelo je bil nenaspan. Udobno sta se usedla v jedilnici drug nasproti drugega s steklenico kalvadosa vmes. Colombanija je Maigret poznal že precej dolgo, tako da jima ni bilo težko začeti pogovor.

»Poslal sem Janviera na dirkališča,« je pravil Maigret in kadil pipo. »Kje so danes dirke?«
»V Vincennesu.«

»Kot zadnji terek. Sprašujem se, ali se dogodivščine malega Alberta niso začele v Vincennesu. Prva preiskava na dirkališčih je bila opravljena že preja, vendar brez omebne vrednega uspeha. Takrat nas je zanimal samo nekdanji natak. Danes je stvar drugačna. Gre za to, da poprašamo pri raznih blagajniških okencih, posebno tam, kjer se stavi za večje vsote, za petsto ali tisoč frankov, ali se pri njih še redno oglašila mlad človek s tujim naglasom.«

»Inšpektorji za tekme so ga nemara že opazili?«
»Vrh tega domnevam, da tja ne hodi sam. Dva in pol milijona v petih mesecih je kar dosti.«

»In moralo je biti še veliko več,« je zatrdil Colombani. »V svojem poročilu sem navedel samo zanesljive številke. Te vsote je tolpa gotovo nagrabila. Umorjeni kmetje pa so po vsej verjetnosti imeli še druga skrivališča in z mučenjem so jim skrivnost izsilili. Če bi bilo vsega skupaj za štiri milijone in še več, bi se nič ne čudil. Koliko pa so lahko potratili ti ušivci iz Ulice du Roi-de-Sicile? Za obleko prav nič. Saj niso hodili nikamor. Zadosti jim je bilo, da so jedli in pili. Preden pa zaješ in zapiješ en milijon, in kaj šele pet milijonov, je potrebno nekaj časa. Kljub temu so se pohodi vrstili kar hitro drug za drugim.«

REŠITEV UGANKE

za naše bralce v občini Videm-Krsko

Med 3961 izvodih našega tednika je bilo pretekli teden tudi 200 števil, ki imajo na 11. strani nad klíšejem »POSAVJE« še poseben tiskarski znak: črta pik, kakor jih kaže zgornja fotografija. Teh 200 izvodov so pri odpremi lista pomešali med stare in nove naročnike v tej občini. Kdor je te pike dobil v svojem Dolenjskem listu, naj jih skupaj z odtisom POSAVJE izreže iz časnika in pošlje v kuverti na naš naslov. Med bralce, ki bodo tako naredili, bomo izžrebali

5 DENARNIH IN 25 LEPIH KNJIZNIH NAGRAD

Vaš odgovor — dokazni izvod s tem posebnim tiskarskim znamenjem — moramo dobiti najkasneje do torika, 3. decembra 1963, dopoldne; v levi spodnji kot kuverte napišite samo še UGANKA, kuverto pa odpošljite na naš naslov: DOLENJSKI LIST, NOVO MESTO, poštni predal 33.

Želimo vam tudi vnaprej mnogo prijetnih uric pri prebiranju našega medobčinskega glasila SZDL in vas medtem pozdravljamo!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Ivan Cankar je rad hodil na obisk k vrhniškemu kaplanu Sedeju in skupaj sta ga zvrnila marsikak kozareček. Mlad kaplan, iz katerega je še gledala lemenatarska filozofska učenost, je želel preizkusiti Cankarjevo filozofsko znanje. Zato je prebral neko filozofsko delo o smrti, in ko je Cankar spet prišel k njemu, ga je povprašal:
»Gospod Cankar, kaj pa vi mislite o smrti?«
Cankar mu je mirno odgovoril:
»Nobena stvar, ki se končuje s tema dvema soglasnikoma, mi ni posebno všeč!«

Peter Zmitek, slikar in navdušen lovec, se vrača z lova s prazno torbo kakor po navadi. Kar na lepem ga obide zanimiva misel:
»Nikakor ne morem razumeti, kako so mogla včasih cela ljudstva živeti samo od lova!«

Priljubljenega slovenskega igralca Verovška je neki fotograf slikal. Ko mu je pokazal izdelek, ga je vprašal:
»No, gospod, ali sem vas dobro zadel?«
»Odično,« je dejal Verovšek, »nti kap me ne bi mogla bolj.«

— O, moj mož je zelo priden. Veste, sam je montiral televizijsko anteno

Odbornik Joža poroča občanom

V brežiški občini (kraj je brez pomena) so se zbrali občani in prisluhnili svojemu odborniku, članu občinske skupščine, ki so ga izvolili letos spomladi. Na sestanku Socialistične zveze je pred nedavnim nekdo pripomnil: — Čuj, Joža, volili smo te za nekakovega odbornika, pa povej nam, ljudem, kako peljete vso to reč tam na občini! Radi bi slišali kaj od tebe!

Predlog — popolnoma umesten — je bil tu in odbornik je obljubil po prihodnji seji občinske skupščine poročati volivcem svojega področja kako in kaj. Težavne in odgovorne naloge se je lotil, poročal pa je tako, kot je vedel in znal.

Največja učilnica v vaški šoli je že takoj po sedmi uri zvečer skoraj popolnoma polna. Kmečki gospodarji, med njimi je tudi nekaj gospodinj, sede čudno skrotovčeni v premajhnih šolskih klopih, po katerih je došlo s svinčniki, peresi in nožiči desetine rodov svoja znamenja, imena in »posvetila« ter hkrati srkalo učenosti. Zrak je zdaj, pred sestankom, prepojen s tobačnim dimom, tu in tam se v luči električne svetilke zasvetlikajo z žico povezana očala kratkovidnih občanov, pogovor pa žubori na vse pretege.

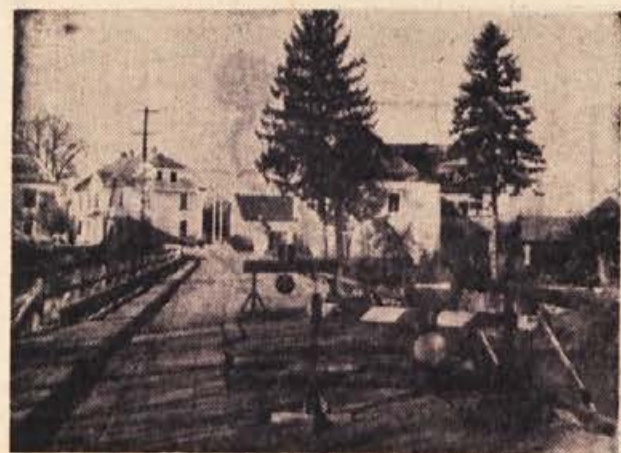
Učiteljeva miza na odru je prepolna papirjev, za njo pa sede zaskrbljeni odbornik Joža, učiteljica, predsednik krajevne organizacije SZDL in šef področnega krajevnega urada. Vsi trije bodrijo Jožo in mu dajejo zadnje nasvete. Končno vstane predsednik krajevne organizacije SZDL, potrka po mizi in otvori zbor. Odbornik Joža se odkašlja in začne:

Poročilo o tem, kar smo izglasovali brez besed

— Gospodarji in gospodinjice, volivci! Na Socialistični zvezi ste sklenili, da vam moram poročati o občinski seji, ker sem odbornik. Seja je bila pretekli torek. Dobil sem veliko papirjev. Mučil sem se z njimi in nekaj razumel, nekaj pa ne. Povedal vam bom po domače, kako je bilo. Tako gladko, kot je šla seja tam v Brežicah, pa moja pripoved ne bo tekla, to povem naprej, da ne bo zamere.

Sedeli smo od 8. ure pa tja do štirih popoldne. Takoj v začetku je bil molk v čast pokojnemu Efenku, ki je umrl pred 14 dnevi. Bil je komandant XIV. divizije, ki se je borila tudi tod okoli. Na koncu seje so nam zavrtili film, ki prikazuje, kako so hoteli Nemci našega maršala v Drvarju ujeti. Zelo lep film je bil, škoda, da ga niste videli.

Tajnik občine je prebral sklepe zadnje seje in povedal, da so vsi izpolnjeni. Na seji je bilo točk za čelo povodenj, kar 21 je napisanih na tem papirju, pa še tri so vrtigli na seji! Za dobro delo preveč, pravim jaz. Kmečka pamet težko razume toliko hkrati. V

Pogled na del mostu čez Krko pri Krški vasi. Prometni znaki povedo, da je treba voziti po levi, ker desno stran mostišča popravljajo

drugi, tretji in četrti točki smo brez besed izglasovali poslovnik občinske skupščine, poslovnik občinskih komisij in odlok o delovnem področju občinske skupščine. Povedali so nam, da so ti poslovniki začasni, dokler ne sprejmemo statuta. Do 15. decembra moramo datj pripombe, zato bo najboljše, če ga bomo prebrali na sestanku krajevnega odbora in naših iz Socialistične zveze in se pomenili, kako in kaj.

V poslovniku občinske skupščine je povedano vse o zaprisegi odbornikov, o tem, kdo sklicuje skupščino, kdo ima pravico govoriti na seji, kako se vodi zapisnik, kako se glasuje o sklepih, kdaj je seja in še drugo. V poslovniku odborniških komisij je povedano vse to za komisije. V odloku o delovnem področju občinske skupščine pa je napisano, kaj smejo delati skupščina in sveti in česa ne smajo. To je vse natančno določeno. Povedal sem že, da okoli teh treh točk nisimo zglobljali besedi. Nikarte misliti, da smo glasovali tja v en dan. Je že tako, da o vsem ne moreš govoriti, ker bi se seja sicer zavlekla do polnoči!

Zdaj pa se začne najtežje...

Tako je najbrž pomislil odbornik Joža, preden je nadaljeval svoje poročilo. Temeljito se je odkašljaj, ujel bodrilne poglede učiteljice in ostalih dveh in povzel:

— V 5. točki smo sprejeli odlok o ustanovitvi začasnih krajevnih skupnosti v naši občini. Ena bo v Brežicah in ena v Dobovi. O tem, kaj so krajevne skupnosti, smo na naših sestankih že govorili. Ti dve smo ustanovili zato, da bi videli, kako in kaj, in si nabrali izkušenj do spomladi, ko jih bomo ustanavljali povsod. Nekaj odbornik se je oglašil, češ da ni prav, ko so v brežiški skupnosti samo vasi Črnc, Sentenart, Zakot in Trnje, da bi bilo treba priključiti tudi ostale vasi. Pojasnil so mu, da bo to takrat, ko bo ustanovljena prava krajevna skupnost, začasno pa bi bilo toliko vasi preveč. Za odlok smo nato vsi glasovali.

V 6. točki je bilo poročilo o družbenem planu za 9 mesecev. Povedano je bilo, kako smo ga izpolnili do konca septembra. Lahko rečem, da dobro. O tem ne bom govoril, ker ste to lahko prebrali v Dolenjskem listu, tam je bilo vse lepo napisano. Razprave pa je bilo v tej točki veliko. O tem bom povedal, kar se spominjam. Nekaj o opekarni v Brežicah, o pletilstvu v Dobovi in o Kovini na Bizeljskem.

Odbornik Joža poroča o podjetjih

Odbornik Ivan Cizelj — tega poznam — je v tej točki vprašal, kako je v brežiško opekarno, ker smo o njej že velikokrat govorili. Nemalo denarja smo vložili vanjo, je dejal, in zdaj spet slišimo, da gre s planom narobe. Predsednik skupščine tov. Sepetave je pojasnil, da je to, kar je povedal Cizelj, res. Zaradi hudega mraza pozimi in spomladi niso mogli delati opeke. Novi stroji so prišli šele poleti in so jih lahko uporabljali šele na jesen. Zato niso mogli narediti toliko, kot bi lahko. To je tako, kot če imaš konja v hlevu in ga krmiš, voziš pa ne; takrat od njega ni koristi. Kadar ga potrebuješ, pa vidiš, da je kar prav, ko je pri hiši. V opekarni imajo zdaj stroje in prihodnje leto bo seveda boljše.

Pletilstvo v Dobovi se imenuje zdaj »DOKO«. So v težavah in iščejo pomoč kakšnega drugega podjetja. Toliko sem razumel. Saj veste: če par volov ne spele, spleta dva para inke. Prosil so Lisca v Sevnjeh, pa se niso mogli zmeniti. Zdaj se pogajajo z Beti iz Metlike. 11 milijonov posojila za novo halo mora priskrbeti naša občina, pa bodo oni pomagali. Zdaj dela v pletilstvu 46 žensk, potem pa jih bodo lahko zaposlili 160. Beti dela kombinirane, majhne kose tistega blaga, ki ga zdaj mečejo proč, bo dajala v Dobovo. Tam bodo iz njih delali modrke in druge takšne stvari. V občini prosijo za službo čez 200 žensk in jih nimajo kam dati, zato bo to v Dobovi zelo dobra stvar.

Kovina na Bizeljskem je vzalvestirana, so rekli. Kupovali so stroje in gradili iz poslovnih sredstev, zdaj jim pa denarja zmanjkuje. To je tako, kot če bi nekdo od nas dal ves denar za traktor, nato pa ne bi imel za umetno gnojilo, za zaščitna sredstva in za delavce. Traktor bi bil pri hiši brez koristi. To, kar so v Kovini vzeli na posodo na pet let, bo treba podaljšati na deset in 15 let, da bodo lažje dihali, smo sklenili.

Hlevi kmetijske zadruge Brežice bodo za 60 milijonov dražji

Tako je povedal Stanko Rebernik, direktor naše zadruge, Hlevi v Cerkljah, Trnju in Globokem bi morali biti končani letos, pa je kar prav, da niso. Načrtje so delali v letu 1961, instalacije in še nekatere druge stvari so se od takrat podražile. Zdaj je vse za 60 milijonov dražje pri teh hlevih in letos ne bi imeli denarja, da bi to razliko doplačali. Drugo leto se bo nekako dalo. V zadruzi bodo letos naredili za 1 milijardo 200 milijonov vrednosti, njihova posestva pa za 200 milijonov več, kot je bilo planirano.

Tov. Rebernik je še povedal, da se odkup zemlje ustavlja. Dejaj je, da so cene za zemljo nižje kot lani, zemljo pa je mogoče odkupovati samo pozimi in zgodaj spomladi, čez pomlad in poletje ne gre več. Prosil je, naj na občini pohitijo z arondacijami, ki jih je predlagala zadruga. Povedal je, da so primeri, ko ljudem ne morejo vzeti zemlje, ker bi sicer ostali brez vsega. Predsednik tov. Sepetave je pojasnil, da imajo na občini pripravljen odlok o preživnihah za takšne ljudi. Samo zato še ni sprejet, ker se je treba v republiki zmeniti, da bodo v vseh občinah preživnine enake. Če pa so že zdaj takšni nujni primeri, naj kmetijske zadruge predlagajo, saj se bodo za posameznike, ki so v stiski, že našla sredstva, tudi preden sprejmemo odlok.

Naša vina bo treba zaščititi

Tudi to smo sklenili na seji. Začeli smo govoriti o cenah naših pridelkov. Odbornik Franc Dvornak — tudi tega poznam — je vprašal: »Cene so ostale stare, davki pa so vsako leto večji. Kako bomo dohajali?« Predsednik tov. Sepetave je na to odgovoril. Povedal je, da so vse cene šle gor, tudi tiste za meso, in da danes dobimo za svoje pridelke več kot pred leti. Pri vinu se pa res ne premakne nikamor. Nekaj odbornik je povedal, da od nas odkupujejo zadruge dobro vino po 100 do 120 dinarjev liter, v gostilnah pa pijemo brozgo, ki jo plačujemo od 300 pa tja do 400 dinarjev liter... Pojasnili so nam, da je vmes prometni davek, ki ga plačajo vinogradniki, zadruge, več trgovcev, ki z vinom prekupejujejo, in še gostinci... Cene pri tem seveda naraste!

Na seji smo se spomnili tudi tega, da bizeljsko vino in cvček v steklenicah prodajajo razne vinarske zadruge in podjetja s Stajerskega. Obojega se proda 10 — pa tudi 15-krat več, kot pridelamo pri nas. Pomenili smo se, da bo treba naša vina zaščititi. Ljudje opuščajo vinograde, če bi pogozdovani, bi to preveč stalo. Red je treba narediti in konec! Da boste vedeli, naj povem še to, da z vinom ni težko samo pri nas, ampak v vsej Jugoslaviji. V Dalmaciji in v Makedoniji, pravijo, jih vino še huje tišči, ker ga ne morejo prodati. Tega mi sami v občini torej ne moremo rešiti.

»Za vašo zemljo se ne bom pulil!«

Tako vam kot odbornik povem s tega mesta tukaj. Tudi o zemlji smo govorili in o arondacijah. Ferdo Sepetave z Bizeljskega je omenil, da so dobili kredit za odkup vinogradov. Plana odkupa letos ne bodo izpolnili, ker je denar prišel nepozno. Povedal je tudi to, da jim je arondacijska komisija iz občine naredila zrago. S kmeti so se v zadruzi zmenili, katere parcele dajo in za koliko. Oni iz občine so prišli in so izračunali, da bi moral ta dobiti nekaj kovačev več, oni drugi spet nekaj stotakov več ali manj. Kmetje pravijo: »Z zadruzo sem se pogovoril in nočem ne več ne manj!« Sklenili smo, naj se obe komisiji, zadružna in občinska, sestane in naj se pomenita, kako in kaj.

Tudi tod pri nas se začne arondacija. Nekateri gospodarji že prihajajo k meni in pravijo: »Ti si odbornik, volili smo te, potegni se za našo zemljo!« Rekel sem že, pa vam ponovno povem na tem zboru: za nobeno zemljo se ne bom jaz pulil, nak, to pa ne! Odbornik Franc Kranjc iz Globekega je vprašal kako je s prostimi in onimi drugimi cenami za zemljo, ker mu to njegovi ljudje vedno »naprejo« mečejo. Odbornik Vinetič iz Velike Doline je vprašal, kako je z maksimumom in minimumom. Natančno in preprosto so odgovorili vsem. Tov. Rebernik iz naše zadruge je povedal: »Zakon o zemljiškem maksimumu in minimumu pri arondaciji ni mogoče veljave. Ko že govorimo o cenah za zemljo: kmetje zelo radi opletajo z zemljo po 4 dinarje. Takšne zemlje je bilo pri dotedanjih arondacijah za največ 3 ali štiri odstotke, zato se na to ceno ne more nihče sklicevati. S prostimi in obveznimi cenami za zemljo pa je tako: preden pričnemo z arondacijo, obvestimo gospodarje. Takrat je čas, da pridejo in se pogovorijo. Če gre za prosti dogovor, lahko plačamo zemljo po kvaliteti, tudi do 20 dinarjev kvadratni meter. Za vsakogar je torej boljše, če pride prej in se odloči za prosti odkup. S

PIŠEČKA RAZGLEDNICA

kmeti ni posebnih težav. Pri vseh zamenjavah mu skušamo dati zemljo čim bliže, ker imamo v naših načrtih kooperacijo. V Trnju smo se nekaterim gospodarstvom pri arondaciji celo izognili, da ne bi bilo hude krvi. Vojska torej ne mislimo voditi. Gospodarji imajo na izbiro: ali prosti dogovor z višjimi cenami ali arondacija, v kateri so cene nižje in je za tarnanje prepozno. Če je lastnik zaposlen, potem pa ni pogajanja! Zemljo mora prodati brez zamenjave in po določeni ceni.

»Ne dam! Boril se bom do zadnjega!«

Ko je tov. Rebernik na seji končal, se je oglašil neki odbornik. Dejaj je: »Jaz delam! V službi sem! Zdaj smo tam! 22 tisoč zaslužim na mesec, 15 tisoč dam za hčerko, ki je v Ljubljani v šoli. Kako naj živim družino s 7 jurji, če mi vzamete zemljo? Povejte mi, kako! Jaz se bom boril za svojo zemljo do zadnjega!« Predsednik skupščine tov. Sepetave mu je lepo odgovoril.

»Tovariš odbornik! Vedno smo poudarjali, da gre tudi pri podružljanju zemljišč za človeka in da je treba te zadeve reševati človeško. Hči te stane 15 tisočakov na mesec. Prav, dal ji bo mo študentjo, in sivar bo urejena. Raje bomo storili tako, kot dopustili, da bi ti in drugi, ki bi se jim kaj podobnega zgodilo, sovražno gledali na našo družbo. Tudi kmet je občan naše občine. Rešujmo zadeve že takoj v začetku človeško, saj bodo vsi socialni primeri — ne bo jih veliko — tako in tako padli v breme občine. 25 milijonov socialnih podpor dajemo vsako leto, in če ne bo šlo drugače, bomo pogledali, koliko je takšnih, ki jih dobivajo nepravilno, pa se bo našel kak milijon za primere, kot je tvoj. Tudi pri študentiranju bo treba dati prednost otrokom družin s podružljenimi zemljišči! Niti najmanj ne želimo, da bi bili naši občani sovražno razpoloženi!« Tako je povedal tov. predsednik, jaz pa povem vam, volivci, da se za vašo zemljo ne bom pulil tako, kot nekateri mislijo. Bodimo pametni vsi, ko se bo začelo! Razumno se pomenimo, pa bo bolje za nas! Za advokata pa ne bom nikomur!

»Sprejeli smo še odlok o tarifah za dimnikarske usluge, odlok o tem, koliko vina in žganja smejo porabiti proizvajalci doma brez prometnega davka, z odločbo smo postavili brežiško knjižnico za matično knjižnico, imenovali direktorja knjižnice, sprejeli odlok o cepitju prašičev in kokoši proti kugi in izglasovali v 19. točki poročila za posojila podjetjem, v 21. točki pa potrdili več premoženjsko-pravnih zadev.

O drugih točkah zelo na kratko

Ura je že proti deseti, jaz vam pa poročam šele o sedmi točki. Če bo šlo tako naprej, ne bomo končali do jutra. Zdaj bom malo bolj pohitel.

V 7. točki smo govorili o smernicah družbenega plana za leto 1964. Kaj več vam o tem ne vem povedati. Papirje o tem planu smo dobili šele na seji. Na posebnem zboru volivcev bomo že tako o njem morali razpravljati, pa tudi v Dolenjskem listu boste lahko kaj prebrali. V 8., 9., 10., 11. in 12. točki smo

sprejeli skoraj brez besedi odloke o urejanju mestnega zemljišča v občini Brežice, o tem, da bodo morali vsi, ki bodo gradili hiše, poslej vgraditi kanale za telefon, televizijo, radio in UKV priključke, ker je to ceneje, kot pa da se razbija in vgrajuje potem; sprejeli smo odlok o potnih stroških za odbornike in člane svetov in komisij, odlok o javnih tehtnicah in dali soglasje k odloku o ustanovitvi medobčinskega zavoda za cene. Vse te odloke boste lahko brali na oglasnih deskah.

Nato smo sprejeli še več odlokov. Prebral vam jih bom z dnevnega reda seje, ki ga imam tu, na tem papirju: odlok o ustanovitvi skupnega sklada za pospeševanje kmetijstva v okraju Celje, sprejeli smo odlok o tem, da prepusimo prometni davek od hmelja okrajnemu skladi za pospeševanje kmetijstva v Celju, zavrnili pa smo odlok o našem prispevku za pokritje izgube v trgovini s kmetijskimi in živilskimi izdelki, zavrnili zato, ker Agropromet iz Celja ni pri nas ne kupoval in ne prodajal ne tega ne onega, torej pri nas ni imel izgube.

Sprejeli smo še odlok o tarifah za dimnikarske usluge, odlok o tem, koliko vina in žganja smejo porabiti proizvajalci doma brez prometnega davka, z odločbo smo postavili brežiško knjižnico za matično knjižnico, imenovali direktorja knjižnice, sprejeli odlok o cepitju prašičev in kokoši proti kugi in izglasovali v 19. točki poročila za posojila podjetjem, v 21. točki pa potrdili več premoženjsko-pravnih zadev.

Da ne pozabim! Na seji je podpredsednik skupščine tov. Bukovinski govoril o kadrih. To so šolanji ljudje, veste. Povedal je veliko število, koliko šolanjih ljudi bi moralo biti v podjetjih, pa jih ni. Drugi so povedali, da jih ni zato, ker jih ponekod ti, ki že sedijo za mizami, grdo gledajo. Tudi boljše se jim, ker vedo, da bo njim odzvonilo, če pridejo bolj študirani v podjetja. Kaj več o tem ne bi vedel povedati. Na koncu seje smo imeli volitve in imenovanja. Razrešili smo upravnika delavske univerze, člane šolskih odborov in šefa krajevnega urada v Dobovi, imenovali pa direktorja podjetja »Brežice vinas, novega upravnika delavske univerze, člane v skupščino zavrovalnice v Vidmu-Krškem, člane novih šolskih odborov, novega šefa krajevnega urada v Dobovi, namestnika sodnika za prekrške, komisijo za pomoč pri izdelavi statutu, svet matične knjižnice, komisijo za prehod na 42-urni delovni teden in potrdili imenovanje komisije za vpis posojila za Skopje.

Dragi volivci, s tem bi končal! Zahvalim se za pomoč tovarišiči učiteljici, predsedniku SZDL in šefu krajevnega urada, ker bi brez njih to, kar sem vam povedal, težko zmogel. Če bi kdo vadal kaj vprašal, lahko. Če bom le mogel, bom odgovoril!

■ Odbornik Joža se je ušel in se krepko oddahnil, v močno zakajenem razredu pa se je kmalu razvil sproščen pogovor. ■ Posamezniki so ostali še dolgo v noč in se z Jožo pomenkovali o tem in onem.

(Nadaljevanje na 15. str.)

V CERKLJAH: „Ljudje ga bodo še naročali!“

Na pošti v Cerkljah ob Krki so bile vse mize založene s časniki, ki so prispeli z jutranjo pošiljko. Tudi tukaj je v najzajetnejšem svežnju čakal Dolenjski list, da ga pridni pismonoše razneso naročnikom. Mladji pismonoša POLDE LAVRINŠEK je tako hitel, da je komajda našel čas za kratek razgovor, ki je potekal kar med tem, ko je urnih rok razvrščal časnike in drugo pošto po dostavnih okoliših.

Pri nas je Dolenjski list skoroda v vsaki hiši. Kljub temu se bodo ljudje še naročili. Pozna jesen je že tu in zima je pred durmi. Več

Pismonoša Polde Lavrinšek hiti v četrtek zjutraj

časa za branje jim preostaja, pa bo šlo. Ta teden sem zbral 6 novih, to pa je za tak okoliš, kjer je list skoraj v vsaki hiši, kar precej. In šele začeli smo akcijo!

Tako je pripovedoval tovariš Lavrinšek. — 250 Dolenjskih listov raznesem vsak teden našim naročnikom. Na področju naše pošte pa imate okrog 400 naročnikov. Na razne dnevnike — največ je med njimi »Dela« — je naročenih okoli 60 ljudi, na »Kmečkij glas« 92 ljudi in še nekaj drugih tednikov prihaja.

V našem poštnem okolišu je približno 470 hišnih števil. To pomeni, da ni hiše brez časnika. Nekaj novih naročnikov Dolenjskega lista bomo dobili tudi za inozemstvo. Domači jih bodo naročili za svoje, ki so se izselili v svet. Pišejo, da se jim toži »po domu«. »Domači list jim bo prinašal glas iz starega kraja, da bodo vedeli, kako se pri nas godi!« pravijo ljudje in naročajo Dolenjskega za svoje na tujem.

Z Butaro jih bova letos dobila kakšnih štirideset, tako sva se zmenila, — je še dodal tovariš Lavrinšek, pismonoša Butara, naš stari znanec iz lanske akcije, pa je prikimal in se nasmehnil.

Obema pismonošema iz Cerklj, hkrati z njima pa vsem drugim, prisrčna hvala za pomoč, ki jo nudijo pri širjenju domačega tednika, in obilo uspehov pri naporu in odgovornem poštar-skem delu!

Kaj teži prosvetne delavce?

Solski kolektiv v Globokem ima v svoji sredi republiško poslanko za kulturno-prosvetni zbor ANICO KEZMAN, ki uči na tej šoli že štirinajst let. Dolgoletna praksa v prosvetnem delu in plodno udejstvovanje v javnem življenju sta bili v glavnem lastnosti, zaradi katerih so volivci izbrali prav tovarišico Kezmano. Pred dnevi smo jo obiskali v šolski zbornici, kjer nam je v krogu svojih kolegov in kolegic posredovala svoje poglede na uspehe in težave kulturno-prosvetnega delavca nasploh.

Vsi čutimo, da smo zbežani v delu po novi šolski reformi. Ne vemo, če je naše delo zadovoljivo ali ne, ker kvaliteta znanja pada. Zakaj? Največ zaradi čl. 35 in 36, po katerem otroci lahko napredujejo v višji razred kljub slabim ocenam. To skušamo reševati z dodatnim poukom, ki pa je na nekaterih šolah nemogoč. Manjka časa in prostorov.

Tudi z učnim načrtom nismo zadovoljni. Reformirana šola ima približno enak učni načrt, kot ga je imela prej nižja gimnazija, vendar je bil tam sestav učencev povsem drugačen. Pri pouku telesne vzgoje ne moremo uspešno delati, ker večina šol nima telovadnic. Isto je s tehničnim poukom. Zasilne delavnice sicer imajo tu in tam, vendar to ni pravi tehnični pouk, je bolj ročno delo. Razen tega manjka za pouk tega predmeta strokovnjakov. Orodje bi se še dobilo, učitelji in prostori pa ne.

sih pride do prav kritičnih stanovanjskih problemov; na naši šoli smo pereč primer rešili tako, da smo iz stranišče napravili zasilno stanovanje. To vendar ne gre! Po odročnih krajih manjka več učiteljev, zlasti predmetnih,

Ljudska poslanka Anica Kezman: »Učiteljev poklic ni lahak!«

ki so nujno potrebni za pouk v višjih razredih. Kdo bo šel na vas, kjer ni niti sobe, kaj šele stanovanja?

Materialno oskrbovanje šol

Materialno oskrbovanje šol ni najboljšo. Sole dobijo denar samo za najnujnejše izdatke, da bi kupovali učila, knjige in še kaj, pa ni mogoče. Ponekod tarnajo, da nimajo niti za kredo; to pa gre seveda bolj na račun nerodnosti ravnatelja in kolektiva, ker tako hudo spet ni. Na eni strani taka stiska za denar, na drugi strani pa so nekatere občine, na primer brežiška, pretežno kmetijska občina, ki res nimajo denarja. Osebnih dohodkov prosvetnih delavcev so ponekod še vedno majhni, zelo slabo pa vplivajo tudi različni prejemki v različnih občinah; posledica tega je beg učiteljstva tja, kjer je boljše.

Zakaj tako malo stanovanj za prosvetne delavce?

Stanovanja za učitelje in profesorje je zelo težko dobiti tako v mestih kot na vasi. Značilno je, da za prosvetne delavce ni dovolj stanovanj, v zdravstvu pa je glede tega veliko boljše. Vča-

Franc Vinetič je delovodja na gradbišču prosvetnega doma v Veliki Dolini. Zelo je prizadeven in ne zapusti opeke in malte do trde noči, vsako jutro pa je že z zgodnjim svitom spet na gradbišču, čeprav se je z gradbenim odborom pogodil le za mesečno plačo

O vlogi prosvetnega delavca na vasi

Mnenja sem, da bi morali biti učitelji predvsem učitelji in kulturni delavci, ne pa da jim obešajo kup funkcij, zaradi katerih čisto trpi šolsko delo. Osnovno delo prosvetnih delavcev je učno-vzgojno!

Veliko se govori o novih oblikah kulturnega udejstvovanja, za katere bi bili najprimernejši klubi. Potrebni bi bili posebno v odročnih krajih, kjer ljudje nimajo pogojev za prosvetljanje, in tudi v podjetjih. Z raznimi oblikami dela v klubu bi lahko pritegnili predvsem mladino in sezonske delavce, s katerimi smo imeli že težave. Zdaž pripravljajo prosti čas po gostilnah, zato prihaja do izgredov.

Za uresničitev načrtov s klubi še ni prepoznal. Vse njihovo delo naj bi bilo zajeto v občinskih statutih, pri čemer pa naj bi imeli besedo sindikati in krajevne organizacije.

V splošnem lahko rečem, da je poklic prosvetnega delavca težak in da želimo samo to, da bi nas izenačili z ostalimi poklici, za katere se zahteva enakovreden študij. R. B.

V Sobenji vasi so za vodovod

Vaščani Sobenje vasi in okolice so nedavno sodelovali v akciji za ureditev vodovoda in vodovodnih naprav. Kopalni so vodovodne kanale in pripravljali mesto za rezervoar. Zajetje še ni urejeno. Tudi to bi radi kmalu uredili in pričakujejo, da jih bo občina pri tem vsestransko podprla.

Znancem in prijateljem

Jože Šepic in Janez Kastelic, ki sta pri vojaki v Sabou, čestitata vsem bralcem našega lista in jih pozdravljata, prav tako pa svoje prijatelje in znance.

Zdaž že 2063 naročnikov

Koliko boro v brežiški občini? Precej, saj je dnevni in tedenski tisk v tej spodnjeposavski komuni močno razširjen, prebivalci pa so veliko pridobili tudi z novo lokalno radijsko postajo, ki je vedno bolj priljubljena. Pomemben delež v obveščanju ima tudi naš tednik, ki ima zdaž v občini že 2.063 rednih naročnikov (od tega 80 izv. v kolportaži v Brezicah). Na področju posameznih pošt imamo naslednje število stalnih naročnikov:

Artiče:	149
Bizeljsko:	138
Brezice:	523
Cerklje:	169
Dobova:	163
Globoko:	127
Jesenice:	278
Kapele:	48
Kriška vas:	163
Pišece:	129
Sromlje:	95

Prav zdaž pa pismonoše vseh pošt v občini vneto zbirajo nove naročnike, saj je še vedno mnogo hiš, kjer našega medobčinskega glasnika SZDL še nimajo. — Poleg redne naklade 2063 izv. Dolenjskega lista bodo pismonoše danes in jutri razdelili v brežiški občini še posebej 1410 izvodov našega časnika vsem tistim družinam in posameznikom, ki našega domačega tednika še nimajo. Kdor si bo naš tednik naročil zdaž, ga bo do konca decembra 1963 dobival brezplačno, udeležil pa se bo tudi velikega nagradnega žrebanja ob 15. obletnici ustanovitve Dolenjskega lista, ki bo februarja prihodnje leto.

V VSAKO HIŠO — DOLENJSKI LIST!

Odbornik Joža poroča občanom

(Nadaljevanje s 14. str.)

Na koncu zadrignimo voz

Seja občinske skupščine Brezice, o kateri je poročal odbornik Joža, je bila v torek, 19. novembra. Upamo, da je v občini Brezice in v ostalih občinah našega področja dovolj tako prizadevnih odbornikov, kot je ta. Čas, v katerem živimo, in hitri tok življenja zahtevata, da so občani sprosti obveščeni o vsem, kar se v občini dogaja. Bojimo se, da je takšnih sestankov, kot je opisani, pri nas vse premalo. Da je slaba obveščenosť vse prevečkrat vzrok nesporazumov in sporov, nas zlahka prepriča marsikaj, kar je omenil odbornik Joža v svojem poročilu. Naš list se trudi posredovati občanom v preprosti in razumljivi obliki vse, kar jih zanima. Morda bi se mnogi odborniki laže odločili za sestavku opisano poročanje, ko bi se tu in tam poslužili sestavkov in poročil iz našega lista?

Odbornik Joža je povedal tudi nekaj pikrih. Ne nameravamo očitati ne občini v Brezicah ne njenim odbornikom, niti najmanj ne! Vsak bralec, ki se bo pri prebiranju teh vrstic skušal le malo vživeti v vlogo odbornika Jože, bo moral priznati, da je danes težko in dogovorno biti odbornik! Toliko teže je to, če je odbornik preprost kmetovalec. Prebivalci na vasi potrebujejo več poročanja kot oni v mestu. Manj boro, manj poslušajo radio, zato so manj seznanjeni z vsem, kar je novo.

Tudi na občini je težko.

Marsikdaj se muči in je treba kakšno zadevo s silo vrniti na dnevni red seje, marsikdaj pa je treba tehtati, ali bi sejo, ki stane veliko časa, pripravil in denarja, sklicali za kratek dnevni red. Težave so torej na obeh straneh.

Te dni praznujemo dan republike, 20. obletnico rojstva nove jugoslovanske državnosti. Takrat, ko smo začeli, smo imeli zelo malo, zgolj puško v roki in pogum. Naša nova oblast je kljub temu zrasla. Odbornik Joža, vsi drugi odborniki, vse občine, vsi organi in vse seje ter zasedanja so kamenčki v stavbi nove Jugoslavije. Mi vsi smo jo zgradili, zato je ta oblast naša, pa tudi zato, ker je vedno stremela za tem, kar smo želeli mi. Danes smo mnogo bogatejši kot pred dvajsetimi leti. Prav bo torej, če bodo vse občine in vsi odborniki pomislili na občana pogosteje kot do sedaj in mu pogosteje poročali o svojem delu!

MILOŠ JAKOPEC

Morda bo pa le šlo po sreči!

Tako je začel razgovor tov. Miha Skrllec, predsednik gradbenega odbora za gradnjo prosvetnega doma v Veliki Dolini.

— Na vso srečo je vreme lepo, in če bo še v naslednjih dneh tako, bo do 29. novembra dom pod streho, — je dejal in nadaljeval: — Približno 3 milijone dinarjev nas bo stala stavba, ki bi po mnenju gradbenih strokovnjakov veljala 25 do 30 milijonov dinarjev. Več kot tisoč ur prostovoljnega dela so do konca oktobra opravili prebivalci in poleg tega še 60 brezplačnih voženj, od katerih bi vsaka veljala povprečno 1500 dinarjev.

Sredstva za nakup gradbenega materiala, predvsem cementa in opeke, je prispevala brežiška občina. Za poltretji milijon je bilo tega. Podru-

nica zavoda za socialno zavarovanje v Brezicah nam je dala 129 tisoč dinarjev za ureditev ambulante. Vse ostalo leži na naših ramenih. V stavbi doma bo prosvetna dvorana, ambulanta s čakalnico, prostor za družbene organizacije, gasilska orodjarina, prostor za knjižnico in stanovanja za učitelje. Dela stavbe, v katerem bodo stanovanja, še ne gradimo.

Nekaj opreme za dvorano bomo dobili od nekdanje kinodvorane iz Brezic; vlogo za to je prosvetno društvo že oddalo. Vodovod smo potegnili že letos spomladi. Upamo, da bomo za prihodnji 1. maj dogradili vsaj prosvetno dvorano.

Zelo nam primanjkuje delavcev, zlasti kvalificiranih zidarjev in tesarjev. Če bi oboje laže našli, bi bilo veliko več narejenega in tudi gradbeni odbor bi imel manj skrbi. Vsak večer hodimo od hiše do hiše na lov za zidarji in tesarji. Veliko je takšnih, ki bi radi pomagali, pa ne

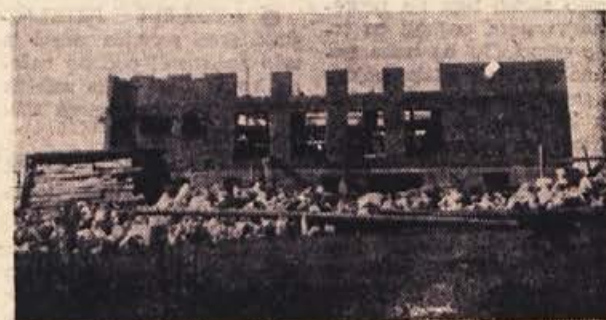
morejo, ker delajo v podjetjih, žal pa so tudi takšni, ki bi lahko pomagali, pa ne marajo! Dom pa bomo vsem težavam navkljub le dogradili!

Artiče za 29. november

Prosvetno društvo in šola pripravljata v soboto, 30. novembra zvečer, v počastitev dneva republike dramatizacijo pesnitve »Jama«, ki jo je napisal Ivan Goran-Kovačić. Po uprizoritvi prireja organizacija ZB zabavo.

Pošiljka za Križe in Pečice

V Catežu ob Savi je bila nedavno akcija za pomoč prebivalstvu v Križah in Pečicah, kjer je toča med letom uničila skoraj ves poljski pridelek. V sodelovanju s krajevnim odborom Rdečega križa so nabrali okrog 1.200 kilogramov krompirja, nekaj pšenice in ostalih pridelkov, ki jih bodo poslali prizadetim.

Gradbišče prosvetnega doma v Veliki Dolini zadnje dni novembra, tik preden so postavili streho

SHRANITE DANAŠNJO ŠTEVILKO!

Shranite današnjo številko — v njej smo vam pripravili majhno presenečenje, ki pa ga bomo razkrili šele prihodnji četrtek! Kdor bo med današnjo naklado DOLENJSKEGA LISTA dobil izvod, v katerem bo natisnjeno posebno tiskarsko znamenje, bo sodeloval v zanimivem nagradnem žrebanju! Več o tem: PRIHODNJI ČETRTEK!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LISTA

ČRNOMELJ: za boljše obveščanje občanov

Pred kratkim je bila v Črnomlju seja komisije za idejno-vzgojno delo ter tisk pri občinskem odboru SZDL. Na seji so razpravljali predvsem o obveščanju občanov in podarili, da je treba ljudi kar najbolje seznanjati z vsemi dogodki v občini in izven nje. Obveščanje prebivalstva v

Beli krajini še ni zadovoljivo. Občani vse premalo vedo, o čem razpravljajo odborniki na seji občinske skupščine, na sejah raznih svetov in komisij, premalo vedo o življenju v delovnih kolektivih, o novih predpisih in o raznih ukrepih v občini. Lahko trdimo tudi, da manjka na-

potkov, obvestil in tolmachenj, ki naj bi jih dajala skupščinska pisarna. Ker ljudje po navadi tudi premalo vedo, kaj se bo razpravljalo na zborih volivcev in na raznih sestankih, so na to manj pripravljeni, razprave so slabše, hkrati pa občani kritizirajo stvari, ki jih ne poznajo in o katerih niso obveščeni.

Komisija je ugotovila, da je medobčinsko glasilo SZDL našega področja za občane črnomaljske občine najprimernejši obveščevalac; Dolenjski list se je razvil v pravega obveščevalca ljudi, hkrati pa je tudi najbolj priljubljen časopis med prebivalci črnomaljske občine. Ljudje so zadovoljni, ko najdejo vsak teden v svojem listu občinsko stran, na kateri lahko berejo vse najvažnejše iz domačih krajev. Zato bi kazalo list še bolj razširiti, da bi ga imela res vsaka hiša.

Na seji so razpravljali tudi o tem, kako bi ljudem najuspešneje posredovali osnutke statuta občine, družbenega plana in sedemletnega načrta o razvoju občine. K vsem tem predlogom naj bi dali občani svoje pripombe, da bi tako lahko osnutek dopolnili in po potrebi tudi spremenili. Sklenili so, da bodo v vseh večjih krajevnih središčih skupaj z ljudsko univerzo priredili razprave o družbenem in sedemletnem planu občine ter o osnutku občinskega statuta. Prav tako bodo priredili tudi predavanja in razprave o političnih dogodkih po svetu.

Na vasi pa bo treba prirediti tudi več strokovnih pre-

davanj o kmetijstvu, gozdarstvu in podoben. Kmečkega proizvajalca je treba nenehno poučevati o sodobnem kmetovanju, o napakah in boleznih vina, o krmiljenju živine itd. Sele strokovno podkovan kmet je lahko dober proizvajalec, ki bo pridelal zase in za skupnost več in ceneje.

Pri tem tudi na mladino niso pozabili; tudi zanjo bodo pripravili razna predavanja. Pregledali bodo vzroke mladinskih prestopkov in skušali posredovati napotke, da bi se mladina in odrasli seznanili z vsem, kar naj bi vedel naš državljan.

Komisija je sprejela še nekaj sklepov glede nadaljnjega dela.

JOZE SKOF

DO ZDAJ ŽE NAD 900 PRIJAV LJUDI, KI BODO DAROVALI KRI

Občinski odbor Rdečega križa v Črnomlju pripravlja v sodelovanju z Zavodom za transfuzijo krvi v Ljubljani veliko krvodajalsko akcijo, za katero se je do zdaj v črnomaljski občini prijavilo nad 900 ljudi. Sodeč po ugotovitvah ob pripravah na to akcijo, bo odziv še veliko večji, ker noče nihče izostati.

Kri bodo odvezemali štiri dni po naslednjem razporedu:

● 2. in 3. decembra v zdravstvenem domu v Črnomlju za krajevne organizacije RK Črnomelj, Stražnji vrh, Tolčji vrh, Petrova vas, Griblje, Butoraj, Kanizarica in Dobljice — ter za vsa podjetja v Črnomlju;

● 4. decembra bo odvezem krvi v osnovni šoli na Vinici za krajevne organizacije RK Vinica, Sinji vrh, Preloka, Stari trg, Adlešiči in Dragatuš ter

● 5. decembra v osnovni šoli v Semiču za organizacije RK v Semiču, Črmošnjicah, Črešnjevcu, Strekljencu, Rožnem dołu in za vsa semiška podjetja.

Krvodajalce bo do mesta odvezem krvi pripeljal avtobus po razporedu, ki ga bodo prejele vse krajevne organizacije RK in podjetja. Prebivalci, ki se bodo še odločili, da podarijo kri, naj se čimprej prijavijo pri krajevnih organizacijah RK.

Vaščani Otovca se zahvaljujejo enoti JLA

Z Otovca pri Črnomlju nam pišejo vaščani, da naj se v njihovem imenu javno zahvalimo za pomoč:

»Pred kratkim smo ob lepem vremenu grabili listje v gozdu, ko nas je presunilo zavijanje sirene iz Črnomlja in plat zvona iz vasi. Vrnili smo se domov, kjer nas je čakala žalostna slika: hlev Jakoba Suhorepca je bil v plamenih. Gasilci s Talčjega vrha, iz Črnomlja in Petrove vasi so prihiteli na pomoč in omejili požar. Posebno priznanje pa naj velja vojakom

VP Otovec in njihovemu vodniku, saj so bili takoj na kraju požara, kjer so požrtvovalno pomagali gasiti do kraja, čeprav so bili premočeni in umazani. Prav tako se toplo zahvaljujemo delavcem železniškega nadzornišva proge Črnomelj, ki so tudi požrtvovalno in iznajdljivo pomagali gasiti.

V imenu oškodovanega vaščana in v imenu gasilskega društva s Talčjega vrha se omenjeni enoti JLA in drugim za izkazano pomoč tovariško zahvaljujemo!»

Obnova vodovoda v Semiču

Pomanjkanje vode je zadnja leta povzročilo v Semiču precej hude krvi, ker se ljudem neumno zdi, da so poleg vodovodne instalacije brez vode. Zaradi tega je črnomaljska občina že pred

leti sprejela v program rekonstrukcijo semiškega vodovoda. Po daljšem čakanju so pred tednom dni začeli s polno paro delati. Cevi iz leta 1892 zamenjujejo z novimi, večjimi. Če bo ugodno vreme, računajo, da bo prva faza rekonstrukcije končana še letos, dokončno pa bo vodovod zgrajen prihodnjo pomlad. Dela vodi komunalna uprava Črnomelj in gre do kar hitro od rok.

Ker bodo morali v času gradnje večkrat popolnoma zapreti vodo, prosimo Semičane, da to z razumevanjem vzamejo na znanje in da si zagotovijo stalno rezervno vodo. Uporabniki javnih pip pa naj bi vodovodne naprave bolj čuvali in prosimo, da vsestransko varujejo z vodo tako za časa rekonstrukcije kot tudi po končani gradnji. Ni nam nobenega smisla, če se voda razliva po cesti, kot se je to dogajalo doslej. Vse vodovodne naprave so naša skupna last, zato bi jih morali bolj čuvati.

»POKAŽI, KAJ ZNAŠ« v Črnomlju

V soboto, 7. decembra, bo v Črnomlju javna mladinska oddaja »Pokaži, kaj znaš!« Priredil jo bo občinski center klubov OZN; mladi se bodo pomerili v znanju s področja dela Organizacije združenih narodov in njenega prizadevanja za ohranitev miru na svetu. Prireditelj bo v dvorani prosvetnega doma.

Čestitka Mirnopečanom

Vsem Mirnopečanom in okoličanom, posebno pa organizaciji ZB, čestitam za 29. november, mam, sestri in bratu pa prisrčne pozdrave. Marjan Rozman, vojak v Vranju.

Krvodajalstvo v metliški občini

Pred nami je velika in plemenita naloga, ki naj bi segla do slehernega občana; 6., 7. in 8. decembra bo v naši občini krvodajalska akcija. V treh dneh naj bi 550 krvodajalcev oddalo kri za potrebe naših bolnišnic. Prav lahko pa bomo to številko tudi presegli. Pri tem se spominimo nedavne katastrofe v Skopju, ko so bolnišnice in postaje prve pomoči potrebovale na tisoče litrov krvi in nam je vse napredni svet priskočil na pomoč. Zavedati se je treba, da nesreča lahko udari danes ali jutri vsakogar iz-

med nas, pa bo potreboval kri sam, njegova družina ali sorodnik. Delavec v tovarni se lahko ponesreči; voznik na poti nikoli ne ve, kako se bo vožnja končala, tudi tvoj otrok gre vsak dan v šolo mimo mnogih nevarnosti. Mar potemtakem nismo vsi dolžni odzvati se ščilo na pomoč, ki nam ga pošilja Rdeči križ? S krvjo, to dragoceno tekočino življenja, bomo lahko rešili človeka, svojega bližnjega.

Lani je dal v naši občini 389 krvodajalcev 101 liter krvi. Potrebe pa so vedno več-

je in letos naj bi se zbralo že 550 krvodajalcev. Zato izpolnimo svojo dolžnost — KRI REŠUJE ŽIVLJENJA!

Ivo Likavec

Mladini Spodnjega Posavja

Vsem bralcem našega domačega lista, posebno pa mladini Spodnjega Posavja, čestita za dan republike vojak Branko Stergar iz Osijeka.

Stanovanjsko vprašanje zadnja leta čedalje resneje zaposluje občinske odbornike in vse delovne kolektive. Treba bo še mnogo naporov, da bomo vsem zaposlenim dali udobna, cenena in higienska stanovanja. Letos so v Metliki zgradili 9-stanovanjski blok, ki je že dal streho nekaterim bivšim borcem. Prihodnje leto bo treba zgraditi še več stanovanj.

Mladi v Vidmu-Krškem o svojem delu

12. novembra 1963 je imel aktiv ZMS v Vidmu-Krškem letno konferenco, kjer je mladina razpravljala in zelo kritično ocenila pomanjkljivosti dela v preteklem obdobju.

Po poročilu predsednika aktivna lahko sklepamo, da mladina zasluži vsaj skromno priznanje za svoje delo, saj je kolektiv organiziral so-

do za življenje, ki je zelo dobro uspela, in ciklus predavanja, čeprav nimajo lastnega prostora. Poleg tega so se mladinci dobro izkazali pri zbiranju ljudskega posojila za pomoč Skopju, zlasti mladim komunisti.

Konferenca je sprejela tudi ustrezne sklepe tako, da se mora delo aktivna v bodoče

razvijati v širšem krogu mladincev. Omenim naj samo dva sklepa, in sicer o ideološkem izobraževanju in o sodelovanju oziroma prispevanju mladih pri organiziranju raznih pohodov s tematiko iz NOB.

Bodoče ideološko delo se mora razvijati mnogo bolj živahno, in sicer prek takšnih oblik, ki bodo res privlačne za našo mladino, kot so na primer šola za življenje, mladinska politična šola, zbori mladih volivcev in druge. Mladinska organizacija mora postati sposobna, da oblikuje v mladem človeku socialistično zavest, posebno v naših mladih proizvajalcih.

Da bi se prenašale tradicije NOB na mladi rod, je mladinska konferenca sklenila, da se morajo v bodoče organizirati množični pohodi v kraje, znane iz časov NOB. Ti pohodi naj bi postali tradicionalni.

Ob vsestranski podpori in tesnem sodelovanju drugih družbeno-političnih organizacij lahko pričakujemo, da bo aktiv Zveze mladine v Vidmu-Krškem začel z živahnim delom. Albin Božič

Pripojitev mizarskih podjetij

Občinska skupščina Vidmu-Krško je na zadnji seji potrdila sklep organov upravljanja mizarske delavnice v Brestanici in splošnega mizarstva v Vidmu-Krškem o pripojitvi podjetja »Mizarstvo« Brestanica k »Mizarstvu« Vidmu-Krško. Delavska sveta obeh kolektivov sta na osnovi razprav prišla do sklepa, da bo združeno podjetje predvsem lažje organiziralo proces proizvodnje in da bo zato podjetje uspešneje nastopalo na tržišču. Podjetji sta se združili s 1. oktobrom letos.

Konferenca leskovške mladine

30. novembra bo imela leskovška mladina letno konferenco, na kateri bo obravnavala sedanje delo in sprejela več sklepov za bodoče. Letna konferenca bo v prostorih zadrúžnega doma.

Sprememba pri »Remontu« na Senovem

Komunalno podjetje »Remonta« Senovega se je zadnje čase spoprijemalo s težavami zaradi pomanjkanja del. Zato je podjetje nedavno izdelalo ekonomsko analizo, kjer je ugotovilo, da v bodoče nima perspektive. To je glavni razlog, da sta komunalno podjetje »Remonta« s Senovega in gradbeno pod-

jetje »Sava« iz Vidma-Krškega zaposlila občinsko skupščino, naj potrdi sklepe njenih delavskih sklepov o pripojitvi »Remonta« k »Savi«. Občinska skupščina je na seji 19. novembra potrdila sklep obeh delavskih svetov.

Vodovod na Lisci

Planinsko društvo »Lisca« iz Vidma-Krškega se je odločilo napeljati v svoji postojanki »Tončkov dom« vodovod. Stroški za vodovod bodo predvidoma znašali okoli 5 milijonov dinarjev. Društvo bo s prostovoljnimi deli prispevalo 3 milijone, 2 milijona pa bo najelo kredita.

TRD OREH ZA SEVNIŠKO OBČINSKO SKUPŠČINO

Ze leta 1952 je sevniško gasilsko društvo odstopilo v svojem domu več prostorov zdravstvenemu domu v Sevnici. Takrat so se na posredovanje bivšega okraja pomenili, da bi delale ambulante v gasilskem domu največ pet let. Prejšnji mesec pa so gasilci zdravstvenemu domu odpovedali vse prostore, ki jih imajo v tej stavbi ambulante, češ da vse te prostore nujno potrebujejo sami, ker se bo gasilska služba s prihodnjim letom reorganizirala. Tudi občinsko sodišče v Sevnici je že 29. oktobra napisalo sodni nalog, po katerem bo zdravstveni dom v Sevnici moral do 15. maja 1964 izprazniti svoje dosedanje prostore v sevniškem gasilskem domu.

Pred 14 dnevi smo poročali, kako pomembno in obsežno delo opravljajo ambulante sevniškega zdravstvenega doma, med njimi še posebej dispanzer za žene in dispanzer za otroke. Uprava zdravstvenega doma je zdaj v veliki zadregi, kam s tremi ambulantami, ki jih iz dneva v dan obiskuje na stotine žena in otrok. Če jih izselijo takoj, bi jih morali postaviti na cesto, saj drugje ustreznih prostorov ni. Tudi rešitev s prostori v stari savski šoli (ko bo seveda prazna) ni najprimernejša. Potrebovali bi veliko milijonov za obnovo hiše in njeno preureditev za ambulante, še vedno pa bi dom posloval v dveh stavbah, kar samo povečuje stroške.

Načrti za nov zdravstveni dom — in to je najpametnejša rešitev problema! — bodo čez zimo narajeni, nakar bo treba začeti zbirati sredstva. Prepričani smo, da občinska skupščina v Sevnici ne bo pustila zdravstvene službe na cedilu. Ze doslej so bili na tem področju doseženi vidni uspehi. Prav gotovo bo skupščina prispevala pomemben delež za nov zdravstveni dom v občini, nekaj bo dala tudi republika, opremo pa bi prispeval dom sam. Le tako bo mogoče zadovoljivo rešiti vprašanje prostorov in nadaljnega razvoja zdravstvene službe v Sevnici, to pa je hkrati tudi jamstvo za nadaljnji uspešni razvoj zdravstva v vsej občini. Tako bodo tudi sevniški gasilci prišli do svojih prostorov.

Drobne iz mesta in okolice

● **OBČINSKI ODBOR RK** je pretekli teden razpravljaj predvsem o boju proti alkoholizmu. Številne družine imajo zaradi tega zla neurejene razmere, najbolj pa trpijo otroci. Tu bo treba natančno ugotovljati take pojave in temeljito ukrepati. — Letos bo odbor skrbel za razširitev organizacije; vsak mladinski aktiv naj bi imel svoje člane tudi v organizaciji RK.

V prihodnjih mesecih nameravajo pripraviti tečaje v Drašičih, Metliki in na Suhorju.

● **LJUDSKA UNIVERZA** prireja zdaj vsakih 14 dni kldno predstave na Suhorju,

Jugorju in v Gradcu. Vrtijo sodobne in umetniške filme. Bilo je tudi že več predavanj.

● **ASFALTNI PRIKLJUČEK** skozi središče mesta je zelo spremenil podobo našega kraja. Tudi to je začetek priprav za praznovanje 600-letnice Metlike.

● **Z VESELIM VEČEROM** je mladina Metlike počastila občinski praznik.

● **LEPO VREME** omogoča nemoteno delo pri mostu na Primostku. Seveda je pot v Črnomelj zdaj precej daljša in tudi slabša, tako da je promet v sosednjo občino precej omrtvičen.

Nagrade v Žužemberk, Šmihel in Novo mesto

razdeljenih je 19 priznanj za Jugoslovanske pionirske igre

V nedeljo, 24. novembra, so v osnovni šoli Katje Rupena v Novem mestu podelili 16 posamičnih in 3 kolektivne nagrade učencem ter šolam, ki so se udeležile tekmovanja s pisanjem nalog s tehničnega področja. Letošnje jugoslovanske pionirske igre potekajo pod geslom: »Leto tehnične kulture«. Skromne slovesnosti so se razen nagradencev udeležili še predstavniki okrajnega vodstva JPI, občinskega vodstva LT iz Novega mesta in občinskega sklada za šolstvo. Tov. Ljubo Zagar z osnovne šole Katje Rupena je v kratkem nagovoru pozdravil prisotne in poudaril, da so se

tekmovanja udeležile le žužemberška, šmihelska in novomeška osnovna šola, čeprav bi lahko v njem sodelovale vse šole v občini. Vsaka od tekmujočih šol je prejela kolektivno nagrado 50 tisoč dinarjev, 4 nagradenci z osnovne šole v Žužemberku, 2 s šmihelske šole in 13 nagradencev z novomeške pa so prejeli diplome in knjižna darila. Za nagrade so prispevali sredstva delovni kolektivi Novoteksa, KGPK, IMV, Krka, Industrija obutve, Novoles ter delavska univerza, ObSS, občinska skupščina, Dolenjski letalski center, ObO Ljudske tehnike, Društvo prijateljev mladine, ObO

SZDL, ObK ZKS in občinski odbor JPI. Poleg tega je 20 tisoč dinarjev prispeval Zavod za zaposlovanje delavcev, 200 tisoč dinarjev pa svet za šolstvo občinske skupščine. Tekmovalci so v svojih nalogah posegeli v razvoj in v proizvodnjo okoljskih podjetij in opisali tudi vlogo delavskega samoupravljanja. Po razdelitvi nagrad so se gostje in nagradenci zadržali na zakuski.

Sektorski posveti krajevnih organizacij SZDL

Na sektorskih posvetih vodstev krajevnih organizacij SZDL, ki so bili zaključeni pred nedavnim, so razpravljali o kadrovanju v vodstva družbenih organizacij, o izobraževanju, o pobiranju članarine, o poročanju in statistiki in o bodočih nalogah. Glavni namen posvetov je bil skozni sproščeni razgovor ugotoviti, kaj je v krajevnih organizacijah najbolj pereče, izmenjati mnenja in izkušnje ter na osnovi tega izdelati program dela, ki bo odpravil dosedanje slabosti. Zlasti je bilo poudarjeno, naj KO SZDL usklajujejo delo vseh družbenih organizacij na svojem področju (ZB iz NOV, ZMS, RK, lovsko organizacija, gasilci, prosvetna društva itd.). Pogovorili so se tudi o tem, kako prirediti razne proslave v zvezi s spominskimi dnevi, ker bo le-teh v bodočem smiselnem obdobju veliko.

Pozdrav iz Bihača

Vojaki JLA v Bihaču lepo pozdravljamo domače, prijatelje in znance iz delovnih kolektivov: Janez Bratkovič iz Apenika pri Sentjerneju, Alojz Cimermančič iz Vrhov pri Dolju, Stefan Horvat iz Kandije, Matija Brađač iz Loške vasi pri Dol. Toplicah in Marjan Baruca iz Kopra.

Proslava v Soteski

Tudi krajevni odbor SZDL Soteska-Polje je pripravil spored za praznovanje letošnjega največjega praznika. Na proslavi bodo sodelovali tudi šolarji in člani ZZZB NOV. Po proslavi bo zakuska za prve odbornike naše ljudske oblasti, ki so sodelovali na tem območju od leta 1941 do 1945. Na zaključnem srečanju, ki je namenjeno prebivalstvu in mladini, se bodo poveselili za naš državni praznik.

Posvet delavcev s kulturno-prosvetnega področja

V prvih dneh decembra bo občinski odbor Socialistične zveze sklical posvet delavcev, ki se ukvarja s kulturno-prosvetno dejavnostjo. Družba namenja vsako leto za kulturno-prosvetno dejavnost precejšnja sredstva, ta dejavnost pa ni tako živahna, kot bi bilo pričakovati. Na posvetu bodo skušali poiskati vzroke za takšno stanje, hkrati pa se bodo pogovorili tudi o bolj usklajenem delu na področju kulture in prosvete ter iskali ustrezne rešitve.

Pozdrav iz Čapljin

Vsem znancem, prijateljem, posebno pa svojim staršem, bratom in sestram, čestitajo za 29. november in jih lepo pozdravljajo: Rude Fink iz Dol. Toplic, Milan Sirotko, iz Kostanjevice, Franc Zevnik iz Sentjerneja.

VELIKA MLADINSKA MANIFESTACIJA V NOVEM MESTU

Ze od 27. septembra letos graditelji ceste »Bratstva in enotnosti« prirejajo vsako soboto in nedeljo dvodnevne slovesnosti v spomin na to veliko zmago mladosti. Prva taka slovesnost je bila v Djevdjelji, zatem pa po vrsti v Skopju, Vranju, Nišu, Paračinu in dalje ob avtomobilski cesti. Vsaka teh proslav je imela posebno obeležje. Tako je mladina v Skopju preživela dva dni pod geslom: »Vrnimo veselje Skopju!«

Prvo soboto in nedeljo v decembru bo taka proslava v Novem mestu. Tako bo tudi tukajšnja mladina obudila spomine na prve akcije, ki so se začele na tem področju spomladi 1958. Proslava v Novem mestu je v tej zvezni mladinski manifestaciji večjega pomena. Tukaj bo namreč sprejem tudi za tuje mladince in mladinke, ki so pomagali graditi avtomobilsko cesto.

V občinskem komiteju ZMS potekajo zadnje priprave za decembrsko slavo. V pogovoru s predsednikom občinskega komiteja mladine Valentinom Humarjem smo zvedeli za spored proslav 7. in 8. decembra. Prvi dan proslave bo ob 10. uri sprejem za tujo mladino na Otočcu, kjer je bil leta 1958 glavni štab mladinskih brigad. Tu se bodo po nekaj letih spet srečali prijatelji iz več dežel. Isti dan bodo mladi tuji gostje obiskali mladinski aktiv Indvstrije motornih vozil in si ogledali tovarno. Zvečer bo zabavni večer s krajšim programom s sodelovanjem mladine Novega mesta in gostov.

V nedeljo dopoldne, 8. decembra, bo tuje mladince in mladinke sprejel predsednik občinske skupščine Sergej Thorzevskij. Popoldne bodo imeli izlet po prelepi dolini Krke. Zvečer bo za zaključek dvodnevne slovesnosti svečana akademija s kulturno-zabavnim programom: številne recitacije, zabavne in narodne melodije, folklor in klasična dela. Prireditvev bo spremljal zabavni orkester »Dizy Combo«. Najstarejši brigadir (iz leta 1948) in najmlajši (iz leta 1963) bosta obdarovana.

Načrt proslave je zelo skrbno sestavljen in vse, kar je potrebno, pravočasno urejeno. Nemara bo to ena od največjih mladinskih manifestacij v Novem mestu. Ker bo imela proslava republiški in zvezni pomen, jo bo prenašala tudi Radio-televizija Ljubljana.

E. P.

Iz Šmarjete nam pišejo

13. novembra je zasedala komisija za socialno varstvo KU v Šmarjeti. Reševali so probleme socialno ogroženih otrok in družin, razen tega pa so razpravljali o zvišanju podpovr socialnim podpirancem in nabavi kurjave zanje. Razprava o šolskih kuhinjah je pokazala, da nekateri starši nimajo pravega razumevanja do malice in se ne zavedajo, kakšno korist prinaša otrokom. Pregledali so skleepe zadnje seje in ugotovili, da so bili v mejah možnosti vsi izvedeni, v bodoče pa bo treba še hitreje reševati vse tekoče probleme. Na koncu sta bila izvoljena predsednik in tajnik komisije.

Pred kratkim je zasedal tudi šolski odbor, ki je obravnaval probleme šole in otrok, katerih starši nimajo do njih pravega odnosa. Sprejet je bil pravilnik šole. Ker je mandatna doba sedanjemu šolskemu odboru potekala, bo treba na prvem zboru volivce izbrati novega. V šolski odbor naj bi prišli ljudje, ki jih zanima delo šole in vzgoja otrok.

Zasedal je plenum krajevnega odbora ZB, ki so mu prisostvovali tudi predstavniki družbe-

ni in političnih organizacij. Pogovorili so se o pripravah na praznovanje dneva republike. Šolska mladina bo 29. novembra ob 9. uri dopoldne pripravila v dvorani peter program. Ob tej priložnosti bodo cibicami sprejeti v pionirsko organizacijo. Po sporedu v dvorani bo pri spomeniku majhna slovesnost. Sklenjeno je bilo, da bo občni zbor krajevne organizacije ZB 15. decembra.

22. novembra se je sestal plenum ZB Šmarjeta in Bela cerkev ob prisotnosti zastopnikov občinskega zbora ZB. Ta sestanek je bil sklican zaradi združitve teh dveh organizacij, ki naj bi delovali na celotnem terenu krajevnih skupnosti. S tem v zvezi je bilo siliti več mnenj glede oddaljenosti vseh krajev in denarja obeh organizacij. Zastopnika ZB iz Novega mesta sta pojasnila, da si od združitve lahko obetamo le boljše delo. Ob koncu je bil sklep o združitvi sprejet. Sedež nove organizacije bo v Šmarjeti, kjer bo verjetno tudi krajevna skupnost. Na občnem zboru bo izvoljen upravni in nadzorni odbor, ki bo zastopal obe organizaciji.

Dolenjski smučarski center na Gačah pri Črmošnjicah

Smučarji iz vrst gozdarjev, lovcev in lesnoindustrijskih podjetij Slovenije prirejajo vsako leto svoje republiško smučarsko prvenstvo. Takrat se pomerijo v tehnik in velesialomu. Doslej so bila njihova republiška prvenstva vsa

ko leto na gorenskih smučarskih terenih. Na prihodnjem republiškem smučarskem prvenstvu gozdarjev, lovcev in lesnoindustrijskih podjetij gostitelj nastopila naša pokrajina. Smučarsko društvo »Roga«, ki združuje v svojih vrstah ljubitelje belih poljan iz gozdarstvih in lesnoindustrijskih podjetij našega območja, je dalo pobudo, naj bi se tokrat pomerili v republiškem prvenstvu pri Črmošnjicah.

prav gotovo se bo že v bližnji bodočnosti pri Črmošnjicah začel razvijati dolenjski smučarski center. Našim smučarjem ne bo več treba potovati v oddaljeno Gorenjsko, saj bodo imeli lepa smučarska središča na voljo doma. Tak zimski center bo veliko pomenil tudi za zdravilišče v Dolenjskih Toplicah, ki so le 13 kilometrov oddaljene od Črmošnjic. Mnogi gostje bodo tudi pozimi radi našli v zdravilišče, kjer se bodo okopali v topli termalni vodi, nato pa se po dobrih zdrževanih cesti potegnili še v Črmošnjice, kjer se bodo po mili volji nasmučali. Takšen dvojni užitek lahko nudi gostu le redkokateri kraj v svetu. Zimska sezona, v kateri so bile Dolenjske Toplice doslej malodane prazne, torej ne bo več problem.

O obsežnih pripravah na VI. republiško smučarsko prvenstvo gozdarjev, lovcev in lesnoindustrijskih podjetij v Črmošnjicah, bomo še večkrat poročali. Brez dvoma bo moralo naše področje, ki prevzema odgovorno nalogo gostitelja in prireditelja, pripraviti kar se da skrbno izvesti. Od tega, s kakšnim viškom bodo zapustili smučarji bele poljane Dolenjske, ki se jim bodo tokrat prvič predstavile, je odvisno marsikaj. Tega ne smemo pozabiti, zato pa bo treba vložiti mnogo dela in naporov v našo prvo, večje smučarsko prireditvev, ki bo v Črmošnjicah.

Novosti v topliškem kopališču

V terminalnem zdravilišču Dolenjske Toplice so pred nedavnim dobili aparat »Tanger« za masiranje v vodi. Aparatura je grajena na vodni pritisk in lahko masira s toplo ali mrzlo vodo, kakor določi zdravnik. Aparat je na koleših in ga lahko zapeljejo tja, kamor je potrebno. Klinike in bolnice, ki jih že uporabljajo, so jih močno pohvalile. Ta naprava pa se ne uporablja samo pri zdravljenju revmatikov, temveč tudi v kirurgiji, ortopediji, za zdravljenje notranjih in drugih bolezni.

Poleg tega je dobilo zdravilišče tudi nov rentgenski aparat in UKG aparat, za razvedrilo gostov pa so nabavili glasbeni avtomat.

D. G.

Vsem domačim

Vsem domačim, znancem in prijateljem čestitajo za praznik republike naši fantje, ki so pri vojakih v Pulju: Anton Jare iz Vrhovca, Frano Meljak iz Trebelnega, Janez Trdan iz Ribnice, Alojz Klančar iz Ribnice, Jože Arh iz Zagorja, Jože Ivanšek iz Čateža pri Brezicah.

V »JUTRANJKI« bodo praznovali

Program za proslavo dneva republike v sevnjski konfekciji »Jutranjka« pripravila mladina, ki je v podjetju okrog 60 odstotkov. Interna proslava bo 28. novembra. Ta dan bo delovni sestanek celotnega delovnega kolektiva, ki bo pregledal letošnje proizvodne in druge uspehe.

Modeli »JUTRANJKE« v letu 1964

Prejšnji četrtek je konfekcija »Jutranjka« v Sevnici priredila interno modno revijo. Na njej so prikazali vrsto novih modelov za izdelke, ki jih bo podjetje izdelovalo prihodnje leto.

V Krmelju 2500 ton izdelkov

Obrat »Metalne« v Krmelju je letno izdelal okrog 2500 ton raznih železnih konstrukcij za potrebe naročnikov. Med drugim izdeluje za jeseniško železarno konstrukcije nove proizvodne dvorane, težke okrog 1400 ton. V decembru bodo izdelovali predvsem gradbeno žerjave.

Sredi prihodnjega meseca bodo delavci krmeljskega obrata prvič obracunani po tarifnem pravilniku, ki so

ga sprejeli 1. oktobra letos. Pravilnik je narejen na podlagi dolgotrajnega ocenjevanja delovnih mest, ki je bilo enako kot v drugih obratih »Metalne«, vrednost točke pa je prirojena možnostim krmeljskega obrata. Ze zdaj za služijo prekvalificirani delavci povprečno 35.000 dinarjev na mesec, na podlagi novega pravilnika pa se bodo osebni dohodki še povečali.

Dvig osebnih dohodkov ima v izobraževanju delavcev, ki

so tako rekoč čez noč slekli uniformo rudarja in si nadeli delovne obleke kovinarskih delavcev, nedvomno pomembno ozadje. Izobraževanje na delovnem mestu in vrsta tečajev in seminarjev, ki so poklicno preusmerili nekdanje rudarje, so prav gotovo pomembni činitelji pri proizvodnem napredku. V obratu z veseljem ugotavljajo, da čez čas skoraj ne bo čutili, da so bili njihovi delavci še pred nedavnim v drugem poklicu.

V letu 1964 nameravajo v okviru obrata urediti prehrano delavcev. Načrte za ustrezne prostore že izdelujejo. Predvidevajo, da bo ureditev kuhinje, jedilnice in sanitarni veljala okrog 30 milijonov dinarjev.

Iz osnutka letnega plana sevnjske občine za 1964

Delovne organizacije sevnjske občine so že izdelale programe za dejavnost v letu 1964. O njih je 29. novembra razpravljala tudi svet za družbeni plan in finance občinske skupščine.

Trgovina bo v prihodnjem letu povečala promet za 8,3 odstotka. Investicije so predvidene za moreditno gradnjo bencinske črpalke

in modernizacijo trgovskih lokalov na Blanci in Bregu.

Gostinstvo namerava povečati promet za 9,8 odstotka. Naloga sevnjskega gostinstva podjetja bo izboljšati gostišča, medtem ko pripravljajo krmeljskemu bifeju »Svoboda«, naj uredi primerno gostišče v sodelovanju s ribiško družino. Precej razprav je tudi glede izkoriščanja prostorov sevnjskega gradu, gostišča na Malcovcu itd.

Obrtna in komunalna dejavnost nameravata napraviti nadpovprečen skok. Obrt bo dejavnost povečala zlasti ob znatno povečani proizvodnji mizarske produktivne zadruge in konfekcije »Jutranjka«. Še vedno je premajhen poudarek na uslužnostni obrti in razvoju servisov stanovanjske skupnosti. Predvsem je premalo mizarskih delavnic, kjučavničarjev, vodnih instalaterjev, čevljarjev, kovačev in šivilj.

Znan je tudi plan negospodarskih investicij. V letu 1964 bo šlo predvidoma največ sredstev za dograditev nove sevnjske osemletke, načeti pa bo treba tudi vprašanje gradnje otroškega vrta in 20-stanovanjskega stolpca. Če bodo sredstva, bodo v prihodnjem letu asfaltili tudi cesto od železniškega prehoda do mostu čez Savo v Sevnici. Na rekonstrukcijo čaka poleg tega tudi sevnjski vodovod. Pretežna dejavnost bo usmerjena v raziškovna dela za nov izvir zdrave vode.

Pohyala šolarjem v Boštanju

V veži boštanske osnovne šole objavlja šolski mladinski aktiv literarne prispevke svojih članov. Tu je tudi program dela boštanske mladine. Mladina je pripravila tudi kulturno proslavo v počastitev 20. obletnice AVNOJ. Med letom bo šla na izlet v partizanske kraje, obiskala pa bo tudi Dom počitka v Impolci in tam priredila starčkom kulturni spored. Prizadevni mladinski šolski aktiv zasluži pohvalo, prav tako njegova voditeljica, zasluzna prosvetna delavka, ki mladino pravilno usmerja.

SEVNICA: pereča vprašanja na sindikalnem rešetju

Na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta v Sevnici, ki je bil 24. novembra, so obravnavali vrsto perečih vprašanj iz delovnih kolektivov sevnjske občine, predvsem pa vlogo samoupravnih organov v gospodarskih organizacijah, nesreče pri delu, stanovanjske zadeve, izobraževanje zaposlenih itd. Ob navzočnosti predsednika občinske skupščine Toneta Kneza, predstavnikov občinskih forumov družbenih in političnih organizacij ter gostov iz Celja je občni zbor posebej obravnaval vprašanje statusa delovnih organizacij in znižanje delovnega tehnika od 48 na 42 ur. O problemih, obravnavanih na tem občnem zboru, berite več v prihodnji številki.

POPRAVEK

Popravljamo grdo tiskarsko napako, ki je nastala po krivdi tiskarne v Ljubljani pri tisku naše zadnje številke. V sestavku »Vinčtu Kaplanu v slovak« se mora 7. stavek 2. odstavka pravilno glasiti: »Pozneje je bil štiri leta cestar. V tej službi si je nakopal neozdravljivo bolezen.« — Poudarjamo, da napake ni krivo uredništvo lista, temveč tiskarna »Delos« v Ljubljani!

Hkrati popravljamo tiskarsko napako v podnaslovu članka »SPREMEMBA PRI ZIRO RACUNIH«, ki se mora pravilno glasiti: »Odpred njih bo treba za dopolnilne zasluzke nad 100 tisoč din letno.« Uredništvo

Prodajalna »PREHRANA«, ki jo je nedavno tega v Mokronogu odprlo trgovsko podjetje »DOLENJKA« iz Novega mesta, je ena izmed štirih poslovalnic, ki jih je v zadnjem času v trebanjski občini uredilo to novomeško podjetje

„KOVINARSKA“

TOVARNA INDUSTRIJSKIH
NAPRAV, LADIJSKE OPREME IN
KONSTRUKCIJ

VIDEM-KRŠKO

Ob letošnjem dnevu republike, ki ga še posebno svečano proslavljamo, saj je od zgodovinskega zasedanja AVNOJ minilo že 20 let, toplo pozdravljamo vse delovno ljudstvo naše svobodne domovine!

Prijetno praznovanje dneva republike želi vsem delovnim kolektivom in posameznikom

TURIST HOTEL „SREMIČ“

VIDEM-KRŠKO

SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE

„POTROŠNIK“ ČRNOMELJ

TOPLO ČESTITA SVOJIM ODJEMALCEM
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ZA DAN
REPUBLIKE — 29. NOVEMBER!

Ustvarjamo nove konstruktivnejše in humanejše mednarodne odnose, ki naj omogočijo človeštvu življenje brez strahu! Smo za miroljubno koeksistenco in za mir na svetu!

GRADBENO PODJETJE

„SAVA“ VIDEM-KRŠKO

Naj živi praznik republike!

Mizarska produktivna zadruga SEVNICA

voščil

ob zgodovinski obletnici ustanovitve nove Jugoslavije vsem, ki so se zanjo borili, in vsem, ki v povojni graditvi vlagajo vse sile za njen razvoj!

Kolektiv industrije za predelavo papirja in kartona

„KONFEKCIJA PAPIRJA“ Videm-Krško

POSILJA VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE
ZA PRAZNIK USTANOVITVE SFRJ ISKRENE POZDRAVE IN LEPE ŽELJE!

S ponosom zroč doslej prehojeni del poti, zanesljivo in hrabro korakamo po tej poti naprej. Ob 20. obletnici ustanovitve nove, socialistične Jugoslavije voščimo vsem Jugoslovanom doma in na tujem.

TOVARNA POHIŠTVA BREŽICE

VSEM
KMETOVALCEM
V BELI KRAJINI
POSILJA
ZA DAN REPUBLIKE
LEPE POZDRAVE
IN ČESTITKE

KMETIJSKA ZADRUGA ČRNOMELJ

OBČINSKA SKUPŠČINA

- OBČINSKI KOMITE ZK
- OBČINSKI ODBOR SZDL
- OBČINSKI KOMITE ZMS
- OBČINSKI ODBOR ZB
- OBČINSKI SINDIKALNI SVET

BREŽICE

POSILJAJO VSEM OBČANOM ISKRENE
ČESTITKE ZA PRAZNIK REPUBLIKE!

Z VISOKO DVIGNJENO
ZASTAVO, POLNI
DELOVNE RADOSTI,
ZAUPANJA SVOJIH
NARODOV IN VERE
V SVETLO PRIHODNOST
STOPAMO V
SOCIALISTIČNO
PRIHODNOST!

„JUGOTANIN“ SEVNICA

Ob 20. obletnici ustanovitve SFRJ se zavedamo uspehov, ki jih ugotavljamo na vseh področjih. Spremenili so zunanjo podobo naše dežele in hitro spreminjajo miselnost ljudi

DELOVNEMU LJUDSTVU PRISRČNE ČESTITKE!

Ob slavni obletnici obljublamo, da se bomo tako kot doslej z vsem ognjem in nesebičnim prizadevanjem trudili pri uresničevanju zastavljenih nalog na poti nadaljnjega razvoja socializma v naši deželi! Prebivalcem občine Videm-Krško priskrbe pozdrave!

OBČINSKA SKUPŠČINA VIDEM-KRŠKO

ZA 29. NOVEMBER — POZDRAV DELAVSKEMU RAZREDU JUGOSLAVIJE, KI JE ZMEROM DOSLEDNO IZPOLNJEVAL SVOJO INTERNACIONALISTIČNO DOLŽNOST TER HKRATI ISKRENO PODPIRAL BOJ DELAVSKEGA GIBANJA IN NAPREDNIH SIL V SVETU!

OBČINSKA SKUPŠČINA ČRNOMELJ

MEDOBČINSKA KOMUNALNA

Delovni kolektiv, organi upravljanja in uprava

BANKA NOVO MESTO

- TOPLO POZDRAVLJA
ZA 29. NOVEMBER
VSE SVOJE
KOMITENTE,
ISKRENE ČESTITKE
PA POSILJA VSEM
TOVARIŠEM IN
TOVARIŠICAM,
KI SO NA TA DAN
PRED 20 LETI
POSTAVILI NA
II. ZASEDANJU
AVNOJ V JAJCU
TEMELJE NOVI
JUGOSLAVIJI

Občinski odbor SZDL
Občinski komite ZK
Občinski odbor ZB
Občinski komite ZMS
in ostale organizacije
in društva

KMETIJSKA ZADRUGA NOVO MESTO

ČESTITA VSEM KMETIJSKIM
PROIZVAJALCEM NA SVOJEM OBMOCJU
ZA PRAZNIK REPUBLIKE IN JIM ŽELI
SE-NADALJNJIH USPEHOV!

OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE ZK
OBČINSKI ODBOR ZB NOV
OBČINSKI KOMITE ZMS
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
ter vse ostale družbene
in politične organizacije

DOSEZENI USPEHI,
PLOD NASIH NAPOROV,
KAŽEJO, DA UTIRAMO
PRAVILNO POT!
OB SLAVNI OBLETNICI
CESTITAMO VSEM
DELOVNIM LJUDEM!

„BELT“

BELOKRANJSKA ŽELEZOLIVARNA
IN STROJNA TOVARNA
ČRNOMELJ

Novoteks

VSEM INDUSTRIJSKIM
DELAVCEM
IN DELAVKAM
NA DOLENJSKEM,
V BELI KRAJINI
IN SPOD. POSAVJU
CESTITAMO
ZA DOSEŽENE USPEHE
IN ŽELIMO,
DA BI SE SE NAPREJ
NESEBICNO TRUDILI
ZA POVEČANJE
PROIZVODNJE,
KI BO OMOGOČILO
LEPŠE ŽIVLJENJE
NAM VSEM.

LITOŽELEZNA
INDUSTRIJA

LIČ
ČRNOMELJ

POŠILJA OB 20. OBLETNICI
USTANOVITVE
NOVE JUGOSLAVIJE
ISKRENE CESTITKE!

NOVO MESTO

NASI POZDRAVI IN CESTITKE
ZA DAN REPUBLIKE
VELJAJO VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU
SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE!

VODNA
SKUPNOST DOLENJSKE
NOVO MESTO

OB ZGODOVINSKI
OBLETNICI —
RUDARSKI
POZDRAV
VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM!

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA
KANIŽARICA

ZA PRAZNIK REPUBLIKE ISKRENE CESTITKE!

PLANINSKO DRUŠTVO
ČRNOMELJ

TOPLO POZDRAVLJA VSE
LJUBITELJE GORA IN NARAVE
TER JIM CESTITA
ZA PRAZNIK REPUBLIKE!

VSEM DELOVNIM LJUDEM VOŠČIMO
ZA 29. NOVEMBER!

KOLEKTIV
LEKARNE
NOVO MESTO

OB DNEVU REPUBLIKE
CESTITAMO SVOJIM PO-
SLOVNIM PRIJATELJEM
IN DELOVNEMU LJUD-
STVU BELE KRAJINE!

KOLEKTIVOM
IN POSAMEZNIKOM
VOŠČI IN ŽELI
VSE NAJLEPŠE

KOMUNALNA
UPRAVA
OBČINE
ČRNOMELJ

LESNO
PREDELOVALNA
INDUSTRIJA

PRELITA KRI, NAPORI IN TRPLJENJE
NASIH NARODOV NISO BILI ZAMAN: IZBOJEVALI
SMO SI SVOBODO IN GRADIMO SVOJ DOM
IN SVETLO BODOČNOST

NAJ ŽIVI
29. NOVEMBER!

„ZORA“ ČRNOMELJ

OPEKARNA
KANIŽARICA

SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE SEVNICA

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI

POZDRAVLJA IN CESTITA ZA DAN REPUBLIKE
VSEM CENJENIM ODJEMALCEM
IN SE TUDI VNAPREJ TOPLO PRIPOROČA!

KOLEKTIV

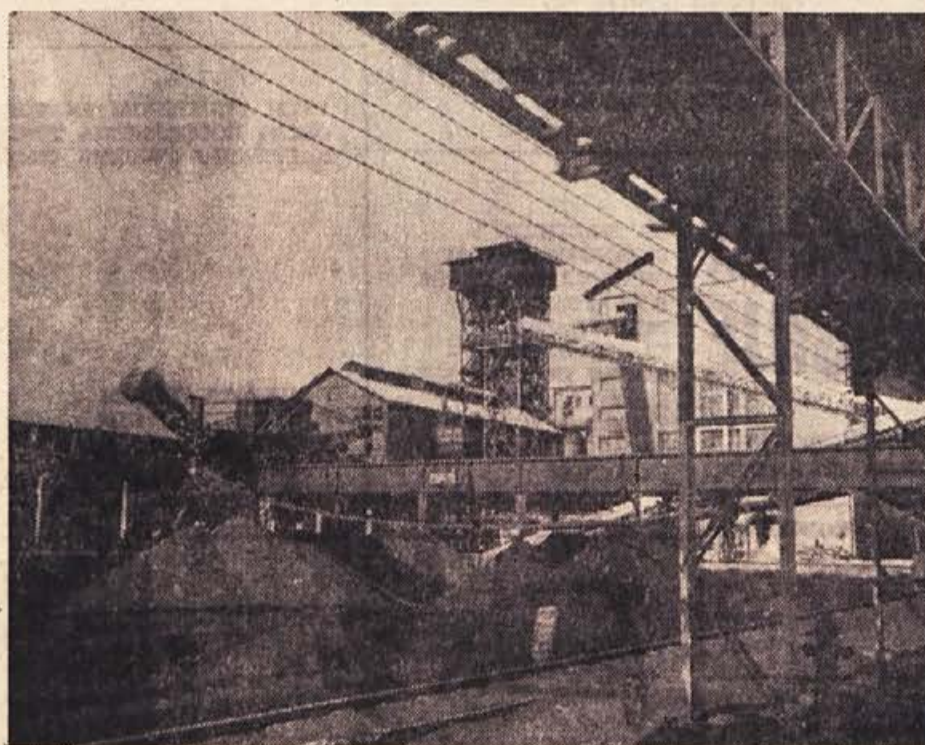
SPLOŠNEGA
OBRTNEGA
PODJETJA
VIDEM-KRŠKO

SPLOŠNO
MIZARSTVO
VIDEM-KRŠKO

Z OBRATI V KRŠKEM, KOSTANJEVICI,
NA PREKOPI, V MALEM MRASEVEM
IN BRESTANICI

„TRANSPORT“
VIDEM-KRŠKO

ISKRENO CESTITA ZA LETOSNJI
PRAZNIK REPUBLIKE
KI GA PRAZNUJEMO ŠE BOLJ
SLOVESNO, IN SE VSEM,
KI SE POSLUŽUJEJO NJEGOVH
USLUG,
PRIPOROČA TUDI VNAPREJ!

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“ — VIDEM-KRŠKO

z obrati:
KLJUČAVNICARSTVO,
KLEPARSTVO in VODNO
INSTALATERSTVO,
SLIKARSKO-PLESKAR-
SKIM OBRATOM,
STEKLARSKIM,
PEČARSKIM
in GRADBENIM
OBRATOM,
KAMNOLOMOM
IN GRAMOZNICO

čestita

za praznik republike in
želi vsem delovnim kolek-
tivom nadaljnjih uspehov!

Svojim strankam,
poslovnim znancem
in vsem delovnim
ljudem SRS
vošči
za 29. november

TRGOVSKO PODJETJE

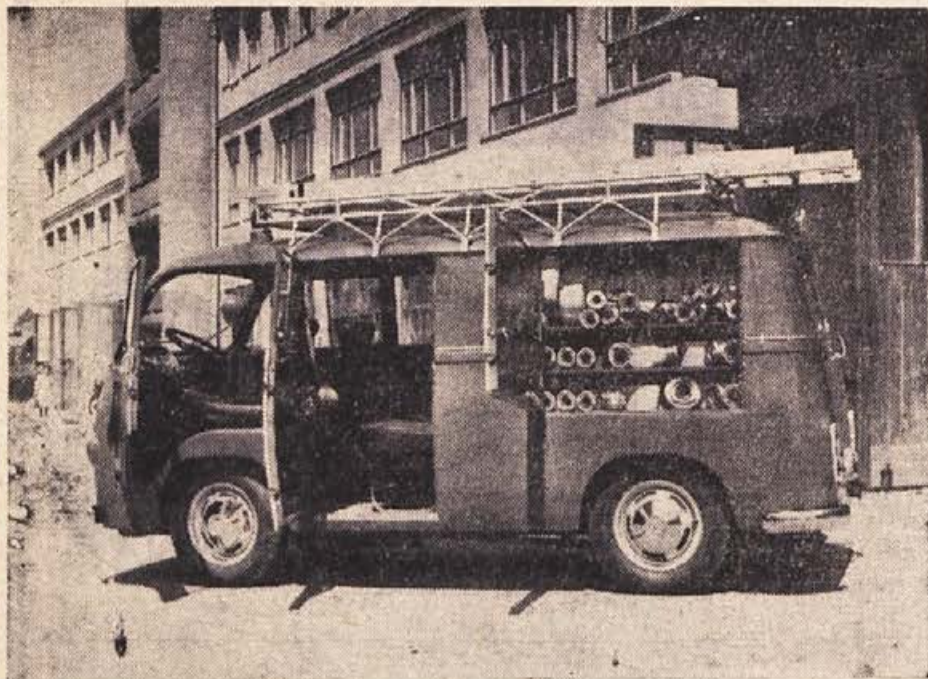
„RESA“ VIDEM-KRŠKO

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI

KMETOVALCEM SPODNJEGA POSAVJA
CESTITA IN JIM ŽELI SE MNOGO USPEHOV

KMETIJSKA ZADRUGA
BRESTANICA

20-LETNICO NOVE JUGOSLAVIJE
POZDRAVLJAMO Z NESTETIMI
USPEHI NA VSEH PODROČJIH.
DOSEGLI SMO JIH VZLIC
OGROMNIM TEZAVAM, NA KATERE
SMO NALETALI NA TEJ POTI,
KER SMO BILI TRDNO ZDRUŽENI
V VSEH NAPORIH ZA ZGRADITEV
NOVEGA, SREČNEJSEGA ŽIVLJENJA
V SOCIALISTIČNI DOMOVINI!

KMETIJSKA ZADRUGA DCL. TOPLICE

PRISRČNO POZDRAVLJA
VSE KMETOVALCE
NA PODROČJU ZADRUGE
IN JIM CESTITA
ZA 29. NOVEMBER!

TOVARNA AVTOMOBILOV NOVO MESTO

GOSTINSKO PODJETJE

**„MAJOLIKA“
STRAŽA**

Z OBRATI:

GOSTILNA „LOVEC“
V DOL. TOPLICAH,
GOSTILNA SREBOTNIK
V STRAŽI,
GOSTILNA GROZD
NA URSNIH SELIH IN
BIFE V PODTURNU
VOSCI SVOJIM GOSTOM
IN SE JIM
PRIPOROČA!

ZA PRAZNIK
REPUBLIKE
CESTITA
IN SE PRIPOROČA
ZA NADALJNJE
ZAUPANJE

**TOVARNA
ŠIVALNIH
STROJEV
„MIRNA“
MIRNA NA DOL.**

SODOBNO OBDELOVANJE ZEMLJE JE
EDEN IZMED CINITELJEV, KI NAM
ZAGOTAVLJAJO VELIK IN LEP PRIDELEK!
VSEM KMETOVALCEM PRISRČNE
CESTITKE!

**KMETIJSKA
ZADRUGA
ŽUŽEMBERK**

DELOVNI
KOLEKTIV
PODJETJA

**„KEMO-
OPREMA“ –
TREBNJE**

POZDRAVLJA
ZA 29. NOVEMBER
VSE DELAVCE
V NAŠI
DOMOVINI
IN JIM ZELI
NOVIH
DELOVNIH
USPEHOV!

TRGOVSKO PODJETJE

**„KRKA“
BREŽICE**

SE S PRODAJALCI
V VSEH SVOJIH
POSLOVALNICAH
PRIPOROČA STRANKAM
ZA NAKUP
TUDI V BODOČE,
HKRATI PA JIM
CESTITA ZA NAŠ
NAJVEČJI PRAZNIK –
DAN REPUBLIKE!

VELIKE ZMAGE DELAVSKEGA RAZREDA NAŠE DOMOVINE VZBUJAJO UPRAVI-
CENO OBCUDOVANJE PO VSEM SVETU, NAS PA OBVEZUJEJO, DA VZTRAJAMO
NA TEJ POTI IN SE BORIMO ZA NOVE USPEHE V PROIZVODNJI, GOSPODAR-
STVU, KULTURI, PROSVETI, ZDRAVSTVU IN NA VSEH DRUGIH PODROČJIH
NAŠEGA ŽIVLJENJA!

Občinska skupščina Novo mesto

OBCINSKI ODBOR SZDL
OBCINSKI KOMITE ZK
OBCINSKI KOMITE ZMS
OBCINSKI ODBOR ZB
OBCINSKI SINDIKALNI SVET
OBCINSKI ODBOR RK

VSEM DRUŽBENIM IN TURISTIČNIM ORGANIZACIJAM TER SKUPŠČINAM
OBCIN DOLENJSKEGA TURISTIČNEGA PODROČJA ZELI PRI NADALJNJEM
RAZVIJANJU TURIZMA CIMVEC USPEHOV!

**OBCINSKA SKUPŠČINA
TREBNJE**

OBCINSKI ODBOR SZDL
OBCINSKI KOMITE ZK
OBCINSKI ODBOR ZB
OBCINSKI KOMITE ZMS
OBCINSKI
SINDIKALNI SVET

OB 20-LETNICI
USTANOVITVE SFRJ
OBLJUBLJAMO, DA SI
BOMO PRIZADEVALI
TUDI VNAPREJ
ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN NAPREDEK
NAŠE KOMUNE!
VSEM DELOVNIM
OBCANOM PRISRČNE
CESTITKE!

HKRATI CESTITA
VSEM DELOVNIM
LJUDEM
ZA DAN REPUBLIKE!

**DOLENJSKA
TURISTIČNA ZVEZA
NOVO MESTO**

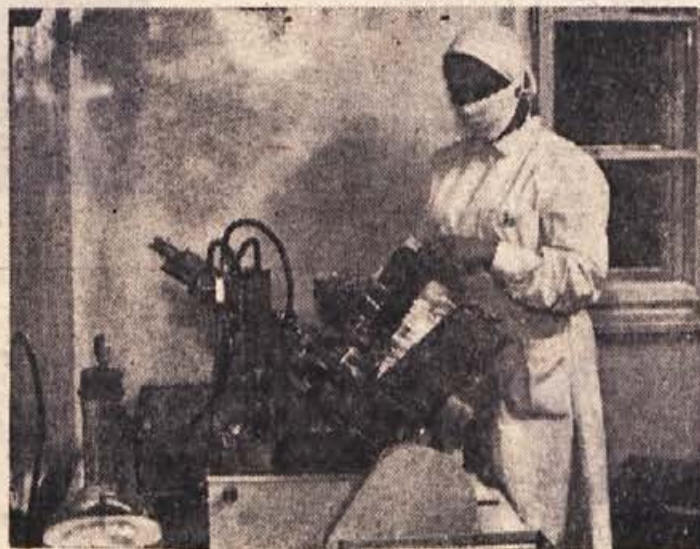
VSEM SVOJIM STRANKAM VOŠCIMO
ZA PRAZNIK REPUBLIKE IN SE JIM TUDI
V BODOČE PRIPOROČAMO!
TRGOVSKO PODJETJE

**„GRADIŠČE“
TREBNJE**

Farmis

**„KRKA“
TOVARNA ZDRAVIL
NOVO MESTO**

POSILJA OB SLAVNI OBLETNICI
ROJSTVA NAŠE SOCIALISTIČNE
JUGOSLAVIJE
PRISRČNE CESTITKE VSEM DELOVNIM
LJUDEM!

**KOMUNALNI ZAVOD
ZA SOCIALNO
ZAVAROVANJE
NOVO MESTO**

Z VSEMI PODRUZNICAMI

ZA PRAZNIK REPUBLIKE ISKRENO VOŠCIMO VSEM
DELOVNIM LJUDEM, KAKOR TUDI KOLEKTIVOM V
PODJETJIH IN USTANOVAH!

**KMETIJSKA
ZADRUGA
Videm-Krško**

POZDRAVLJA
ZA DAN REPUBLIKE
VSE KMETOVALCE
NA SVOJEM
PODROČJU,
ŽELEČ JIM
NADALJNIH
DELOVNIH
USPEHOV!

ZA STARO IN MLADO KUPITE

„IMPERIAL“

PRAVO ČOKOLADO!

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE
ČOKOLADE IN PECIVA »IMPERIAL«

VIDEM-KRŠKO

POZDRAVLJA SVOJE ODJEMALCE
IN POSLOVNE PRIJATELJE
TER JIM PRISRČNO ČESTITA
ZA 29. NOVEMBER!

RUDNIK LIGNITA, GLINE
I'N KREMENOVH PESKOV

GLOBOKO

SE PRIDRUŽUJE
ČESTITKAM DELOVNIH
KOLEKTIVOV
OB SLAVNI OBLETNICI
USTANOVITVE SFRJ!

**MESNICA
BRESTANICA**

SE PRIPOROČA SVOJIM
ODJEMALCEM IN JIM
VOŠCI
ZA 29. NOVEMBER!

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM
IN POSAMEZNIKOM IZ POSAVJA ČESTITAMO
ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN SE TUDI VNAPREJ PRIPOROČAMO!

**„AGROSERVIS“
BREŽICE**

**TRGOVSKO PODJETJE „PETROL“ –
LJUBLJANA, POSLOVALNICA BREŽICE**

razpisuje več delovnih mest
mlajših trgovskih pomoč-
nikov za novi bencinski
servis v Krškem. Prednost
imajo ponudniki s last-
nim stanovanjem. Ponudbe
pošljite do 15. 12. 1963 na
naš naslov.

Obenem čestitamo vsem
svojim odjemalcem in se
priporočamo:

»PETROL« –
BREŽICE
s servisi: Brežice, Catež,
Videm-Krško.

POZDRAV DRUŽBENI
SKUPNOSTI
SOCIALISTIČNE
JUGOSLAVIJE,
KI JE BILA
USTANOVLJENA
PRED 20. LETI!
POZDRAV VSEM
DELOVNIM LJUDEM
NA DOLENJSKEM,
V BELI KRAJINI
IN SPOD. POSAVJU!

**GOZDNO
GOSPO-
DARSTVO
NOVO MESTO**

VOŠCI ZA DAN REPUBLIKE!

ZA PRAZNIK REPUBLIKE ČESTITA
IN POZDRAVLJA KOLEKTIV PODJETJA

**SPLOŠNO LIVARSTVO
DOBOVA**

TRGOVSKO PODJETJE

**»LJUDSKA POTROŠNJA«
BREŽICE**

Z VSEMI SVOJIMI PRODAJALNAMI
ČESTITA ODJEMALCEM IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM TER SE TUDI V BODOČE TOPLO
PRIPOROČA!

**PODJETJE
ZA POPRA-
VLJANJE
VOZ
DOBOVA**

ŽELI ZA PRAZNIK
REPUBLIKE
VSE NAJLEPŠE
DELOVNIM LJUDEM
NAŠE DOMOVINE!

**INDUSTRIJA
OBUTVE
NOVO
MESTO**

**KMETIJSKO POSESTVO
NOVO
MESTO**

ČESTITA
VSEM KOLEKTIVOM
SORODNE STROKE
IN JIM ŽELI
NOVIH USPEHOV
PRI SOCIALISTIČNI
GRADITVI!
POSEBNE ČESTITKE
IN LEPE ŽELJE
VELJAJO
KMETOVALCEM
DRUŽBENEGA
IN ZASEBNEGA
SEKTORJA!

**ELEKTRO LJUBLJANA – ENOTA
NOVO MESTO**

pošilja tople pozdrave
in iskrene čestitke za dan republike
vsem potrošnikom električne energije!

VSEM INVESTITORJEM, DELOVNIM
KOLEKTIVOM IN POSAMEZNIH OB-
ČANOM NA OBMOČJU CRNOMALJSKE
KOMUNE VOŠCI ZA NAŠ NAJVEČJI
PRAZNIK – 29. NOVEMBER

NAŠ BOJ ZA SVOBODO IN NAPREDEK
NAS JE V ZADNJIH 20 LETIH PRIVE-
DEL DO VRHUNSKIH MORALNO-PO-
LITIČNIH STVARITEV DANASNJE-
GA ČLOVEŠTVA!

**SGP
PIONIR
NOVO MESTO**

DELOVNI KOLEKTIV,
ORGANI SAMOUPRAVLJANJA
IN UPRAVA PODJETJA
VOŠČIJO PREBIVALSTVU DOLENJSKE
ZA DAN REPUBLIKE!

**BELO-
KRANJSKO
GRADBENO
PODJETJE**

ČRNOMELJ

